

A 3158

acc. 1887. 24.

Ms. Germ. vi. 1094

Hier beghint dit
boec vander oetmoe-
dicheit dat eerste
capittel

Want wi van
doechden scri-
uen willen soe
ist recht dat
wi dan an die duecht be-
ghinen daer xps ons ghe-
trouwen vrient an beghin
En legghet eenen fonda-
ment En al hadde xps al-
le duecht volmaectliker
dank ende creatur in
mermeer hebben mach
nochtan sonderlinge had-
de hi vercoren oetmoe-
dicheit waer bi dat si-
gheliken is die duecht
xps also als sinte pau-
wels seyt Ghesien en wil
ic mi verbliden in mine
creandheit op dat die due-
cht xps in mi bliue mit
welker duecht dat men
versteet oetmoedicheit
En als xps ons seluelert
lant an mi dat ic bin
salfmoedich en oetmoedich

van herten En also en waer-
lic mensche hem soude ver-
bliden mochteli dat doen
Daer inden kaiser mede mocht
te behaghen en alder licht-
mede werden mochte also
soude wi ons verbliden also
wi xps die een coninc is
der coninghen en heer der
heren mede mochten beha-
ghen en gheliken en also
hem gheen werke men-
sche soude scamen dat te-
doen Daer hi den keyser
seer ghelic mede werden
mochte en want xps oet-
moedicheit specialic ver-
coren heeft om om
haer edelheit en vrucht-
baerheit so ist wel recht
dat wi se verheuen om sinne
ewigher eeren willen en
want oetmoedicheit is
een fundament der duech-
ten sonder welker duecht
ghen duecht en is want
als sinte gregorius seyt
dat alle goet veruaret en
verderst ten si dattet in oet-
moedicheit vaereliken

behoort wende En als een an
der heyligh seyt Dat beter is
Die ducht niet ghe dien
du vande ducht te ver
houderighen En want
alle structuere der ducht
den is meer een val dan struc
tuere sonder oetmoedicheit
soe is ons noot dat wi oet
moedicheit oetmoedicheit
legghen tot enen fondament
op dat wi en ghevarich
leuen der duchten niet
op stichten moghen en wat
wi op oetmoedicheit wille
soe is ons noot Dat wi
weten wat oetmoedicheit
is oetmoedicheit is een
nedermoedicheit ofte diep
moedicheit dat is en in
weerdich neder neyghin
ghe ofte neder laghinghe
des herten En des ghemo
eds voer die hoghe weer
dicheit gods gods dat
Dit ghebiet en beheet ghe
rechticheit En ouermido
caritate en crans die mi
nende herten niet ghelate
ni suldi weten Dat sinte
barnart scrift van twee

oetmoedicheden Die
en is clare en niet heet
Die ander is clare ende
heet Die oetmoedicheit
die clare is en niet heet
Die want meer gheof
fent wt reden dan wt
minen alle die mensche
Dan aen sien wil die
groetheit gods en sin
cleinheit En dat hem
god dat so ghetrouwe
heeft gheuoert en hi he
so onghetrouwe En hi
dan aen sien wil niet
reden wat god is en wat
hi hem ghedan heeft so
want hi so menighe soe
reden wil hi nauwe marc
ken die hem tonen dat
hi billiken neder en oet
moedighen soude en wat
hi meer ofent ofent
reden dan minne Daer
om is dese oetmoedicheit
meer clare dan heet en
ouermido menighe re
dne stoue redne die hi
bewijnt Daer hi hem
med toe gode lieert in
aen sien wat hi doe

hem ghedaen heeft en
wie hi is en wat hi we
der misdaen heeft en wie
hi selue is so noot hi
hem seluen en versmaet
maer hi en can niet
wel ghedoghen dat hi
en ander ver smaet
want Als man ver
smaet soe waert hi
ghemouert en gherene
en Daer waert die rede
ver donkert die hem
tonen soude dat hi hem
seluen versmaden soude
en vergheten alle dies
dies dat hem redne
gheroent hadde want
oetmoedicheit en alle
duchden sin een weer
de willen en also wi
die duchte bekennen
ouermido verstandens
also snake wise ouer
mido minne want son
der minne en smaet
ghem Duucht ouerna
tuechken Die ander
oetmoedicheit die heet
is en clare Die waert

meer gheofent wt minne
Dan wt reden nochtan
met sonder reden also dan
die oetmoediche minne
mensche Alle sin cracht
ver gader heeft ouer
mido minne en hem ghe
heliker gode lieert en dan
van gode weert gherene
aen te sien wat god is en
hi dan aen seet dat hi soe
groet is en so wonder
like Dat alle verstandi
ghe creatueren daer in
salgiuen En die allen
is so hoghe en so machich
Dat hi alle creatueren
van niet ghesapen heeft
ende dat hi vermachal
dat hi wil en dat hi ons
tot also groter eren ver
coren heeft Dat enghel
creaturen en soude dor
ren hebben ghe dencken
en dat hem god die also
groten heer is tot also
groter edelheit verluet
soude en heeft want hi
ons tot also groter ed
heit vercoren heeft Dat

ic niet en can verstaen
Dat hi ons meer oel
heden soude hebben mo
ghen gheuen want god
en mocht dat niet dat
wi god van nature
sijn soude want dat be
hoert hem alleen toe en
dies en heeft hi niet ouer
mids sijn werken mer
hi heeft ons daer toeghe
scapen dat wi god sou
den sijn van gracen en
een salicheit en een u
werpruicheit en en wie
niet hem te beliden ewi
liken en in minen en
niet van naturen
En heeft ons ghesca
pen tot sinen beelde en
tot sinen like tot sine
beelde op dat wi hebbe
souden sijn hem te ont
faemte en en mit he
te sijn in minen ghesche
ghelic sijn graci te dat
ontfaen op dat wi he
ghelic moghen sijn in
gracen ende in diech
Den En heuet hemel

en eerde en al dat Daer
binnen is gheschapen om
ons te diene op dat wi
hem alleen dienen en
sijn ghebode houden sou
den en ewelic mit hem
salich sijn souden en wi
dan hem nie Also ghehoert
sijn en waren also wi
sijn souden maer wilken
en wetens van ewigen
te quadenheit hem con
trarie gheueert hebbe
En sijn ghebode ghebeo
ken Dies wi quade
gheueert sijn ouermids
wilke ongheloesam
heit dat wi verbaert
hadden inden beant te
sijn vander hellen ewe
lic en wel te redde en
Dan die grote heet an
sach dat wi ewelike ver
loren souden bliuen en
te rade En dat ons ghe
puer creatuer verlossen
en mochte en het ont
ferme hem dat wi ewe
lic verloren souden bliue
en heeft ons Also siet

ghemint Dat hi sijn emdi
kunt die is die onbegre
peliclike clareit Daer god
die vader hem seluen en al
le dinc in bekent Die en
is niet hem naden wesen
en nader natueren en ouer
mids willicher clareit dat
alle zulle dinc gheschapen
sijn en die is een exempel
alle creatueren en een que
ghel sonder vliche der mo
ghenthet gods voer ons
niet en heeft ghespaert mer
haeten gheleueert totter
doot op dat hi ons beu
ghen mochte totter ewighen
salicheit Daer hi ons toe
ghesapen hadde Also dan
die oetmoedicheit minste
mensche mit minde o
ghen den siet Die groetheit
ons heren en sijn trouwe en
wie hi is en wat hi ghedaet
heeft en waer om en dat
hiet dan van puere minen
ghedaen heeft en dat hiet
niet te more en is En dan
den siet wat hi selue is en

3
wat hi misdaen heeft
Den groten heer so heert
hi op hem seluen mit so
groter onwaerdicheit
Dat hi niet en waert wat
hi denken mach want
hi en waert enighen stat
noch onwaerdicheit die
hi ghedintelen ofte bewij
den can hem en diuict
Dat hi veel meer weder
heden en onwaerdicheden
waerdich is En hem ver
wondert dat hi hem in
niet meer onwaerdiche
den en heeft En wat hi
Daer toe doen mochte
dat hi hem in mere onwaer
dicheden hebben mochte
Dies en waert hi niet en
dan en waert hi wat hi
denken mach dan dat hi
sinen ghetrouwen vriet
tonen en en gheue hem
ouere ghehele in sijn
handen En veertie sijn
selde te gronde en
laet hem doen wat hi
wil het si niet hem selue

ofte mit sinen creatuer
en Daer ghepoelt hi vrede
en dien vrede en mach
niemant storen want
hi so neder ghedaelt is.

Dat en gheen creatuer
ghewyden en can. **E**n waer
dat sake datten Daer
enich creatuer vinden
mochte en dat gheen be
drücken en versnaden
en hi die ghewent wor
de ~~was~~ want luttel me
schen vint men die me
met bedrücken en mach
Dat en soude hi niet ne
men vander hant Des
menschen noch Daer
om hebben den mensche
in onwoordicheden maar
hi sout nemen vander
hant gods. **A**l voer sin
belte en dat god mitte
mensche op hem wrach
te. **A**l mit sinen insten
maite en gode Daer of
loeten mit enre oetmoe
digher herten en verblide
hem. **D**es dat god sine

niet verglieten en hadde
want vele sekerre ist te
hebbe tribulacie op d'et
Dan sonder tribulacie te
sin want god is mijsen
Die in tribulacie sin en
tribulacie toent ons wat
wi sin dat ons oerbareker
is dan dat wi den loep des
hemels kenden en al datter
ouder is en als dan dese oet
moedichge minnende men
sche ~~was~~ wat weder ghe
venen van gode hem telo
uen en te danken en hi
Des waer neemt mit al
dat hi gheleiden mach
gode v roden ghenoech
wi sin en dan onsteken
waer van minen om gode
ghenoeche sin en hem dan
ghetoent waer wat sin
heer sin god in mensche
natueren ghevrachte heuet
hoe hi die wuste en die
nederste en die versmaecte
Die se op d'etie quam
ghetocht heeft om sine
wille. **A**l voert den siet

sin minlike goederiere
oetmoedicheden leuen
Dat al vol ghewaride
den en vol milheden en
ghedoetfamiliden was
en Die noot niemant
en ghebrac noch ghebre
ken en mochte Die sine
behoeve in welken le
uen hi veel wondero vint
den mach meer. **D**an ic
ofte veniant segghe **W**
mach wil hiet mit minde
oghen zien sien en Dies
wel nemen. **E**n hi dan voert
an siet. **D**at sin heer en
sin god heeft gheliden die
schandlicken en bittersten en
Die versmaecten doot
Die se mensche leet dat
hi cume een Dropel bloet
in sinen Preciosen scou
lichaem en behelt en. **D**at
sin lieplike Preciosen scou
lichaem. **A**lso doer met
en ghesoert was. **D**at me
cume een punt van en
te naelden mochte vint
D Daer en ghehele en

hi hem Die doot an dat
Die hi van niet ghesca
pen hadde tot also gro
ter eren. **A**lso en salichheit
mit hem te besitene.
En hi Die bitter doot leet
van minne. **A**me die min
dier die hi hem nide
hadde die hi hem neu
Daden. **E**n hi vol trou
wen was. **G**heleert heet
tot hem die hem diedoot
an dat. **D**aer hi heue
anden cruce in so bitter
liker scande sine arme
En op loken hem te ont
faen sin hooft neyghede
hem te cussene sin heet
op loet hem. **D**aer in
te woanen sin bloet
ghestort hem. **D**aer in
te wasche. **E**n dat al
dene is dat ic u scrue
mach ighen. **D**at ghi
in velen bevinden. **E**n
wil dijs en paelike
waer neme en mit mi
nende. **O**ghen zien sien en
Dat wi dan niet alle

Groter

hem Dies niet ghed~~en~~
dachten hebben dat on
se heer onse god **Al** dit
wonder in menscheleker
natueren ghebracht
heuet maer die wil on
Dancber en oer verwer
hebbe niet en mer
maer dan d'icant wer
ue Dies wi qualike wart
sin **En** dat hi ons ghe
spacert heeft in onsen
souden en behoet en oer
menighe bod tot ons
ghesent heuet Die wi
Alle ghedoot hebben
en versmaet dan hebbe
wi die boden gods ghe
doot en versmaet als
wi goede mant ghe in
goet crampde van
heylighen gaden liden
in ons ghedoot heb
ben om ~~ons~~ onse onghet
oerduide gheneyghent
heut ghe noech te sin
Also dan Die oet moe
dighe minende men
schen **Al** dit wonder

Men siet en veel meer d'
ic gheleghen mach en oer
sel hat onder vanden in he
seluen wil hie naerstel
ken waer nemen sonder
linghe **Men** te sien wie hie
dier ghedaen heeft **Also**
hier voer ghe seit is **En**
waer om en wie wi sin
en wat wi waer misdaet
hebben en setten onse don
heit voer sine goetheit en
sin tot trouwe **Die** ienhen
onse ontromwe en alle die
trouwe **Die** wi van he
verstaen kommen **Dat**
se als niet en is ienhen
Dat si in haer seluen is
want sien is niet mine
dan dan hi seluer is en hi
is god en al dat wi versta
en moghe hoe groot **Dat**
si dat is creature en al
so hoghe **Also** god is bo
nen creatueren als hoghe
is die trouwe **Die** god is
bouen dat wi verstaen
moghen van sinne trou
wen en al sin werke groot

En

Die hi ghebracht heuet in
menscheleker natueren **En** hi
nochtan deime ienhen sin
grondelose trouwe en mine
Die hem daer toe d'icant en
wi **Dan** **Men** sien **ons** den
heit en onse menichuoudi
ghe misdaet en **Dat** **Al** de
is dat wi verstaen moghe
van onse onwaerdicheit
te ghene dat inder waerheit
is soe staet op in ons **Also**
grote onwaerdicheit tot ons
seluen dat wi en weten wat
wi penen moghen en ons
verwondert **Dat** wi goede
niet en hebben in more waer
dicheit en ons seluen in more
onwaerdicheit en **Wat** wi
Daer toe doen mochten op
dat wi gode hadde in more
waerdicheit en ons selue
in more onwaerdicheit **Dies**
en weten wi niet want al
mochte wi gode **Also** grote
waerdicheit gheuen **Also** alle
creatiueren sijn ghedaen **En** oft
mochten ghedaen hebben ja
in eliker ogen blichet soude

~~Also niet d'icant~~
ons als niet donchke
en **Al** mochte wi ons
in also groter onwaer
dicheit hebben **Also** al
le creature ye hadde
ons soude donchken
Datter **Al** kleine waer
te ghene dat wi verdiet
hebben **Dat** wi **Also**
grooten heet **Also** veel
misdaen hebben en wi
so deime sin en so onwaer
dich die **ons** so puerli
ke ghenut heuet **Die** soe
vonderlike groot is **also**
wi **Alle** dit **Men** sien
willen so sel in ons op
staen **Also** grote waer
dicheit tot hem en also
grote onwaerdicheit
tot hem seluen **Dat** wi
Andere niet en sullen
comen ghepenen **Dan**
Dat wi **ons** ghelelike
laten en te gronde ons
selues reetende sterue
in gode **Daer** sullen wi
winden en salen leue en

smaken **D**at wie nie
want en smaecte die
sine selfe te gronde niet
en verriede na wise der
onducht noch en streef
in gode overmids ont
hoghen ende ghebete
in mine niet **D**at wi
immermoedighen onse
gheschapenheit verliesen
wi en moeten rechte
ven bliuen **W**ant sinte
iohann seyt salich sin
si die in gode steruen
Want voert an sille
si ruste van naeren ar
beyde en haer werken
sullen hem na volghen
Want in elken toe
ker **D**at si hem te gode
keren mit minen id ont
hoghen si hem seluen in
gode overmids mine en
waarden minen en **D**an
volghen hem hare wer
ken nae **W**ant **D**aer
si en mit gode in mine
sin dat is beiden alle
werken der crachten en

also si hem ontloghen
in gode overmids mine
en werden een mine mit
gode also onse synken
si hem seluen overmids.
Oetmoedicheit in gode.
Daer si haere selfe te gronde
steruen in gode en werke
den hem mit gode en daer
heeft ontloghen over
mids mine in gode en te
gronde steruen overmids
oetmoedicheit ene hoedde
en dat is god **W**ant also
hoghe is god onder ons
als hi is beiden ons also
Dat sake dat die ocken
ghe en die weyle die daer
toe liden niet ghehe en
sin en al waer **D**at sake
dat wi overmids d'ghe
de gods en onse ocken
ghe en sonderlinghe
nen telen die groetheit
gods en sin trouwe en
onse cleynheit en onse
ontwoone **W**ant die
wil gheschiede hebbe
Want het is so minlike en

so ghenoechlike te versien
en so smakeliken **D**aer
wi verwondert dat wi on
ghe tot mochten vergheuen
te ocken **D**at wi daer
toe nie en quamen dat wi
ons selfe te gronde conken
steruen niet hadden sine
ofte wesen mer na wise
der onducht en onsel
uen te versnaden dat noch
tan te verwonder is **D**aer
om en sellen wi niet of
laten **D**at onpacelike te
oeken **W**ant het is die
uendyt baeste ockeninge
die ic nu wat te comen
haestelike tot ghewari
gher oetmoedicheit en
al en mochten wi onten
velken niet versnaden te
gronde wi souden doch een
helicheit in ons maken
overmids **D**ie gracie gods
en ons onpacelike ocken
ghe bet en haesteliker
ons selfe te laten en wi en
souden also noachtlike met
ghemonart werden noch

mit **W**ant also groter onwaer
dicheit op die ghewal
ten die ons drücken also
ofte wi niet en ockenden
Want **W**ant also ghewar
worden dat wi ghemonart
waren so souden wi ons
ghemoede tot gode keren
en souden **N**en sien wat
ons ghetrouwe vrient
gheden heeft en wat hi
is en dat hi also oetmoe
dich en also neder en also
onghezele was dat hi
was als een cleen stee
ken **D**aer men opteet
en niet ghewar en wart
also hi oetmoedicheit doer
den profete **I**c bin een
worm en niet een men
sche en een verwoepen
heit des volcs **W**ant dandie
minne mensche dat
Nen liet soe waer hi
mit also groter onwaer
dicheit op hem seluen seude
Dat hi om sinen willen
met liden en mach en
vpsoe veel om hem ghe

leden heeft ~~na en om~~
Die misdaet die wi
verdient had ~~en~~ die
ghewone hem die onse heer
en onse god is ~~en~~ die
ono tot Also groter
ghe scapen hadde en of
so puere ghewone dat
hi hem seluen cume ghe
leden en ~~en~~ die omveer
dichheit die hi en hem sel
uen dan heeft Die sidi
ter seer dat in dien ghe
uen Die hou dat liden
in doet in also groter
omworden met ~~en~~ en
heeft Also hi soude en
kerde hi mit also gro
ter omwerde op hem
seluen niet mar wille
Dat hier voer ghetoeft
is een veruolen oeffnen
en mit minde oghen
uelsen en Die wel
waer me nemen en dat
te sinre puere en ~~waer~~
wat edue ist die puere
en een gode voer te
nemen en Daer om.

~~Deen en laten dan om~~
~~uacht te oefnen~~ ~~de~~
Duercht want mine oeff
nen te gode waer is edue
Dan duicht te oefnen
om gode want mine is
die werke werke te ~~de~~
nen gode waer is en daer
om worden dat inder
ghewone menschen en
Die meer oefnen mine
dan dan duichte ofte wer
ken dat duichte want en
ghewone duichte en suacht
ouer natuurlijke sonder
mine want mine is forme
der duichte en dan so sidi
ouerminde oefeninghe van
mine vstellen in also gro
ter omworden hebben
dat ghi zulleen vstellen met
veruolen en sidi inage
ghesit ~~en~~ wel doghen dat
vander menschen veruolen
mar ghi sidi ~~en~~ verblide
Dat ghesit mocht veruolen
sin also verre Also ghi niet
en sidi een sidi en niet al
leen veruolen in dien dat

~~man en laten dan om~~
man v ver suacht mar alle
dat liden dat v allen doen man
Dat sal v deme doen
om sinre ewigher eren
willen en men meesten
leden sidi hem den meest
suacht vanden want ~~de~~
meer sidi hem alle ghewone
ste werden ~~en~~ alre beste
belaghen want en gheen
dinc op eerste en is be
ter dan doghen en liden van
minen om goede willen
want hadde en dat ~~de~~
ghewone god die vader
lat sinen heuen sidi ghe
ghewone liden op dat wi onse
ghewone ~~en~~ veruolen
ghewone en belaghen mo
ghen en laet ~~en~~ niet
groter weghen dat wi ghe
niet worden offenden meer
dat laet ons groter wege
dat god ghewone dat
wi ter sinre eren ~~en~~ had
souden want ~~en~~
leden so comen wi ter ghe

7
waergher kenninge
ons sidi en ~~en~~ ghewone
ghewone kenninge ons sidi
so beruolen wi ghewone
ghe ~~en~~ moedichheit wat
sinre ~~en~~ ~~en~~ dat
veruolen is een
duichte ~~en~~ ~~en~~ wel
ke dat wi ~~en~~ ~~en~~ ghe
waergher hamamite ons
selso ons veruolen
ghewone want min ~~en~~
en doer hi die en ghe
waergher na volgher is
Der waergher want
die waergher en ~~en~~
manant bedrieghen
Al dan dat ghi vstellen
inden ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~
heit wilt na uwe me
ken ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~
niet ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~
niet ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~
den want Also die lu
mide der waergher in
ons op ghet so ~~en~~
soet Die naat ~~en~~
waergher ~~en~~ ~~en~~ ~~en~~
Die ghewone ~~en~~ ~~en~~

Denft simulacra
onder die valschheit
der idelheit **e**n si beru
ghet een hope der oet
moedicheit want **a**lle
alle die waerheit den
mensche toent wat hi is
en wat hi misalen hem
en dat al dene is dat hi
veestact iehesu dat hi
misalen heeft en daghe
lies misdet want **a**lle
daer sijn wie mochte
al sijn **e** glorie beken
bekennen so veruolde hi
hem en **o**ueruolde **e**t moe
heit vergaue dide
hi hem selue en want oet
moedicheit is nuere te neder
heden en te verwoepinge
den en als dan die mensche
oueruolde kanuile sijn
selke hem seluen veromvoad
ghe waerliken sonder twi
fel so wil hi oet **d**atten
under menschen hebben
in versmaetheden en in
onuerden want **u**nder
en versmaede hi hem inder

waerheit niet nodien waer
ghewarighe oetmoedich
mensche want hi noch niet en
munt nederheit en begheert
versmaet te sijn en **a**lso die
houaedi ghe mensche haust
niet seer bouen **u**nder men
schen munt niet also hi is en
mer **a**lso hi waent dat hi is
en in sijn selke **o**ghen hem pre
etose heeft en groot en begheert
datten **u**nder mensche groot
en **o**ueruolde **u**nder **a**lso be
gheert die ghewarighe oet
moediche mensche die hem sel
uen in omvaden en in versmaet
heden heeft **d**atten **u**nder men
schen oet in onuerden en in
versmaetheden hebben want
dat dinc dat ic niet heb noch
weet noch pretiose en hebbe
dat en versmaede ic niet al
leen noch en verwoepe niet
mi dinc dat **e**t **u**nder
en **u**nder menschen
versmaeden souden en verwoe
pen **a**lso doet die ghewarighe
oetmoediche mensche die **o**uer
uolde kanuile sijn **a**lso hem

heeft in onuerden hi en
is voor hem seluen niet al
leen mer hem danc dat hi
weerdich is en veedient heeft
datten **a**lle **u**nder mensche
in onuerden en in ver
smaetheden hebben souden
en dat suldi waer verbliden
wi ons **a**lso men ons oet
en bedrouen wi ons **a**lso
men ons in versmaetheden
heeft dat wi noch muen
ghaert te sijn want wi ver
bliden ons **a**lso men ons oet
en **a**lso men ons versmaet
so en conen wi so niet ghelic
is **d**raghen want wi ons bedroue
bi di **u**nder **u**nder mochte **u**
want segghen vele mensche
sijn die hem verbliden als me
er doet en bedrouen hem
also men hem versmaet die
hem seluen dinc dat si hem
in onuerden hebben en in mis
laghe en die en hebben de
se diecht der oetmoediche
den niet so wie dat niet ge
he en neme die hem bedroue
dat men versmaet en ver

8
blit dat men ere doet hi
schouen dat hi hem in der
waerheit noch niet en munt
haet en en sel niet wae
nen dat hi ghewarich ont
moedich is en **d**aer om die
hem noch **a**lso ghewoelt
en **d**aer die woel wortel
der houerden i ghept
en dom mueret hi sel r
weten die hi noch niet ghew
arich ontmoedich en is niet
sonder twifel hoerendich wat
also langhe **a**lso wi niet blide
liken en gheue en neme
versmaetheden en om gode niet
en muen verwoepheit al
so langhe sullen wien wi wete
dat wi ghewarich oetmoedich
niet en sijn noch om in
der waerheit noch niet en v
smaden al mocht ons done
ken dat wi ons versmaeden
en dat toet ons wel sijn
gregorius **d**aer hi **a**lso hoe
gheden dat die mensche is v
borguen dat toent versmaet
heit en **a**lso hem die houer
diche we blit van een al

so verclart hem die oetmoedi
ghe mensche van verstaet
heden en als si ghewaer
warden datte ander men
schen vsmaten en in on
waerten hebbe soe ver
bliden si hem en vnaen
dat haer ordel wart ghe
coufermeert want **Als**
Ander mensche gheuoelt
Dat si van hem seluen
ghewoeten gheue oft ve
enon verclaren si mit
medeant sub in hoet
den hem sonde verbliden
Als si gheuoelt dat die
ander menschen dat
Kelprope baren en dat
om die oetmoedighen me
sche en verclart hem niet
ghewaschken noch niet
Alleen mitter tonghe mider
mitten wercken en
mider waerheit en verclat
hem **Als Ander mensche**
van hem gheuoelt weder
heit en verstaetheit **Als**
si seluen van hem ghe
uoelt mider waerheit mit
en gheuwich oetmoedich

mensche wil sin onuerdicheit
en onuerdich niet ontmo-
den en verblift hem in verstaet
heit en dat men niet en
wees en moet mit sinckende
woerden lofen die hem mo-
chten bedrieghen en verblift
hem dat men hem ghene
vasschen loef en gheschicht
en biett diene moetheit bedrie-
ghen hi verblift hem oec.
Dat hi ouermids vsmachheit
wort ghedreuen belchigian
sine onuerdicheit en hi ver-
blift hem de gherecheicheit
gods diet ghedoeche dat
hi verdruct en verstaet
waer van sine onthoerten
op dat hi hem odenke niet
en wane hi verblift hem oec
vande goetheit gods die he
outrest houcheit en sine
kende woerde der menschen
Dat hi allen in hem vol
nuerdighen die horewe en
ruste moetheit gheuerdiche
verblift hem die onmoedige
mensche in vsmachheden en
hoesalighe veeuandelinghe

Der hant des ouersten dat
die ghene warnde dat hi niet
soets groets ghewelt had
dat hem nu dunt also
ofte hi niet wets toe endochte
en dachtet soet dat hi soet.
Onbekent ghewest heeft.
Nou selien te bekenen en dat
hi sin ouer onsalichheit so clome
ghewelt heeft en so sarghe
minst sin eyghene broescant
Der hoedheit in mer want
hi ouermide der waerheit
ghelooft is te kenen sin eyghen
crandheit en onsalichheit so
w dunt hem dat hem toe be
hoert dat men in ouwer
dichden hebben souden endat
hi van hem selien ouerhoer
oedel ghegheuen heeft en dat
hi bedrogen was doe hi niet
waerde telen. **E** want siuke
Yustijn siet dat die men
sche van hem selien niet en
heeft dan sonde en hoe groet
dat seen sonder gode en wa
ermer goet en Daer om
wanne wi niet wamen telen en

begheren dat wi ver oke
 vlichte werden so sijn wi
 bedrogen en want hier
 of een exempel te sette
 Het sijn twe menschen
 Die ene hebbe den zindere
 in groten onuerden en
 in onuertheden dat hi sine
 wille sijn woerde en sijn
 rade contrarie is en
 weder seyt en also sijn
 in onuerde en in hute
 heest also dinct hem
 Datten zindere mensche
 hebben sonden en heest
 oke natuerlike gauen
 ofte enighe gracie den
 Dien conen mochte die
 beghoert hi dat bleue v
 borthen op dat hi re
 min ghewet mocht wer
 den en int dat men eert
 ofte prent so eert hi he
 mer vsmact me hem so
 verblit hi hem wil di dan
 oermedich sijn so doet
 v schien also en dat en
 mensche sijn vrant qualic

En sealdie doet teghede
gode dat doet oec teghede
v seluen loflic en loeclic.
Want ghi en ghenen vint
hebben en moecht die v.
sadeliker is dan ghi v selue
gheuest hebt want oec
ghi v seluen inder wone
heit vwinen ghi en mocht
en gheue vint hebben
Die vletten mochte wint
die wort en die vint
vander helle die en stede
op v niet dan mit v sel
uen en niemant en wert
gheuest dan van hem.
Enen wint dan alle vint
vande vwinen so vint
v selue en int dat sake
Dat ghi die duecht der
oeruoedicheit volmaet
selken belien wilt so heet
gode volmaetelic minne
want minne is moeder
der oeruoedicheit
en also vele als minne
te gode wart in v meer
vet ~~minne~~ also veel
moeret vuoeruoedicheit

tot en v seluen en oeruoede
minne tot gode wart leert
ghi kennen dat ghi v selue
conuecht ghe minne hebt en
die minne te gode sel v heet
hoe ghi v te rechte minnen
selte want also verre mit
di v te rechte also ghi v voer
die hoedicheit gode vinder
en vsmact en also veel als
ghi v vernedaren comt om
gode willen also vele hoedich
god in v ~~en~~ also dione
deren hoghen en hoghen ne
deren want daer wi ons
vernederen oeruoede oer
moedicheit en vortie onghet
te minne daer hoedich god in
ons want also veel als
wi ons selue minne onghet
oedelic also veel minne
god in ons na wise der gra
den en der duecht en al
so vele als wi ons seluen
vernederen en vsmaden om
gode wille also vele moeret
god in ons mit gracie en
mit duechten ende also
vele als gracie en duechte

oedele sin dan quadenheit en
oeduecht also vele oedele **en**
dat wi ons seluen hant
om gode willen na wise.
Der duecht dan oeruoede
uen minnen nae wise der
oeduecht noch is een oeruo
oeduecht die noch dieper
en noch edeler is als dan
sele die oeruoede minne en
langhe oeruoedicheit en me
nichmoedich vwinen en ster
ken haere selso gheslorne
is niet naden sin mer na
en der duecht dat si in haere
ghenoecht ene ghenoechticheit
tot nederheden ende die ghe
noedicheit tot nederheden
is rechte also en gheuest
waer in haere dat si haeren
ghene cracht en deriet doe
shelic dat een houaer
dich mensche weder dat
dat weet ofte niet en wort
ghenoecht is dat men he
et inde of te voert te rechte
also is die groent oeruo
dich mensche ghenoecht
tot nederheden en onghet
licht te sin ende also he

10
groent

Die houedighe mensche
moet verblot daer
men hem die meeste ere
doet also verblot he
die oeruoediche men
sche daer men hem moet
neder en vernederen.
Want daer is alder me
este sinne en bliscap in
ne want dat een me
sche moedich hebben alle
den sinne en bliscap die
alle houedighe men
schen ye hadden so waer
die sinne al dan ye
ghen die sinne die
en gheuwich oeruo
dich mensche ghenoecht
daer hi sinde selso vriet
voer die waerdicheit
gode en dat puerlic
om sinne ewigher eren
want enen gheuoedich
oeruoedighen groent.
Dat hi hem medert dat
en is hem gheue pijn
mer grote veruiche mer
dat men hem grote ere
dide dat waer hem pijn

Want hem dinct dat
hi oec onweddiche
et sijn groet ghenoe
cht tot nederken Alse
gylbaertus seyt dat die
vermoediche niet onse
content voer dat hi die
nederste stat vonden
heest et also hi die heest
dan is hi content die
nederste stat is niet en
ghenoe te behouden na wie
der andwerd et wilt
wi altoes ofte legghen
hebben Als langhe also
wi stercke sijn so sijn wi
altoes staende na wie
die nederste stat wilt
ontwanden die werden
niet na wie Der sijn
meer na wie dronghe
wicher et waer die sa
ke dat vernout segghe
woude dat ontficken in
vermoedichden waer die
nederste stat ze en woude
niet daer sijn striden
meer mi dinct dat of
te sincken in vermoedic

men wi die noederste stat
 Niet hebben in oetmo-
 dicheit en Daer om en
 laten wi ons niet ghe-
 noeghe uitslaghe also
 wi sterfelic sijn want
 wi altoes oetmoedicheit
 moghe werden dan wi
 sijn en dat is harde lusteloe
 Dat onse here en onse
 god also groet is dat wi
 hem nimmer magh geno-
 ech veruercruisen en wor-
 dicheit en sullen doen mo-
 chten In al mocht ee-
 cle mensche also veel also
 alle mensche en engheten
 moghe In elken oetdelic
 Naer daer wi ons ont-
 vinden in oetmoedicheit
 den Daer ghenoech ons
 en daer doen wi hem ge-
 noech mit hem sullen
 want wi Daer ontleue
 mit hem sijn niet vanc-
 tiereu Naer na wijs der
 ontfontheit Daer wi
 oetmoede oetmoedicheit
 onse ghescheitheit ont-
 soncken en ontfontheit sijn

hebbē den paeſto make
Want een oetmoedich
beken onser misſet beha
echt gode en vngheft dat
miden was **D**ie oetm
oedie ghe mensche en m
hem niet verwachten noch
persumeren noch striden
noch glorieren noch en
en niet striden om esen
recht te maken **N**och si
gherechrichtit te **B**rey
dne **N**eer te verberghene
Hi en waert **D**are toe ge
drien van gode ofte o
grooten oelace der men
sche **A**ls si sine pol
welo de en dat doet hi
mit groter pijn en mit
bedructheit want hi is
Neer ghenyche vborge
te sin oetmoedicheit ioh
hoedere der gracen en de
goedertrouicheit gode orde
niet se **A**ls so si more
toe neemt so haer dinct
dat si min toe neemt
want al ist dat sike dat
si want totten hoehat
Grade der gheweliker

oefeninghe vet onvol
maetheden waer hem
ghelate van den eerste
Grade op dat hem doe
ken moghe dat hi aume
si ghecomen totten eerste
grade die dan voert gae
wu en hoghere worden
hem is noet dat hi van
hem **N**eer oetmoed
chlike ghewicht want
hi is so die in enigher
veediente of in heylie
haden ofte in wijsheit
den hem behouwet dan
Alleen in oetmoediche
en want alle waerdie
heit en edelheit is onv
aerdich en onedel ten si
mits oetmoedicheit edel
en waerdich maect die
oetmoediche mensche
is alleen heilic alle
die stridie der vinde
te sioren want hi is
Alleen die sijn baten
Doen in alle dinghe
is hier hi dant gode en
neemmet vander hant
Gods is hi ghesont hi

Dant gode en is te
neestigher in den die
se **G**ods verſmaet me
hem hi dant gode mer
of **E**n penst dat god
op hem gheslaet en
dat hi hem niet veru
aen en soude **E**n oer
dinct hiis hem veel
Neer waerdich dan
want hem en doen
mach doet man hem
eer hem dant dat hiis
gualic waerdich is **E**n
vsmact hem d **N**eer
want si te ghevoind
seht die du goeden me
sche eert hi bint hem
En piten ofte hem dinct
dat god op hem gheslaet
en sin cranchat dat hi
hem niet te soer en mis
woelen en soude corpe
like gheset en **A**ls scalle
Oghe heest hi op hem schu
den dat god dat in hem
is te vinctene **E**n te ber
ghene **E**n een deen ghe
breit groot te weghene
En te tonene **A**ls verre

12
Als in hem is **E**n hi heest
en goedertrouen oghe op
sin euckelken **E**n elene
Duacht groot te weghen
En een groot ghewicht
te weghen **O**fte dinstu
leren ofte de manighe te
onsuldiche ofte dat god
op hem gheslaet heest
om sin beste **E**n dat hem
namelo een grote hulpe
sal sin hem schu **N**eer
te vernadren **E**n te noet
nigher sal sin inden dichte
gode **O**fte hem dinct
dat hi vele swaerliker
soude hebbe ghewallen
hadde hi **A**ls berouet ghe
weest **E**n dant gode dat
Hi niet op hem en ghe
slaet **A**ls grote bewin
ghe **E**n die desen mont
dat oetmoedicheit al
dus besien heest **H**i en
heest ghewen noet dat
men hem vde leghe wat
hi **E**ntstet veel **N**eer
van gode dan man hem
leghe mach **E**n dat hi
oer schien soude moghen

ghe seggen want si sijn
alleen die lernighe gods
Neer dat hier ghescreuen
is dat is om inden wech
te comen der gheuari-
gher oetmoedicheit of
Op dat die ghene die
begheerte hebben tot oet-
moedicheit dat si te bet-
sullen inden wech ghe-
ken **E**n te meer begheert
ghewarighe oetmoedie-
heit en bet bekennen mo-
ghen wat oetmoedicheit
is **E**n wat hem ghehoort
ter oetmoedicheit wat
een here begheerte is een
grote hulpe te comen tot
ghewarighe oetmoedie-
heit **E**n want een oet-
moedelic ghemoede is
hebbelic van die gracie
Gode in te oeffnen so
dunct mi dat een oet-
moedich ghemoede dat
der Gracie gode ghe-
noech wil sijn en waer
nemen eenpeeliken dat
die gracie gode in hem
sal ver moghen dat.

Die houerdicheit ver-
mach inden houerdiche
mensche dat is dat hem
die houerdiche vblit in
hoorden en in een also
En verbat en ghewarig-
ker so sit hem die oetmo-
diche mensche hem verblid
in nederhaden **E**n in vsmact
heden want eenpeelike oet-
moedicheit des oetmoedighe
mensche oetmoede des die
Gracie gode is machie
gher dan die onghewor-
nide natueren **E**n vma-
ch oetmoede oeffninghe
Die houerdiche ghewar-
dicheit vsmacten in
oetmoedighe ghenoechheit
want sijn **A**ls broef
sijt dat eenpeelike oetmo-
diche maket also een an-
der natueren dat is si
Doet v wandelen die ghe-
noechheit der natueren
v mach dat oeffninghe
vel bet v mach die Gra-
cie Gode inden mensche
oetmoedighe verwan-
den **O**etmoede onpeelike

oeffninghe die ghewarighe
ghenoechheit der natueren
En dat om waer ons Gra-
cie ghehooren op dat si een
ghelic gode in ons maken
soud **E**n als kint so dat
dat onghewornt waer op
dat god en gheen onghewornt
in ons en word **E**n om hem
derhe in ons **W**ant wer-
ken mochte sijn hebbent wi
te want also vele al wi
of nemen na wise der on-
duch **A**ls vele want
god in ons toe en worden
hem ghelic **E**n als wi niet
Neer hier of te kint en
hebbent dat hier met sijn en
mach want also langhe
Als wi sterselic sijn so heb-
ben wi ghenoech of te kint
ghe **E**n die **N**eer hier of
kint en dat is die heyligh-
ste **E**n dat mach God alle
volcomenheit sijn lichte wi
te mach doen **E**n te waer
dat wi ten eersten daer toe
niet comen en comen dat
wi mochten leren vermaet

13
te sijn sonder bedructheit
dat om en sijn wi niet
oeffnen of te lichte na
volmaecte oetmoedie-
heit want een oetmo-
dich mensche oetmoede die
Gracie gode v mach
men ver **E**n oet is een
mensche te oetmoedighe
en hebbelic van natue-
ren dan die **A**ls ander en
waer min gheene v
vermaetheit dan die **A**ls
der die onghewornt is en
dat om en is hi niet te
nederghere **N**eer die is
heyligher die wittelicheit
sijn **O**etmoede die gra-
cie Gode en die **N**eer
waer neemt **E**n antwoert
dan beweghe **G**ode en
op dat ghebet tot de
se oetmoedicheit mochte
comen so sijn v die sub-
stantie van hier vove-
ghenomen is mit coete
worden seggen die tot
der oetmoedicheit come
wil hi moet bekennen

Dat hi van hem seluen
niet en vermaet sonder
die gracie Gode. **E**n moet
Aen hem die groetheit
Gode en sin teouwen tot
dus. **E**n sin selke deyn
heit en sin ontouwe
en hem te gronde vsmā
den. **E**n dat hem douet
dat men hem nimmer
meer gheuoeth vsmāden
mach. **I**a. **A**l mach hi
den dat alle aenuerē
vseheleden. **E**n hier wt
sal in hem spūghe en
vphat te gode waert.
En en coenhat want
so oetmoedigher so vbre
en coenue want die oet
moethe moedichste is die
ke die vrieke en die coe
ste en hi sal sin gheuoede
en alle sin cracht op reth
ten gode te louen en te.
Danchen. **E**n al moethe.
hi gode. **A**lso for louen en
Danchen. **A**lso alle vren
fieren vghedden in elke
oghelic hem soude done

ken dat. **A**lle deyne ware
en zudenel hi hem seluen
niet gheuoeth conen vsmā
den noch gode gheuoeth lo
uen en in allen gheueke
en dat sel hem beste sinatē
en hi en sel en gheuen sinatē
seken in en ghen oetmoethe
waer pūenken. **A**lle dat hi
doet dat sel hi doen der pūe
te eue. **G**ode en waer dat
sake dat hi sinatē hede gheuo
de. **I**nden dienste gode dat
sal hi nemen vander hant.
Gode. **E**n dat god op hem
gheschiedt op sin beste en
hem sel doncken dat hem.
gheschiedt sinatē niet toe
en hoet. **E**n sal hem selue
te gronde veruen. **E**n sal gode
niet hem laten doen. **A**l dat
hi wil in tijt en in ewichet.
En dat sel hem bet sinaken
Dan dat hi wonsken hadde
inder ewichet. **E**n **A**l ist ghe
lustelic gode louen bouen alle
ware vele ghelustelic ist.
Gode te sin want het leet
Diner in gode. **E**n is mer

en ghedonck dat conuerke
Dat in alder die diuinit
der oetmoedicheit gheueke
moethe. **D**en helpe. **E**n die
groue der oetmoedicheit dat
god selue is. **A**lso en.
Dit is van ghehoer
samheit dat ander. **E**n
vaut ghehoersam
samheit is die.
Oerle dochter der oetmoe
dicheit so ist goet dat wi op
dat fundament der oetm
oedicheit stichten ghehoersam
heit wat is ghehoersamheit
Ghehoersamheit is een die
dat ouermude waken dat die
mensche sinen eyghen wille
vriet. **E**n wt gaet en vliet
te doen dat niet hem behet
in gode. **E**n ghehoersamheit
is een nodigdanich ghehoer
sam gheuoede. **E**n en gheue
wilsicheit tot alle goeden
dinghen ghehoersamheit
maect den menschen onder
danich den gheboeden en ver
boden en den wille Gode en
si maect die sinne. **E**n die

174
voelike cracht onderdanich
der ouerster vaden zuden.
dat die mensche tamelic
en vrieke leet. **E**n si maet
den mensche onder da
nich en ghehoersam der
heyligher kerken. **E**n den
sacramenten en den pūe
laren en hanc vaden leet.
En haer gheboeden en hanc
vaden. **E**n alle der goeder
ghewoenten die men ple
det inder heyligher kerke
heet si maect den mensche
oet gheuet ende gheue
oersam onder alle men
schen in eade in dade in
dianste lichte. **E**n gheue
lic na dade een vghelic
behoet en na bescheiden
heit. **E**n si maect vrede
in sinen gheue. **E**n me
maet en mach gheuoer
lic ghehoersam sin den
die gheuevorighe ghehoer
sam mensche. **E**n oet wa
et in gheuevorige van alle
den gheuen daer hi bi
wandert want die ghe

marighe ghehoersam me
sche lu vriet wille en ma
willen en hane best niet
noch hane vlenghet mit
Mer also dier als me
hem ghebiet so is hi be
reit te doen ghelike
dat men hem ghebiet
En hoe luttel vint me
dier die also volmaect
ghehoersam sijn en also
hant vryghen wille vryghen
hebben die niet en wille
dat god dide dat si wil
ken **Mer** die altoes
beert sijn te doen dat
haer haer wil **En** die
sonder ondermet spre
ken mit sijn trouwels
heer wat wilstu dat ic
doe want ghehoersam
heit is een ducht sonder
welke gheen werf so ge
oet en is een cleyn werf
is beter ghedaen in ghe
hoersamheit het si minste
te hoeren ja oke bedden
ofte leken ofte cōtempere
ofte wat ghi moecht ghe

denken **Mer** hoe cleyn
werf dat si wille dat maect
ghehoersamheit edeler en
beter ghehoersamheit wert
altoes dat alre beste in alle
dinghe en voer alle dinghe
En en docht si minner
noch si en vryghen niet so
wat vermaent doet in enighen
dinghen ghehoersamheit
en **En** daff haer minner
meer obetere haer en ghe
biet gheno goeds so waer
die mensche in ghehoersam
heit sijn selke niet en siet
En wt gaet sijn selke en
der sijn ghetwoet hoe
dat ghet daer an den selue
moet god in gaen weder va
node dat is also verre
also wi ons selke vryghen
selken na wile der onduch
te **Also** naer want god
in ons gheboeren na wile
der duacht en sijn gracie
En so wi ons selke meer
ende naer verbeten na wi
se der onduacht so wi ons
selke bat **En** bat sijn na wile

der duacht want wie is
bet sijn selke dan die sijn
selke ghetwoet die is **En** die
hem gheliker keru mach
daer hi wi die mach hem
gheliker keru daer hi
wi die sijn selke vryghen
heest **En** hem ouerghen
nen heest nadan keru wil
le gods en is gods **En** dat
god saluaderliken mach
in hem werken dat hi wil
En altoes waer nemende
is waer dat god comt
wil en onbehanghe is van
keue en van lede die mach
hem sonder onderlaet op
verhet **En** gheliker
tot gods want hi is sijn
selke vri onduch die **En**
ne gods **En** heest sijn sel
in sijn handen te gheuen
daer hi wi en waer dat
hi wil **En** dat en mach nie
ment doen dan die sijn
selke ghetwoet is hi gods
na wile der onduacht wat
wi en mochten niet vryghen
En die ghewint is vango
de Quernude die **En** gracie

15
Gode want die hem si
wil niet en wi die wi god
En hi hem en sijn niet ghe
ghewonden warden ic wil
also ofte ic wil also ofte
dit ofte mit **Mer** hi wil
puerliken wt gaen sijn
selke want die sijn selke
wt gaen om te gronde die
heest **En** dat hi verghet
want **Gode** wille want
hi bouen **En** dat hem god
gheliken mach **En** daer
om mach alre liefden
ghebeden dat men bidden
mach dat is **Mer** gheest
mit dat ghi wilt **En** doet
mit mi hant dat ghi wilt
in alre wile die ghebet
gaet bouen te bidden
dit of dat **En** is daer
bouen hoer dan die
hemel bouen der eerde
is want **En** uit hant
ghenoethe te gheuoet
antwoerde van gode
in onsen ghebede daer
wi bidden om **En** gracie
en om die hulpe **Gode**
voel ghenoechliker in.

ten wille gods te staen
en sinen wille voer al al
na al al te beghere
want dat was dat hoer
luste ghebet dat **ys** on
se gheleoue voert
vergeet niet vader mi
nen wille **mer** dinen
wille ghesie want daer
wi ons ouer gheuen te
malle gods daer wer
den wi ghedoen inden
heylighen gheest **et** daer
et daer ghe dophen wi
mer dan wi werke
et sin die kinder
gods **et** roepen al
ba vader **et** mer sinne
men dat men niet ghe
segghen en can wat
men sinne daer der
mitten **gods** **et** die
sinne is also groet
dat die crachte niet
gheuen en conen
Want het is bouen were
Der crachte na wise
des onderlichte **et**
hebben wi mer enich
were Dat is en een

vol dich minlie nuythe
Des gheestes in minen
dat die heylighe gheest
is **et** daer vint die
gheest een ewich leue in
gode **et** mer malle en
want dat men dat ghe
bet al dus verre beem
ghet so heest men wel ghe
bet **et** men te mael
wt ghegan is in ghepa
righer ghehoersamheit en
also ghevarigher ghehoer
samheit en sal niet hebbe
ic wil also en sal minner
meer van haer ghehoert
werden ic en wil want
ic en wil is een vghiffenis
der ghevarigher ghehoer
samheit want sinne an
na **et** alst in ons he
ylighe vader seyt die
ghetrouwen dieu nare
gods die en beghert
niet dat men hem seynke
ofte ghebiede dat **et** ghe
ne hoert **mer** hem lant
te horen dat men hem
gaerne segghen ofte ghe
bieden wilt **et** want

wi van ghehoersamheit
ghescreuen hebbe so suldi
weten dat tot gheuari
gher ghehoersamheit ho
ren vele punten sal si vol
maect **et** men ten eerste
mael so behoert dat ghe
varigher ghehoersamheit
si **et** en bescreuen **et** dat
si weet dat men haer
niet ghebieden en mach
teghen die gheboden gods
noch vlieden want en
gheuen ghehoersamheit
en mach sin **et** **et** gods
mer ghebet men enich
dine dat teghen die ghe
bode **gods** mit en is **et** al
vallen waken bade ofte
enigher hande were
Dat te lanc te segghen
waer so men mer in den
woudigher ghehoersam
is so die ghehoersamheit
vruchtbaer is ende edel
re ten anderen malle so
sel si sin simpel dat is
almen **et** die leue **et**
gods **et** mit om ghe
ghewin **et** is dat sake

16
Dat men mach ewich
leuen wel begheren om
ghehoersamheit wille
An dien dat god die pri
cipael sake si **et** **et**
so puerliken ter euen
gods so ut bet **et** **et**
licher want puerlike
ter euen **gods** ghehoer
sam sin **et** behoert te
sonen toe niet den haer
singhen en den knecht
want die eer hoers va
des sinne **et** en hem
te behaghen **et** **et**
dan loen **et** sinne
mar toe in **et** **et** **et**
dan die knechte soude doe
in **et** **et** **et** **et**
et om loen diene si
sel **et** sin blide die ghe
hoersamheit want den
bliden gheier die mint
god en den bedionghen
dienst en behaert gods
met **et** **et** **et** **et**
ghetrouwen sin so leert
seer minen want minne
maect **et** **et** **et** **et**
want ten was me **et**

so swaer minne en blidhe
En ten doot haer digne
sin te offeren haer en
gheminden ghehoersa
mheit is oer haer sin w
ant si en maect en ghe
meren meren also
schier also si hoert dat
ghebot so is si bereit te
doen dat men ghebiet
want si gheuoelt in
haer een gheverfchap
En een ghenuechheit
heer te doen dat men
haer behat dan dat si
van haer seluen ruythe
nomen heeft want si
gheuoelt dat haer haer
bet behaecht dat si doet
in ghehoersamheden hoe
clerue dattet ware dan
enich were dat woel gro
ter waer wt eyghenthe
den want haer begheerte
is alsoe daer op gheset
haer selke te vrien op dat
si te maect Gode sin mocht
te si is oer manne En hier
want dat men haer hoert
dat an ghep si mit al

so fieren moech dat haer
en gheuen ghebot te swaer
sin en mach En al mocht
si alleen doen al dat
se ghedaen was Het sou
te haer deyn donden
want si is so fier gan
han so groter en en dat
si al vergheet dat si ghe
daen haert ofte doen
mocht en niet allere an
wat hem toe behoert
Daer om dat si doet en
dan waer si gheconfer
tert en begheert mar
te doen en is oer bereit
dan die ghene is die ha
er ver heten mach doet
En al gawe God haer
al dat hi gheminten m
ach sonde hem seluen
ten waer haer niet ghe
noert want die fiere
grouet die en mach niet
ghesiet werden dan
mit hem seluen si is oer
deuoet want dat si
doet dat doet si wt
rechter meeninge en o
Die ere Gode niet om

ghe

den menschen te behaghe en
dat men haer hoert dat noet
si vander hant gods En al
hadde si enich were begheert
te doen dat is waer enich
lichte te laten also men haer
enich dinc ghebiet al waer
dat were groter dat si be
gheert hadde dan dat men
haer gheboet want haer
smaect bet ghehoersamheit
in ene dinc en were dan op
ghentheit in enen meren
were en die waer dat g
hehoersam te sin swaer is
die en smaecte nie ghewa
righ ghehoersamheit te
want also weet al god
like swaer mere is dan na
tuerliken swaer also veel
smaect ghehoersamheit bet
dan eyghentheit en een were
dat wt ghewarigh ghe
hoersamheit ghedaen want
dan wt eyghentheit w
ant wat om gods wille
waer ghedaen en ghe late
Dat moet God ver And
worden mit hem seluen
En ded vint men een ey
guel Het was op ene

17
grote dach dat die grawe
nonen soude gauen totten
heylighe sacramente me
oerde en dat daer enich
vrouwe was die en sa
cramente gauen soude en
Dat doe quam haer al
bediste en beual haer dat
sigaen soude in die kokene
en en soude doen dat daer
te doen ware Die ionc
vrouwe ghinc stap had
Daer men haer gheboet
sonde miltmayeren en
mit groter deuotion en
alle dat men haer hoert
Doe alle die ander ioncrou
wen dat heylighe sacramen
te ontfanghe hadde Doe
spreeker en stemme en
seyde die ioncrouwe die
ke in die koken ghinc die
heest Alre waerdiche
die iusicht der heylighen
sacrament ontfanghe
vermude haer ghehoersam
heit Aact ons dan ghen
dinc hoe groot dattet is
mit groter eyghentheit
f belist wt en mocht ons

verlic en blidic late aldons
verbiert **riet** **allan** van
den ghemien die boue ons
sin **reer** vanden ghenen.

die ons gheue sin want
die meninge die wi hadde
inden groten werken salt
goet sin dat io dattet ter
euen **gode** werde ghedaen
die behouden wi indien.
Dat wi ons late onder ene
anderen **et** dier toe die
ducht der ghehoersam
heyt die gode veel bet smaert
dan enich wert dat wi
werken mochten hoe groet
dattet si wt eysken inden
die ghewarighe ghehoer
samheyt si is oetmoedich
want si is een dochter der
oetmoedichheit **alst** dan
die oetmoedighe ghehoer
sam mensche aeniet dat
ghehoersamighe leuen
der heylighen die eniperlike
dier na ghesaen hebben
et mit groter verhoert
hoe si ghehoersam sin moch
ten en haer eyghen goet
doncken vuerhe **et** waer

si haere selfs ghewaer worden
dat si hem haerlike lieten
en specialichen die ghehoer
samheyt haers ghetrouwe
vrients die een heer is
alre heer dat hi ghe late en
ghehoersam gheuest heeft
totter doot **al** totter doot
des cruces so want hi so on
steken mit begherte ghe
hoersam te sin in allen goe
den dinghen **riet** **allan** gode
en sine verlaten **reer** allen
menschen **et** so si naderre
sin soe het hem bet smaert
ende lieuer ghehoersam is
alst teghe die ghebode niet
en io want het io meer ver
ueno **dan** naderen ghehoer
samheyt te sin dan den over
sten want so wi ons selfs
reer en mer wt gaen
so wi hem bet die om onse
willen ghehoersam te gron
de heeft gheuest ghesken
riet **allan** sine vader mer
hi gaf hem oter in die han
de der sonderen mit hem te do
wat si wouden **Ende** sonder
crouen so wi dat bet conen

Doen so wi hem gheheer sin
et bet behaghen **et** **mo**
al ist groet dan oterden ghe
hoersam te sin om **gode** wil
le vele **reer** ist den ghehoer
sam te sin om gode wille al
der meest ist den naderen
ghehoersam te sin want dier
io meer steruen in niet
Dat men den naderen ghe
hoersam sin soude voer den
oversten want men mochte
den naderen niet ghehoer
sam sin alst die oversten ver
bode **reer** om die ghehoersa
heyt oetmoedigher io onder
den naderen dan onder den
oversten dier om io si adre
riet dat enen oetmoedighe
ghehoersamighe mensche na
minen donche mach done
ken dat hi hem een ghene
dren onder remant die nader
io dan hi sinen na wist der
onwaerdichheit en der versna
chheit **reer** hi mach hem
vernaderen onder die ghene
die nader sin na wist des
staets want een priester is
hogher na staet dan een lere

18
mensche ofte een prelaet dan
en subbecht ofte een out dan
een ioue hoe mochte enen
oetmoedighe mensche done
ken dat remant onwaer
digher en vernader waer
dan hi **des** en wert ic niet
et dier om en can ic niet
gheuen hoe hem een oet
moedich mensche dueren
mochte onder die nader waer
dan hi ten waer nader na
staet **et** op dat ghi die
iuricht der ghehoersamheit
te bet mochte bekennen soe
sel ic v een exempel ofte
reer syghie want exem
ple veroeren mer som wil
dan leringhe want men
leest in der vader boec dat
een out vader hiet sine ion
gher doen dat hi soude me
et varen een leuwinne en
branghe Die ionghelinc
ghinc haestlic dier hi die
leuwinne vant **et** hiet
haer toe en soe blift staen
de en laet ni v varen en
binden want mijn vader
heffet mi gheheten Doe

die lachme die hoer doe
blatt si staende in stille en
het haer binden ons tot
enen erupel dat ghewilt
sich so weert en is wil hi
hem laten omwille ghehoer
samheit hi en sel tam en
saecht werden want alle
we wreethat en vreeselichat
so kennet en saecht ghe
ghehoersamheit. **E**en an
der out vader heit sint ion
ghar dat hi enen droghen
stoc begheren soude. Ende
die iongher beghoet den
droghen stoc al so langhe
dat se groeyde en bloeyde en
vruchte brochte ons tot
dat eenre leringhe dat
niemant so droghen en is
van der **G**racien gods
wil hi ghehoersam sin hi
sel groeyen en bloeyen en
vruchte bringen want
oermodighe ghehoersam
heit is die hebbelicke stat
die gracie gods in te ont
fien die dan dat hier ghe
screuen is wil nauwe mer
ken. **E**n begherte heeft

tot ghehoersamheden. **H**i en
sel niet van node ghehoer
sam sin. **A**lre blideliken en
willicheliken en mit groter
vreuchden want in der
moeder ghehoersamheit
so sal hi vinden den moethe
smaer en dat moetheloen en
sel hem beuolten beuolere
tot ghehoersamheden ter
ren gods. **D**an vermant
sel moethen sin hem te ghe
bedene.

**Dit is van
onghelaten mensche
dat derde capittel**

O hi sult niet en
dat tot ghehoer
samheden comt verroghen
eyghens wille ende eyghen
roet donkens want nie
mant en mach sine wil
le vrien in allen dinghe
in eens anders wille dan
die ghehoersam mensche
al mach men die wtwe
dighe wecke wecke en
eyghens wille bliuen v
sinthe eyghens wille doet
den mensche leuen sonder
verkeken dat oft dat in

na
doen ofte in laten ter oet
ewigher euen. **G**ods den wil
le sime prelaten. **E**n na rad
alre goder menschen dier
hi bi is na gherichter be
scheydenheit wat is een
eyghen mensche dan die
niet ghe maer en is mit
god en mitten mensche
Mer dat hi si bereijet
dat hout hi also eyghen
lic datten dier qualic ve
mant of beynghen can
want hi hout so veel va
hem seluen. **D**at hi hem
qualic ghelaten can. **E**n
dat comt van houerde
heit. **E**n dier om en haet
hi nimmermer vrede n
noch en smaert hem niet
wat hi doet wat hi is
onkebbelic der gracie gods
En hi heeft so veel ver
keken nu du nodit
so soude hi ghaerne gro
ten sin smaer hebbe en
wel mit god sin. **D**an
soude hi ghaerne groten
toe keer hebbe te god wart
alre ander luden. **H**i en

9
soude hi ghaerne den 21en
mensche. **S**in du soude
hi ghaerne in den duse sin
ofte in eenen doelter en
dan douet hem dat hem
rechte ghede. **I**n der waer
heit dit bistu al selue
en het is eyghen wille
al en waerheit niet noch
al en douet di niet n
mermer en staet op vre
de op inden mensche
het en come van eyghen
wille. **A**lre meret ofte
men meret niet wat
caritate maect vrede in
die mensche die rechte
contarie is der eyghen
heit. **E**n wat haet god
alre meret mensche di
eyghen wille want doet
een werch eyghen wille
alre sinte barnaert. **S**in
sint. **E**n en is ghene helle
in wat moethe dat helle
vier borue dan eyghen
wille nu meret dat de
die mensche dese dinghe
sel ulien. **E**n dese sullen
soeken dat is die rede

ofte die **wijf** ofte die **hond**
ofte die **mensche** ofte die
werke **in** dit is niet den
sijout dat v die wisen ofte
die dinghe hinderen sonder
twifel du sijte inden din-
ghen seluer dat di hinderet
want du minste di selue
onrecht onrechtlic daer in
en daer om beginnend di
seluen ten eersten en laet
di seluen **inder** waerhe-
du en oheste di selue en
laetste di inden eersten
Dat is du en laetste
di seluen onrechtlic te
minnen **en** onrechtlic
ken te besetten inden din-
ghen waer du gaeft en
vlieste du vint **daer**
hinderuise in en onv-
red het si waert si **en** hi
er om wie hem seluen ni-
et en laet noch en vint
te laten hoe hi vorder-
gaet hoe hi min vint
Dat hi siert als een
wech is vdoelt want
hoe verre hi vordergaet
hoe hi meer ver-

doelt want so hi meer
verkiest dit of dat so hi
meer eyghens behout ende
so hi meer eyghens behout
so hi vorder vdoelt wat sel
men dan doen hi late hem sel-
uen mitten eersten so heeft
hi **alle** dijn ghelaten want
wionso vint dat **wi** daer
ons seluen late sille dat is
te verstaen na wise der on-
ducht en der ongheduer-
merder minnen **Dat** is on-
gheduerde minne tot on-
seluen dat meret doet mi-
ni sande ofte onrecht
noemt men mi nu goet of
te wat dattet is it dattet
mi bedriest ofte verdriest
dat is dat ic mi selue teke-
st hebbe want gheduerde en
ander den dien ic niet al-
so heft en hadde te soude-
mi niet also siet bedrue-
ken en verdriest **propheta**
dat die **ander** mensche
beter waer dan ic bin **en**
Dat moech di wete dattet
ongheordeniche minne is
want die beter is dan ghi

diegh

dien soude te rechte **propheta**
minnen want hem god me-
minne **en** also soude meer
dicht mit hem dan mit ic
want wat dat god moet
minne dat soude wi meest
minne **en** in ons en soude
wi niet anders minnen dan
dat **god** in ons minde en
dat god in ons haet dat
soude wi mede haten waer
dat sake dat wi ons niet
onrechtlic en minnen wi
soude **ons** ons verblide
Daer men ons bedriest
en persequerden wat
men persequerde en bede-
ucte dat wi te rechte hant
soude **en** wie is die hem
beloften soude dat men si
nen vint helpe **parque**
ren dat dan die sot **wat**
also sijn wi sot als wi op
bedroeven als men ons
enrecht dat wi mit eygh-
enthat beseten **en** wile
is mer te haten dan eygh-
ent die ons also verlic-
te **en** lede en verdriest
Doe dat wi onse herte

wace

en onse themode verlic
en ghelike niet en co-
nen koren te god op ruy-
ten als wi willen **en**
wat minne god meer
in ons dan ghelikeit
ons selve ende dat hi son-
der hinder mochte wa-
ken sijn te liefte wille
hi ons **Die** dan min
eyghenthaten heeft in
hem seluen dien heeft
god alre liefte en is hi
alre ghelikeit en alre
hebbelikeit gods liefte
wille te volbrachten
en oer is hi alre vrie-
ste en sijn selve ghavel-
dichte en gods alre ey-
ghenthaten na wise der on-
ghedender minnen
want also veel als wi
tride minnen en behaghe
also vele selle wi ons
seluen minnen ghedeter-
like also sellen wi eyghen-
heit begheren ende be-
houden **na** wise der ghe-
ordenicheit want wi
moeten eyghenthaten **en**

behooren. **E**n behouden.
Gode te minne. **E**n te loue
En te dienste ewelic. **E**n
ewelic wille. **W**idoersta
sin. **E**n des en moghe wi
niet. **O**rien want het
sin sin onse ewich leue
want ewelic so selle wi
Gode louen en minnen en
selle voer gode sinen op
ghewicht. **E**n die laten
sellen wi hebbe in ons
seluen. **E**n aldus sal god
in ons veruieren mit
siner **G**rode. **M**er der
wi ghebreken oncrnide
minne. **E**n wi niet. **H**oe
hoe wi gode ghelouen
en gheninnen con. **E**n
onthoogen ons seluen
Daer ghe doghe wi me
er dan wi wken. **D**aer
werden wi een leue min
Gode boue ons selue en
steruen ons selue in gode
Mer der wi ontho
ghet en ghesloren sin
in gode oncrnide minne
Daer sin wi en leue en
en minne mit **G**ode. **E**n

des drie maniere van leue
sulle wi ewelic gheuoelen
En hebben sonder onderlag
En die ene en sal die. **A**n
der niet. **H**inderen want
Daer wi gode loue en mi
nen oncrnide. **G**edre of
te glorie der sellen wial
toes werelic voer gode
staen. **E**n altoos hongere
de en ghelustende ewelic
Mer der wi ons ontho
ghen oncrnide minne der
hde wi mar dan wi wken
want dat were dat wi wer
ken der. **D**at is een een
uoudich sinpel minnende
nevghe in die minne die.
Gode is. **E**n dat is bouen
were en begheren in der
minnende cracht. **M**er
der wi onse ghesapheit
onthoogen sin oncrnide
minne. **E**n minne sin der
sin wi sat en der en ghe
bratt ons niet. **P**iet dat
men seggen mach der
want het is in gode. **D**ie
ene is uerwermed. **E**n al
so die ewighe mensche

heer selue niet ghelaten
can hi en hebbe liever dat
men hem volghet dan hi
venant volghet want
hi is hoerredich. **A**lso en
mensche verkenne ewighe
willen heeft liever en is
Mer der ghewicht te vol
ghen. **D**an dat men hem
volghet het si in dan ofte
in liden of in laten. **E**n
der waer in hem oclu
sin. **E**n materie der hou
verdicht. **A**l te mael
verdriuen en oetmoede
heit. **W**ant vol maat in
den hoerlysten. **G**edre en
god waer des mensche
gheweldich na alle sine
wille. **E**n des mensche w
ille waer god mit **G**ode
wille so en dat hi niet
Ander ghewillen en en
noch begheren dan god
wil. **D**ese heeft wt ghe
daen den ouden man en
heeft an ghedaen den mi
nen die d' niet en is na
den liefsten wille. **G**ode
En ghe maect. **W**ant al

25
het een mensche een come
roe oft. **A**l die werlt
En hi hem seluen behel
de so en heeft hi niet g
he laten. **M**er laet een
mensche hem selue wat
hi dan behoort het si rye
doen ofte ere ofte wat
het si so heeft hi. **A**l dine
ghelaten want hi en
alle dine orberen teere
gode. **E**n d'persieren
Al die diene ghelot
sin en beuoelen. **A**l te
knecht. **G**ode en niet te
belitten mit onghedord. **I**a
der liefsten. **E**n als hi
siet dat een ander bet
te doen heeft dan hi so d
dinct hem dat bet eno
nders is dan sin. **M**er
van gronde is hi ghene
icht niet vele te onder
winden dan vele onte
te hebben. **E**n meer ghe
neycht tot verfuachde
Dan te eren ende onder
te sin dan bouen te sin
want die werlt is hem en
cruto want dat die werlt

minst. **E**n soort dat en
lust hem niet. **E**n dat hi
minst dat en lust die
werlt niet. **M**er all
hem donet dat hi in
wtwendighe dinghe
ofte werken enighdort
aer doen mach. **H**et si
vermaant te helpen te go
de wart ofte sike te die
nen ofte werke van m
ritaten te werken hoe
groot gheneyghheit
dat hi heeft tot den hou
dicheden hi keert hem
blikelike wt daer hi ho
ept enighe vrucht te
doen want caritate en
soort des haren niet w
ant en ghen leuen en
is ewige dan een ghewe
leuen noch ghelustigher
En want hi ghenoycht
is in wart so mach hi te
schare korn wt wart
En mit min hindere
dan die ghen die meer
is ghenoycht wt wart
Dan in wart **E**n al
keert hi hem wt wart

hi punit hem binen te bli
uende. **E**n caritative sin
othen te gode wart te heb
ben. **E**n want hi ghenoy
cht dat hi anders ware
ware ghekart is en dijs
ghe waer wart so keert
hi hem haestelike te go
de wart mit groter ou
waerdicheit op hem sel
uen. **D**at hi so onghelust
dich is en want hi en
ghen dinc mit lusten en
besitte so en darf hi hem
en ohe grote crachte do
en of te keere. **E**n
want hi mer ghenoy
cht is in wart dan wt
wart het spreect een
heyligh op dit woert dat
sint pieter sprac heer
wi hebben alle dinc ghe
laten. **E**n hi en hadde niet
ghelaten dan een clau
sijn. **E**n een uate so seg
ghende die heyligh so wie
dattet clauie willichelike
laet. **D**at en laet niet al
ken dit. **M**er hi laet al
te. **D**at waerlike men

schen is. moghen enighen
ja dat si moghe begheere
want die sinen wille laet
en hem seluen. **D**ie heeft
alle dinc ghelate alsoe waer
te. **A**ls ofte si sin vri ey
ghen waren en hi se be
seten hadde in sinen ghe
wout want wat ghe
niet en wilt begheeren
Dat heb di al begheere
en doer. **E**n ghelate. **D**
aer om sprac onse heer
salich sin die. **A**rne na
gheste dat is van wil
te. **D**es en sel vermaant
twifelen hadde enighe
betere wise ghewest on
se heer hadde bewijst. **A**ls
hi oec spreect tot vuer
ander stede so wie mi
volghen wille die vertie
sin so selso ten eerste daer
leghet al aen. **D**aer om
me want uwer selso
waer. **E**n so waer
ghi v wint. **D**aer laet u
haestelike want so ghi
v haestelike laet so ghi
ghi vlichtelike sijn hi

22
ken moghen. **E**n so he
ghi v diche laet so ghi
hebbelike sijn v
laten en altoes mar
ter. **A**rn. **E**n puerli
ken dan om die ducht
ghi dalt waken dat hem
nie mensche. **E**n al
wat en ghelate in dse
leuen hi en want vint
hem noch mer te late
dier hiden sin harte lue
tel die des te rechte. **E**n
want waer nemen. **E**n
hier. **I**n beschunnen
het is een ghelijc coep
als weder ghelt. **E**n
een ghelijc coep alto
vele als ghi wt gaet
uwer en al der dinghe
also waer. **M**er
noch min so gaet god
in mit alden sinen w
ant. **A**ls verre. **A**ls
ghi v selso sterft. **A**ls
veel leet. **E**n in v en
de daer om laet v
ten. **A**l dat ghi ghelste
moert so vint die
warighe vwer. **E**n

nimmermeer anders **En**
dien vrede en sal niem
ant moghen sterven w
ant hi sel in gode ghe
west sijn. Die lude en
doercken nimmermeer ghe
drincken wat si inden
Also seer als si soude
ghedrucken wat si w
nen want ware si
die mensche doet en haer
wesen so mochten haer
werken seer lichten wat
wardi recht in uwe
selfs geont so waren
al uwe werken recht
En sit men heyligheit
jimmer op een doen en
dat en is dat beste mit
seker men soude heylig
eyt setten op enen sijn
want die werke en he
lighen ons niet en sijn
wi niet goet **meer** sijn
wi heylig so sijn ons w
ken heylig want hoe
heylig onse werken sijn
nen si en heylighe ons
noone niet **Also** verre
Also si werke sijn **meer**

Also verre **Also** wi heylig
sijn **en** en heyligheit
out hebben heyligheit wi
alle onse werke het si en
ofte drincken ofte slapen
ofte sprekken ofte wat wi
doen **Also** verre sijn si
goet als si niet groter in
mienen ghedaen werde en
so ter ewe gher treu
de want die make niet
die heest make groete ge
trouwe en goet groete
En hier om so soude wi
Al onse vernut hier toe
doen dat wi groete gro
ute en goet groete want
niet allen wat wi ghe
doen mocht ofte wat
die werke wat en nu
staet ons te n merken
wat dat werken goet
maect inden geont die
geont dier in leit der
menschen wesen en sijn
salichheit. Daer **W** men
schen werken haer du
echten **du** name dat
dat des mensche ghe
moede goet en seer **v**

heer si te god minen
Daer op sit **Al** v lude
eren en inwen narsit d
verlie dat v god groet
werde **En** daer om do
et **Al** dat ghe doet **En**
laet inder waerheit
hoe ghe des **meer** ende
meer heet so **Al** uwe
werke hoe drinck dat si
sijn **meer** goet en god
lic werden hanghet v
aan god den so hanghet
v alle goet den soert di
Allen Gode so vint ghe
alle goet in gode want
die niet en behout om
god willen hi besit alle
dine in gode als sijn
Pouwelo sit want du
moest in salker me
ninghe op enen seer tre
den het waer **meer**
en heylig were dan
dattu tot ten heylighe
sacramente ghingheste
ofte ene sonter laeste
En du di seluen daer
in **meer** merke dan

23
die en gode want ghe
dine en is behagheleker
gode noch ons vrucht
baer dan puerlikeer
vrijsheer den **Gode**
te doen en laten noch
oer ghelusteliker **En**
dat min nimmermeer
sonder **Andwoed** en
madi sijn **En** oer en
is ghen linder wer
totter voluereker
Duert te comen wat
die an gode hanghet mit
mienen en mit loue god
stortet alle goet in he
want hi is alre bere
ste die **En** gode
te ontfien **En** du wi
mit groten arbeyt en
mit pijn socht doe
wi ons seluen meend
dat wart ons uige
ghalen mit more bli
scap en veruelden als
wi ons selfs vertien
En gode waer name
anprijken en anhe
clien mit mienen en
in **Allen** dinghen doe

si haer beste want het
comt hem al te pün
te laet ons dan blidel
ke onse eyghentheit
verien want si is dat
aiaeste best en dat
aiaeste uauin dat sin
madi want also vee
alot in haer is so soude
se gaene gode ouerou
sin macht en sin wijs
heit en sin ghericheit
heit want si soude
gaene sien dat god niet
en weake ofte niet en
soude weten ofte niet en
conste ghe werken haer
sonden want dat si w
oudt dat god niet en
conste ghe werken haer
sonden Daer woude
dat hi niet wijs mach
ich en waer En dat hi
se niet en soude weten
Daer woude dat hi niet
wijs en waer En daer
hi se niet en weake da
er woude dat hi niet
gherecht en waer En

Al die minnende ghade
mensche leuer hadde te le
deruen ofte pine der helken
auelie te liden **D**an gode
dat minste pün van si
re ewigher euen ghe u
dert soude warden also
soude die eyghen ne pr
oper geout wille voren
gode sin edelheit op dat
hi sin eyghentheit behou
den mochte **W**arvan wel
ker eyghentheit dat ons
moet behoeden die sijn
sijso verkeren totter doet
ja totter doet des crüen
Dit is van verduldicheit
het vierde capittel
Vant wt ghela
ten comt verduldicheit
En want wi van verdul
dicheit ver sijn uou
len so int behoel behoel
dat wi weten te verstan
wat verduldicheit si ver
duldicheit is en ducht
die die sueticheit allee
Perseucien En verstaet

heden gheue draghen en
want verduldicheit is en
wete des vrede want het
is onmoghele dat ghemat
mochte vrede hebbe sonder
verduldicheit want ver
duldicheit is maerminu
ale quaten En al int dat
sake dat die heilichem wart
ghepiet in manigher man
eren Die gheest blift ghe
saet die verduldicheit is alle
onse heere sporeet inden eu
angelium in vuer verdul
dicheit onse ghedochten
heit suldi is wel sel besite
Die verduldicheit des vuer
schen caeter oer der die
pine en die quetsure des
lichaemen want so die nie
sche onverduldicheit is en
onghesater in die siele so
die medike inden lichaem
Heer ghepiet wart w
ant het is een ghemayn
woert die drouet hi sijn
mit Die dan ghevarichli
ke verduldich wart hi sou
de in die moete perseucie

224
ende verstaetacht want
bliscap en sueticheit en
want **E**n ter ewigher
euen liden suetic waer
En wi en sondu niet
alleen verduldicheit
liden **H**eer blidelike woon
ende wi aen sien wat
die heylighe ghedene heb
ben want inder moete
Heer perseucien ende
tormenten warden si
alre blift **A**ls sinte
Madriex die groete sijn
crüis doe hiet sacht mit
groter bliscap en sprac
ic groete di heylighe
crüis dat ic langhe be
gheert hebbe en also we
le sal ic minen coninc
glorios sijn **A**ls ic in
tormenten en in pine
volstaender **E**n
En als sinte vincens
Die sprac ic sal **H**eer
moghden liden dan ghi
mi he **E**n liden mocht
nen doen En so ghi v
Heer eriet op mi so

ghi mi meer ghenadi-
gher sit want want
wi ghescreuen verdu-
dich men mochte ons
niet **reze** goeder do-
den dat men ons per-
sona **requeere** dat v
smade en so nie ons
goeder tierenre waer
want wie en liden u
mermeer so den dinc
om die ere gods tenis
ons oerbaerliker dan
dit men ons ginc al-
le die werlt en alle die
hemel want hoe cle-
ue dit wi liden om die
ere **gods** Daer en sit
hi ons niet min om
ghenien dan hem selue
wilt wi dan aen sien
die heylighe **want** wat
si gheleden hebbe wille
hijke om gode **en** no-
cham dat si mensche
waren als wi sin **en**
dit wi die hulpe heb-
ben die si hadden wat
god is **also** berant en
also machich onse

haden als hi hem want
was so moghe wi ons
welsamen dat wi niet
alleen gheleden en con-
mer niet liden en wille
en als wi dan niet al-
ken aen en sien dat liden
heylighe **reze** dat liden
dat die heer der here en
coninc der coninghen
gheleden heeft om onse
wille Die den standelij-
ken doot en die meeste
maetche leet die vermen-
sche leet Daer hi ghesch-
ghen was twillighe hve
dienem Daer hi en dro-
pel bloede niet en behelt
in sinen prectiosen licha-
me **reze** een liden niet heyl-
ghelede en behelt an
sin prectiosen gloriose
lichamen ten was ghesco-
ort en doer boert **en**
dan **en** sien willen wie
hi is en dat hi van puer-
re minen gheleden heeft
om die misdiet die hem
misdien hadde dat hem

24 inden **en** die hi na
niet tot also groter en
ghescreuen hadde **en** dat
hi so minneliken was ghe-
keert mit twouwe tot
hem die hem die **reze**
24 inden sin arm op-
loken om hem te helpe
sin hoest neyghende om
hem te rusten sin hart
op loer om hem dier
te wouen **en** wonderli-
ke menich wyken van nu-
men dat dat hi bewilt
heest dat ic qualiken
en soude moghe ver-
edien want van deser
materie een deel ghescre-
uen is int eerste capitel
van die oermoe-
dicheit so laet ict mi mit
ten minsten want ic
dachte dat vermant
verdrieten mochte **reze**
reze om datter is die
meeste hulpe die wi
hebben mochten tot v
duldicheit **en** te ruste
dat wonder dat
gods onse heer **en**

25
menscheliker naturen
gheleden heeft Daer om
heb ic hier vermaect **en**
mi verwondert alrester
hoe ons enich dinc ver-
drieten mach te liden
hoe groot datten si ja
al waert die ewighe
helle te liden om sin wil-
le **also** wi aen sien dat
hi om onsen wille ghe-
leden heeft **en** om die
misdiet die wi hem mis-
dien hebben die **en**
en is onse **reze** der
ghedoch samelijc **reze**
hi wil oer sin onse **reze**
des verwinne want hi
en wil niet dat wi te v
gheesden **en** niet al-
ken en wil hi onse loen
van onse liden sin **reze**
hi wil ons ghenien alle
die wreucht sine liden
en veel vroene moghe
wi sin vander vrucht
sine liden dan ofte wi
seluen gheleden hadden
want sonder die wreuc-
ht sine liden en mocht

ono gheen liden inachtba
er sijn. **E**n want xps on
se wonderlike ghe trou
we vrient dien gheen
outrouwe verwerpen
mach die sijn sijn te gro
de verterken heeft. **E**n
en heeft oec niet alleen
vduidelic ghescheiden. **E**er
oec blidelic om die en
ere sijn vaders. **E**n om
onse ewighe salicheit la
et ons dan oec verd
uldelic. **E**en en ghe
doet sijn om sijn
ewighe eren willen
dat ons toe comt. **E**n
si van hem het si vande
mensche oec vanden
vader vanden wilken w
ant willen wi verdu
ldich sijn ghe waer he
so en sal ons ghe die
moghen ontfangen. **E**n
noch verlies van aert
schen goeden noch van
vrienden noch van ma
ghen noch van sielhe
noch van sijn. **E**n
van oec noch leuen

En noch verlies. **E**n
ch daniel. **E**n helle
want wi ons ghelate
hebbē in verterken. **E**n
taten onder den heft
wille. **E**n wat die
dan niet berispt en
want van doet son
den en hem ouer gheue
ghegheue heeft in die
hant gods dien it
alte licht. **E**n dat god
mit hem doen wilt
mit en in ewichheit.
En it. **E**n dat ducht
der vduidelichheit w
ant oec die mensche
gheliet ende gheba
pent teghens gram
scap en haestighe ro
en en onghedout in
liden dat die mensche
die wil ontfangen van
binnen en van vande
en bereyden maect
tot menighe hand
berounghe want ghe
warighe. **E**n godlike de
kenighe en sal men
meer. **E**n dan men

sthe sien dat men niet
en vint een verghe
uen gheen moede alle
dage te liden hoe swa
er dattet si dat ophe
ghevallen mach eer
hi der maninghe gods
onblijuen hi en volbr
inse. **E**n mitten wer
ken dat men den heft
schen wille gods mede
bekent als verre als
sine menscheleke eren
he ghegheue mach so
wat mensche die in on
ghemake onduidelic
h is waer ghevonden
Dat onghemake en m
aert niet die quaetheit
in hem. **E**n si open
baert die quaetheit
der onduidelichheit an
hem. **E**n sijn. **E**n
no siet siet dat tribu
lacie en peraracie to
wat wat moede verbor
ghen was. **E**n hem is
ghegheue. **E**n dat
coperen penninc die
wile dat hi inden iere

26
niet en is so salmt hi
wit saluen. **E**n als
hi comt int vier so o
verbaert hi dat hi cape
ren is. **E**n dat vier en
maect en niet copere.
En het bewijs dat
dat hi coparen is ontre
onder den sijn der sijn
ro. **E**n sijn. **E**n ons heft
heft heeft ons mensche
verlost op dat wi in
han en oemide hamson
de godie werden. **E**n
werden wi godie als wi
oemide die godie gods
die onghedout der ghe
nechticheit der sonen v
winnen en sinaken die
dinghen die gods sijn.
Dat is also gods sinake
gherechticheit ontfen
mharticheit goetie
van heft goetheit en
alle duchten. **E**n
oec oemide die verdante
ons haren. **E**n sijn
sinaken sonde gherechtic
heft ontfen mharticheit.
En alle duchten. **E**n

also verwe als ons alle
duchde ~~perve~~ en mer
suaken also mer en so
mer so sin wi godlike
he en godlike ~~en~~ al
so ~~epo~~ ~~en~~ godlike name
re ~~woorde~~ woode in ope
menschele nature dit
sine godlike moether
heert eume remant v
stont ~~perve~~ men sacht
wanden als een arm
mensche also sellen wi
in ons onser menschele
naturen wandelen in
oumide die in woning
he ons lieven ~~heert~~ ~~epo~~
ons menschele erue
heert wimant en sal zin
ons bekennen ~~en~~ dit on
se leuen te mael godhe
warde ~~en~~ dit men zin
ons niet en bekent dan
dit god toe behoert ~~en~~
Dae an en leghet niet
al dit wi van goden woe
den sin ope thestadich
theleken laet hebl en
dit wi grote schijn hebbe
van heilicheden ~~en~~ dit

ons men vave en w
ide thedraght wode
en dit wi grotelic
hemint werden van
godde vte vriend en
dit wi v van gode v
v want en groet gh
woelen hebbe ~~en~~ dat
ons donst dat god alle
creature vshat he
en sonder ons zillat
~~en~~ ons donst dat wi
van god begheren
Dat ons dit staph
ons thescien sal ~~en~~ dit
en al niet heue vrie
de dit god van ons
vridit ~~perve~~ gods
meininghe is dat wi
vridit en ouerweghe
beuonden sullen w
arcken van heue en
van lide ~~en~~ dat is also
men spreck dat wi
valsehe en onghew
arighe menschen
en so wat men va
ons spreken mach
Dae wi gods name
mede berout mog

hen werden ~~en~~ ~~perve~~ or
niet alleen dit me
ons qualike ~~en~~ ~~perve~~
veet ~~perve~~ dit me
ons quat doet en
oec dit men of ons
of trect ons liden
notruste die wi niet
ouberen en moethen
~~en~~ oec niet ~~en~~ ~~perve~~
in die notrusten
vergumteliker dan
ghen ~~perve~~ dit ons
sade doet an onsen
sine dat wi siet wa
den ope so wat pine
dattet si ~~en~~ ~~perve~~
tot liden ~~en~~ ~~perve~~
de come mach ~~en~~ ~~perve~~
also wi in onsen we
ken doen dit alre
beste dit wi ghedoe
konen ~~en~~ dit ons
dan die mensche dit
vaken tot alle de
vreden dat si the
devucken conen ~~en~~
dit wi oer dit niet
alleen en lide vande
liden ~~perve~~ oer tolle

27
wi van god leuen also
Dat ons god also of
trecket sine ierhen
woerdicheit en sine
godlike troest ~~en~~
hi doet mit ons ver
he ~~en~~ also of een muier
stoude ghemaect tui
sien hem en ons ~~en~~
also wi an hem in ons
zekerde en in onser
pinen hulpe end tro
est soeken ~~en~~ dat hi dan
doet mit ons vrede also
of hi sin ophen the
loten hadde voer o
~~en~~ dit hi ghelact als
of hi ons noch sien
noch horen en wilde
~~en~~ hi laet ons sijn
vechten in onser noot
also ~~epo~~ van sine va
der thelaten was in
sijne martel ~~en~~ ~~perve~~
hier soude wi in ons in
sijne godlike nature
also verborghen dit
wi onghewicht stou
den in onsen onroest
ons mit ghenen en

waren en tot vele vol
maeter leuen en mit
die scale waren van
natueren en onhebbelic
waren dan die ghe
ne die sichter van na
ture ware want ou
mide den aerste die
si hebben tot god ende
beruende minne so we
ghen si haer ongheladi
cheit Also siet en mit
groter onwaerden ker
si op hem seluen dat si
hem cume gheliden co
nen want en der ghe
breit weghen si so gro
et dat cume een ander
groet mensche soude
doot soude so groet we
ghen en want siet so
siet weghen so hebben
si te mere naeste hem
daer teghens te hoed
en dat so hem grote
hulp tot gheladicheit
en dat weghen si meer
out die ere gods dan
om hem seluen want
en so gheen dinc so dat

dat gode minnighen
moethe in hem si en
weghen si more dan
hoe groet verhef
hebben mochten en
so si meer en more
minnen of men so si
meer en meer hebbelic
heden in hem maken
en ghenoech heden heb
ben tot dien die si mi
nen en so si meer ghe
uechtheit hebbe tot
teghen die si minne
so si gheslag digher
blauen toe oefenen die
si minnen Gheslaghe
siel woe dat allen op
dat ghi hem dan alle
moecht sin was dien
ghi voer al vercoren
hebt vlie coninghe
vlie van dinc vriende
vlie van dinc ghel
sag en alre menichu
oudicheit verghet
dinc volc en hant
dinc vaders en die
conine sel dinc socht
beheeren vlie niet

mitten lichaem mer
mitter herten en mit
den oren en mit in
tenen en mitte gh
est want god is re
ghest en daer om
verheft hi niet al
leen enicheit des lich
aems mer des her
ten mer dan ist siel
stont orbaerlic dat
wi ons allen hou
van baten want en
die onse armelaeris
hi ghinc siel stont al
leen beden niet dat hi
te doen had mer
hi ons leren woude
dat wi oec also doen
souden en also voer
gheselschap siel stont
hebt den onvolmaer
ten mensche also he
han quaet ghelag
mer Also is ons
noet dat wi allen
sin van herten den
at van gheest die is
alleen die niet en
perut die dinghen

29
Die weerlic sin en
niet en is ghe aff
geert totten dinghe
die nu teghent voer
dich sin en die ver
smaet dat vele lude
beheeren en die ver
spiet dat vele me
schen mit bliscapen
beseten en die schuue
scheidunghe en niet
die niet en ghe voel
dat me hem kan de
oec sijn doet en die
verghet dat men hem
misden heeft Ande
ro en si di niet alle
al waer di mitte lich
aem alleen mer had
di dat hier ghesit is
al waer di onder du
sent menschen ghinc
aert alleen en is dat
sake dat ghi beheet
tot enicheit van her
te en van ghedachte
te comen so hoed die
harde name name
dat ghi niet curioos
en siet te onder soeken

wandellinche van
menschen noch dat
ghi niet lichteliken
en oordelt. Al dūc
v dat ghi ghebeet
beuut in voren ene
kerke. Ieter meer
onsuldighen onsch
uldighen jeter con
di dat were niet of
schuldighen onschul
diche die meninge
Et en coudi dat niet
doen perust dat hēt
out wetende gheden
keft ofte want dat
hi bedroghen was of
dat te ghesien was
Et in dat ghi niet
in gheene was dat
si nu heren of ont
schuldighen en cont
perust in velen dat
hi swaer beovert
was en perust dat
ghi vel swaveliker se
licht scout hebben
misdien hadde ghial
so beovert ghevoest
Als hi was ende sult

God dūcht dat ghi
niet. Also beovert en
waert en ghi sult voer
hem liden mit god
ten naeste en mit
hem hebben een mede
dighen en boden also
hoer v onwaerdiche
den te hebben op v
zuen kerken want
dit is een groot hem
de tot of ghescheide
heden want si maect
vele suspicien die es
sake seer is der on
gheschieden. Ieter
hebt een goedertiche
diche mit compassie
ante sien die ghe bre
ken uws euen kerke
alle dinc te beske te
keren. Et en seale o
ghe op vclue te gode
te vermaeden. ~~et~~ en
een cleyn dinc groet
te werten. Et dat
ghi v seer pūnt dat
ghi gheu dinc onoe
delie zinnit so sul
di vanden dinghen

moghen kerken also ghi
wilt den woort waer
ghevaert enen goe
den man dat sulke lu
de toechen hem seer vā
den luden ende waren
ghaene. Alleen ende
Daer laghe thier schal
ten vree dat si waer
inder kerken ofte al
leen of dat haer beske
waer. Doe siet hi ne
ent nu waert waer
om so wie vacht is in
der waerheit. Ieter in
der waerheit. Ieter in
alleen steden en bial
len luden oer vacht en
so wie onrecht is hi
in ~~allen~~ allen steden
en bi allen luden oer
onrecht wie is dat re
cht god inder waerhe
it heet die heet he
in allen steden en inder
straten en bi allen lu
den oer so wel onen
so recht. Als in der ker
ken ofte inder came
ren ofte inder clusen

30
Also onse heere var
op den bome den wi
uen toe dat die vre
soudt come en se
in dat men inden
tempel noch op
ten beech soude as
beden den vader ma
re waerachtiche
den beder. Ieter be
den ~~en~~ den vader
inder gheest en in
der waerheit. Ieter
hi is inden gheest
en inder waerheit
Ieter te beden dūc
gode te clusen mit
minne die dūc go
de gode ghewaerli
ke minne hi den bed
gode inden gheest en
inder waerheit. Ieter
ant men mach niet
ghewaerlic minnen
des men niet en ket
Die dūc gode ghe
waerlic minne hi en he
et gode niet te soe
ken in enighe stede
noch van den lide

Neer hi vint in
hem seluen want
hi ons naye is dan
wi ons seluen sijn
want hi is onse
onthout en onse
wielend wesen ist
dan dat hi gode te
recht heeft en so
gode alleen heeft
En hem selue ende
alle dinc om go
de heeft. Dien me
sche en mach nre
want hinderen
waer om die men
sche die hem aldus
heeft te rechte en
gode alleen met
en mint. Dien wa
den alle dinghe god
he want hi vint
in allen dinghe go
de. En die mensche
heeft god in allen
sijn werken en
in allen staden. En
aldus des mensche
were weret god
want wat dat were

sal ket des is dat were
onthentliker en die
weret dat were pin
qualiker. **N**eer hi
wi dan gode en min
nen wi en zulten puer
liken in onsen werke
in nider waerheit so
moet hi al onse wer
ken wke penapallic
want het is onnoge
lic dat vermaut soude
gode puerlic moghe
maken en minen son
der gode want die me
sche en mach van na
turen bouen hem sel
uen niet comen in
bloter nature. En
gode puerliken min
nen dat onthoet dat
were der naturen
want nature en
mach haer selso niet
loshen mit haer sel
uen end want higo
de meent en mint puer
liken in alle sine wer
ken. Daer om en ma
ch hem niemant hijn

deru noch die mensche
te der menschen noch
des steden en want
hi gode soert en sinact
in allen dinghe. Daer
om en mach hem nre
want hinderen. En
hier want den mensche
alle mensche onduch
ghe macht. En also
also them mensche on
ducheyt gode soeren
en mach also en mach
des mensche them
mensche onducheyt te
soeren. Daer hi is en
inden enen want het
is boue were der are
raden daer en the
soeren comen in
ach want het is in go
de daer alle mensche
ducheyt te soeren
dich is en enen en on
vermensche onducheyt
is die mensche sal gode
meent en nemen mal
ten dinghen en sal so
sijn themoed want
in winnen. Dat hi al

le tijt gode hebbe te
ghen woerdich in
sijn themoed en
mensche en inder
minen. **N**eer hi
du gode hadde doe
du waerde inder
kerken ofte inder
rellen dat selue ghe
moed behout en de
recht onder die me
nichte en in die on
vande en in die onth
elicheit want also
ghewilt hebbe in
der kerken in vwe
ghebede also hebt
v buten vwe ghe
bede want die din
ghe die ghe oesent
mit liefden bare vwe
ghebede die sellen v
te horen comen in vwe
ghebede weder ghe w
ilt ofte en wilt en
also men van ghelic
heden der werken
speken sal so en m
ent men niet dat
men alle were ghe

ne achten sal ofte al
le steden ofte alle lā
den want dat waer
gode onrecht wāt
het is een beter we
re beden dan sijn
en een eckere stat die
kerke dan die strate
Mer du siet in dē
werke een ghelie
ghemoede draghen
En anghelelike wou
we minen ende eer
ut te gode waer di
dan also ghelie in al
len steden en mē
nige en meinde go
de in allen dinghe
so en mochte v nē
want hinderen der
reghen woerdicheit
Gode Jader waer
het wie dat god
aldus reghenwoer
dicheit niet en is
meer die god van bā
ten nemen en soke
moet wāneer hi in
onghelike ghelisse
ap is het si in werke

ofte in steden so en hat
hi gode niet in sinen
ghemoede en dan is
hi lichtelike ghelie
it want hi en hoet
Gode niet reghen
oedich want hi go
de allen allen niet
en soat noch en me
ent in allen dinghen
Mer hem sijn on
ordelic meent en nē
want inden dinghen
daer om en sijn hem
niet allen hinderen
aet ghelisse mer die
moede en niet **Allen**
die strate **Mer** oer
die kerke want die
hinderen is in lē
want al dat hi onoe
derelike nēnt dat
hinderen hem **En** hē
en is noch niet god
gheworden in allen
dinghen Dat is dat
hi noch gode niet in
Allen dinghe en ger
lie en nēnt noch en
meent want nāne

hi gode also so wāne
in allen steden in alle
re en bi allen liden
siet rechte en wāt wa
ut so hadde hi gode en
die en mocht hem nē
meent benēne noch sijn
weres en mocht hem
nēmeent hinderen
En du meret wāne
in lēhet dat ghewari
ghē hebben gode en dat
men ghewaelike gode
hebbe **Dit** ghewaelike
hebben gode lēhet
Allen ghemoede ende
in ene in nēte psta
dinghe toekere en me
ninghe **Gode** Dienē
ghē en sal hem niet la
ten verneemē mit
enen ghedeyken gode
want wāneer dat
hem dat ghedeyken
ontgaet so ontgaet
hem god Daer om sē
men hebben enen ghē
wēsenden god die ver
botten den ghedeyke
des mensche is en alre

32
creatuere die hoet
Gode ghewalt in
hem die hem ontho
ghē en **Quer**ende
mīne en beuinden
gode in hem botten
were sijnre rechte
want Daer beuint
hi in hem een eenig
dich minlie nēte
in gode sonde onder
laet **En** dat nēte
en wāt min mer
meer ghelijndat v
an ghēne creatuere
want het is botten
alle were der een
tieren **En** botten
het en leet **En** wā
delbaerheit **En** also
dier is een eenig
dich minlie nēte
Also is dier een bloot
stave boue alle on
der schein in die blot
waerheit die god
is **En** also die minli
ke eenwoudighe ghē
nēte niet en m
ach ghelijndat wā

den van enghen wa
atkeren noch van lie
ve noch van iede wa
ut het is boue alle
wandelbaerheit also
en mach die bloetba
re en een voldighe
oghe niet ghelinde
et **W**an wer den u
beelden noch van on
der scheit want het
is boue alle onder sch
eide en beelden want
ten lieuet niet dan
god voer ende also
die verstaen die og
he gode **A**en sien liet
in gheesteliken beel
den **A**ls hi is ontfen
heertich en goetheit
Als liet die eenwou
dighe oghe gode **A**e
bloet boue allen beel
den en alle god wan
delt in die cracht der
sien en vergaert
niet siuee gracen al
so woent hi en blijft
niet wesen en in die
bloet ghedachte der

sien **D**aer die dier
sonder middel haerheit
en is een mit gode en
mit hem saken **E**n
die ouermids die era
ren die gode ende mine
die werke siuee crach
te onthouwen om die
vint gode bloet en on
thouwt in die eenwou
dighe ghedachte siuee
sien **E**n daer neemt
gracie haven oerspoet
en vloet tot die crach
te op dat die siele en
mids hulpe der gracie
sonde moghe comen
bouen werke hare crach
te **D**aer gracie haven
oerspoet want en
dat is in gode want
gracie in haven oer
spont so is si een mit
gode **A**er daer si vloet
in onsen cracht en wi
daer mede werken daer
is si cracht **D**ie dan
Als gode beuonden
heet in hem siuee vint
mede mit siuee gracie

En bliuende en sijn die
mit hem seluen bouen
werke der cracht **D**ie
mach onghelindert
van lieue en iede en va
menichuondichheit der
cracht bliuen want
god is in gheestent
En is hebbeliker en
gheneijstliker ten in
keer dan ten tot keer
En die gheneijstliker
vermaent haer so
waer dat die mensche
is en dese gheneijstliker
en vermaent niet te
waer dat hem die me
sche willichlike van
gode kerde mit siuee
vri en wille **D**at hi
niet gaerue doen en
sonde want die god al
dies heet **D**ie en sou
de hem niet lichtlike
van gode konen ker
riet dat dat niet ghe
sien en mach want
men siet niet
seker **A**ls laghe **A**ls
hi sterflike is hi en had

33
der van reuelacien so
wat mensche die god al
dies gheestent heet
in hem die neemt god
godlike en in dien licht
En in allen dinghen
want allen dinghe sa
smaken hem godlike w
ant in allen dinghen
so smaect hem god die
daer alle dinc keert ter
eren gode en god ver
beet hem in allen din
ghen want hi alle dinc
neemt neemt vander
hant gode ende danc
gode en louet gode in
allen dinghen en in
blijt god alle tijt en
schijnt want hi goede
mit grote naerke w
aer neemt en willend
En wetend hem te
ghen **E**n ontv
ten dinghen en keert
En also siet al hi
ghewant waer dat hi
ghekeert is tot onn
ten dinghe so keert hi
hem haetlike daer of

mit eene groter bitter
heit op hem seluen. **E**n
daghet gode dat hi so
onghebedich is **ve** en
verliest dat hi nimmer
meer sijne wetens he
en sel heren tot onnut
ten dinghen want het
is al onnutte en idel
daer die ere gods niet
in en is noch profijt
sijn enen heftens no
ch sijn selfs. **D**e die sijn
also aldus waer niet
hi waert die min ghe
hundert want hi heeft
die wil sine gheminden
ghewoerdich en die.
Dat slacht hem alre
beste. **E** heliker wijs
die daer herteliken do
rst. **V**an dien doer
doet hi wel anders
wat dan drincke en hi
mach wel ander dinghe
ghederincken dan die
doet die hem pijn.
Mer wat hi doet en
bi wien hi is ofte wat
hi denct ofte weret na

hem en vergaet dat
beeld des drance niet
die vilt dat die doer
drincke is. **E**n hoe
hi langhe duerende
is hoe die pine meer
waer inden mensche
ofte die daer een
dine herteliken mit
dat hem anders niet
en haert. **M**er noch
verherten en gaet
dan dat hi mint en niet
mit. **A**lle en anders
niet waer die mensche
is ofte bi wt hi is of
wat hi beghot of wat
hi doet ten verdrin
niet hem dat hi so her
telike mint en in al
ten dinghen vint hi
des dinghen beeld. **E**n
ghewoerdichet dichter
dat hi aldus mint en is
hem also vele. **E**n
woerdigher aldus vele
als die minne cracht
ghet en meer in hem
is hi en soet hier toe
ghewoerdichet noch

ghewoerdichet noch
vilt want hem en is
daer gheen onnutte
hi is aldus ghet
te hebbe in sijnre is
ghewoerdichet dat
beeld van sine ghem
den. **A**lre lieve aldus
god ghewint waer
van ons dat wint
bi beeld sijnre min
nen in sijnre is ghem
woerdichet in ons
drincken in al om
werken in allen
den bi allen liden en
in allen dinghe wat
gheliker wijs dat
god is in allen din
ghen en allen din
ghen hem ghewo
oerdich sijn. **E**n
hemwoerdigher
alle dinghe god
dan die dichter hem
seluen sijn aldus ghe
liker wijs so al ons
god ghewoerd
ich sijn in ons me
ninghe in onser be

34
ghewen en oersinghe
En in al dat wi doen
en late en dat hi alle
die sake si. **E**n aldus
dus teghewoerdich
te hebben en mach die
mensche niet leve mit
ghen dat hi die dinghe
vilt van liden en
en. **A**lre ghewoerdichet
maet der menschen
in eenvoudicheden.
Mer hi moet een
wendich ewighe leve
waer dat hi is ofte bi
wien. **D**at hi die din
ghen so doet beke dat
si hem ghem hundert
en sijn van sine ghem
den. **E**n ghewoerdichet
god. **E**n sijn god mer
in name al dien reach
telike mine. **E**n beel
den hem in onse we
seliker wijsen. **D**at is
dat hem god hem aldus
ghewoerdichet si. **E**n heb
belic. **A**ldus of sine nati
ere waer. **E**n teghewoerdich
te hebben noch

neemt een ander
ghelikenisse van men
sche wil scriuen leren
sal hi die conste conē
hi sal hem vele en die
ke ant scriuen oefe
nen hoeluer of hoe
swaer dattet hem w
de of hoe onmoghe
lic dattet hem donet
wil hnt nochtan oe
fene die wil hi sal
ten leken die conde
leren al waer dit sake
dat hi ten eerste
te maet mael niet en cō
ste ghecomen hi moet
ten eersten mael een
mercken hebbe enve
regheliker letere en m
moet die in hem **boet**
beelden wel vatte **En**
Als hi die lettere wel
heeft en die lettere wel
spelden en so waer hi
der beelden alte mael
ledich en dy groets
merckend **En** dan so
scrijft hi vrilic en lich
telic sonder comen **En**

wat werken die hi
gheleert heeft ofte
conste also soude dū
mids eenperlike oe
feninghe en gods w
aer nemē god inde
mensche ghewesen
wezen want god
voert en maent oē
altoes name wi d w
aer **En** en waer wi
niet tot andere dū
ghen ghekeert so sou
de wi gods altoes heb
ben **reghen** woerdich
in allen dinghen en
in alle onse werken
bi allen luden en in
allen tiden sijn sūa
ken en mitter forme
sijn beelds dier ghe
formet sijn en **in**
hem ghewesen en
ghewicht dat hem
in beeld sijn **reghen**
woerdichheit sonder
alle arbeit en sonder
beeld **enich** enich
ander besitten **in**
alle sijn werken bi

allen luden **En** in alle
dinghen en der dinghe
te maet ledich bliuen
nader oerden der ghe
nedycheit **Reer** die
luer comen wil hi m
oet neerstich sijn en
goeds waer nemē en
stelike en dien waer
nemen ghenoech sū
En gheu dinc mit o
ghesoorde merder lieft
en besit **En** al ter
puerre ere gods **En**
willens en wetens i
ghene onnuet dū
ghen tracteren **Reer**
also sūer als hnd ghe
waer waer dat hi s
staphand vertie mit
eēnen bitteren leet sū
En mit eenre groter
onwaerdicheit ophe
seluen dat hi so onghe
stadich is want sū hi
tot deser volmaecter
ghelstadicheit comen
hi en mach niet beho
uoudu **Reer** hi moet
in om al gheuen **En**

35
dan sal hem al hi al sūa
ken en al waer dat sū
ke dat hi ten eerste luer
toe niet en queme **Da**
er om en laet hi niet
te doen dat hi vermach
want ten sal sonder ge
ote vrucht niet sū en
oet en mach men niet
tot al salter heilichat
comen sonder grote ar
beit **Reer** die leet m
de hi soude den arbeit
te bet verdaghe wāt
die mint hi en arbeit
niet of hi mint arbeit
ter enen gods **En** oer
ut den gods luden harde
sūer ghe worden **En**
luer outbliuen hebben
sū harde sūer ghe wēghe
want het woende
goet man te bructe
die sū veller eno ver
slep want hi hadde licht
des nachts te metten
ghewoent **En** doe waer
hi mit also groter on
waerdicheit op hem sū
uen ghekeert **Dat** hi

sijde dat hi waerdich
waer dat men al bra
bant doet slachte Die
welke onwaerdichheit
dat hem vele beter is
ad dan of hi ter welver
ghegheue hadde. **En**
Daer om wachte groet
uwen ontbluen op
dat ghi die werltsthe
moecht bliuen. **Wit id**
hoe die mensche sijn
weert weert op
dat hoedstent dat
seke capittel
Wit id
hoe die mensche sijn
weert weert op
dat hoedstent dat
seke capittel
Wit id
hoe die mensche sijn
weert weert op
dat hoedstent dat
seke capittel

daer nu in de eijde
ons niet gheueghen
mer wi sinnen ons
alle dinc **Wit id**
lic doen utromen hat
li wat dat si waer
wi sijn want wi sijn of
hoe onghelic en dan
id id ons eerst alle
mael recht en niet
ver **En** uingimwe
sal die mensche hier
of ten einde comen
hi en mach hier nu
sonder onderlaet wa
ren en des more wi
nen in warighe toe
nemen **En** alle die
mensche sal in alle
dinghen en al sine
werken en versta
dich mede weten sijn
selke hebbe en in sine
juwenichheit **En**
nemen in allen din
ghen gode in der hoer
ster widen dat moethe
he id want die men
sche sal sijn als ons
heer sprac **En** hi sijn

36
sijn als luden die alle
tijt waken **En** ont
bouden haere heeren
die neemt dan die
dinghe in der hoer
ster widen die alle
dinghen die hem toe
toe comen neemt
van der hant gods
En dancken gode
mer of **En** dat god
ghestact ofte were
om sijn beste **En** al
dat hi hoert en niet
En verneemt dat hi
dat al heert ter eer
gods **En** uingimwe
aer neme hoe hij te
alren besten heeren
mach want die gode
minst hem come alle
dinghe mit gode te
hulpen want hi hee
st een scale oghe op
hem selue hem te me
teral onder gode en
te nemen van sinre
hant wat hem toe
comt **En** dat al dinc

te weghen is teghed
dat hi verdient heert
En een goedertiere
oghe op sijn ene ker
ken **Wit id** hoe dat hi alle
dinc ten besten ghe
keren mach want
die goedertiere groet
alren hebbelic alle
dinc ten besten te ke
ren **En** god in allen
dinghen te hoeghen
want hi id een lachic
gode dien god sijn ver
borghen weghen
tonend id **En** hi id
altoed wachte en
den natuwe te wac
ken van welker side
hi comend id dien hi
ontbeidude id **En**
hi wachtet in allen
dat hi niet en comen
hoe vering si sijn ofte hi
mer mede vet id dat
hi ontbiet **En** alid he
est die goedertieren
groot een wetende
waer neme ons here
in allen dinghe **Wit id**

toe hoert eervult en
dit moet costen al
dat men ver mach en
niet min En dan wa
re die mensche recht
En de neemt gode in
alleen dinghen En ont
gode godlic in allen din
ghen dat is in werke
ofte in in dinge Daer
om so wie hem were w
ert in alle gheliken
ghemoede ynder waer
heit En die verit
waer dien schijf een god
also bloet yden alen
weerdighen mensche al
se in den alre godlicke
mensche Ja die god so
waer worde want also
ghe
waerlic is god inden
quaden als inden goe
den na sijn selicheit
want god is een ont
hoit alre creaturen
En is hem naer en i
nether dan si hem selue
sijn En is een welen
haer selve welens
Die dan hem seluen ot

hoyt comde na wile
sijne waerlicheit en
ghen Quermido mit
ne hi vande gode int
hoerke sijne ghesen
penheit daer hi eenid
mit gode sonder mid
del En also is gode
vande in mi also vande
is gode in allen creature
ren na wile dat si
sijn mit gode boue ha
re ghesen selicheit
En aldus vande wi
gode in allen creature
ren ghelike een goet
mensche vint oec gode
ingoden en in quaden
want also hi gode vnt
yden goeden mit sijner
en gracen also vint
hi gode inden quaden
mit sijner wreake En
also hi loeft die goetheit
gode inden goeden al
so loeft hi die ghever
licheit gode yden
quaden ofte die goeder
licheit gode die he
spact in sijne quet

heit en behoet En verbat
en dat hi bekenen mochte
Ende also hi loeft die goet
heit gode in d'm indien
die ver doent sulle sijn
En also hi gode dancet en
loeft uanden ghenen
die hem En ander men
sche goederieren sijn
also dancet hi gode En
loeft gode van die hem
en ander mensche hart
sijn En verit dat god
op hem en op ander me
sche gheset om haer
best En aldus so vnt
hi die x gode mensche
in allen mensche gode
En hem coert alle
Dinc te goede En in
allen dinghen neemt hi
gode een alen hoerke
dat hi ghe leiken mach
meer trouwe niet also
dat die mensche enich
enighe weerdicheit ofte
en ghelicheit selue

37
sel werke meer wat
hem van bide toe val
let siende of hoede dat
hi sijn god also ghehe
woerdich hebbe al d'ier
gheset is want so wa
wie god in allen dinge
also verken woerdich
is in sijne verstan
delheit dat in sijn
bloten staeren die daer
boue allen beelden
gode an schouwede is
En in hem beuonden
heest Quermido d'iedt
en heilichheit van leue
En die gheweldich
is en d'ier ghebruke
de Quermido oenvoldi
ghe en minlic ghend
dichtheit in gode boue
ware der crachten en
al onverschiet die
weet alleen van ghe
warighen vrede En
die heest en ghewa
rich salich leue want

die reth sal sijn dien
moet vinner van hoo
dinghen een ghesien ofte
hi sal gode nemen en le
ren inden werken ofte
hi sal alle were ontho
ghen **Overvloedige** nime.

En meer god ghedonke
du te goeden werken
En want die mensche
niet en mach sonder
were sijn want **D**aer
om leve die mensche
gode te hebben in alle
dinghe en onghelijc
der te bliue in alle sijn
werken **E**n in allen
steden **E**n daer omme
wanneer die gheweltike
mensche yet sal werken
mitten luden so sal hi
crachtelike en mit gro
ter staetheit in sijnre
memorie **G**ode voer ne
men also dat sijn gheda
chte **E**n sijn verstande

nisse mit ghenen vree
den beelden andere on
ledich en si noch ver
beert **D**at die ghenodichheit
tot onduchde sonder con
alle werthe wrome **E**n goet
mensche dat sijn e nypittel

O hi sal weten
dat die nuyt
der onduchde
en is wimmermeer in
goeden mensche sonder
grooten vromen **E**n son
der groten voert ghe
het sijn twee mensche
die een si also dat hem
en gheen gheboort en en
stote ofte luttel **E**n
et die ander si also dat
hem die gheboorte an
stote van haren inder
verghenwoerdicheden der
de dinghen **E**n dan so
waert die mensche van
binnen beweert **H**et si
van roeren ofte van

reder eren ofte luttel
van onkuischeden ofte
in ghallichheit ofte in
wat manieren dattet
si prer mit sijn ouer
stou crachten so staet
hij te meel ledich **E**n
so onbeweert dat hi
Des ghe breec te mach
niet en wil also dat hi
hem niet en wil toer
nen **N**och ontfate no
ch gheen **D**ier sonder
den een wil **E**n stou
ierhe die gheboorte **E**n
sonder die hem te uor
comen want het noch
te sijn dat hem die ghe
boorte in gheboort wa
ren van natueren als
manich van natueren to
ernich is of houwerdich
ofte hoe dat si **E**n hi en
wil vinner niet con
fieren den sonder **D**ese
mensche sal vatter meer

38
sijn gheloeft **E**n hi sal
die duucht veel edele
besitte dan die **D**uider
mensche want volcomen
heit der duichte roet
vanden strijd als sinte
pauwelo sijn die duichte
want volbrecht inder
cranchheit **E**n daer om
at ons noet dat wi be
coert sijn want wie sal
ghewoent sijn dan die
wattelike stou **E**n hoe
mochten wi strijdien ofte
men ons niet an en vo
chte **E**n wat is mi nut
ten verwinne oft ic
inden stri niet ghewent
en hebbe **E**n standlic
so arthe **H**e mider gha
den weert sonder ver
winen ofte victorien
sonder stou **E**n want
onse leue is al vol strij
de is **E**n beroufliche
En onse leuen is also

een ridder schap is inder
eerder **E**n wi van ons
selue niet en hebben.
Die beroringhe mede.
weder te staen dat o
liet is want wi hebbe
kenen die macht van
gode dan van ons sel
uen **E**n hier tot sin
wille te staen dan wan
sche te hebbe want ghe
dinc en is lusteliker
in tijt noch in ewichheit
dan sin te sin noch oer
seker want **A**ls soke
Als god god is so wa
er hi te mael sin **G**od
waer sin onthiere dan
ie dinc was ofte sin
mocht dat hi ie best
sat ofte besitte moch
te **E**n want wi sonder
Gode niet en vermo
ghen so is ons noet dat
wi sin eenpevlike w
aer neuen en sinre hui

pen op dat wi alle be
vooringhe vwinen
moghe want als die
ke **A**ls wi den vian
En sin beroringhe v
winen **A**ls die wijs
vbliden wi die enghete
en eren god **E**er so
saldi weten dat die
ghenevchticheit totte
sonden en is ghen so
sonde **M**er die son
den te willen en te vol
bringhe dat is sonde
Eer salde di weten
dat salke sonden sin
Als onvermesthepen
se der onkuischeden
dat men hier qualike
langhe op penden
mach sonder sonde de
Aen wil ment niet
consentieren want si
~~den~~ den mensche alte
seer moneren te torg
nuchtigheden **E**n hier

om **A**ls schier als mede
ghe waer want id salke
Die mensche mit gro
ten ernst dier of kere
want ierghen ane son
den sal men verche **P**
er dese sonde der onku
isheit sal me vlien
En daer om ontsche
ghesproken so wien
recht waer **A**l hadde
een mensche ghe wout
te wenschen hi en son
de niet willen wen
schen noch bestheve dat
hem neyghinghe noch
beroringhe der sonde
veyghinghe want an
dien so stonde die me
sche onghetwarent
Als sinen werke en so
der sonde biden dinge
En hi sonde oer derne
den loen en den sonde
die hem van den ste lre
de want want het
is een vroom stonden
beroringhe en **A**l

39
ghinghe totten sonde
vromelic weder telke
En te verwinen want
Die aen stoet en die
beroringhe totter
Gudicheit bringhet
die duecht inden moer
en verweket den
e mensche neerstigher
te sin inden dienste
gode **E**n gods en
sin so te bet wa
er te neuen **E**n die
neyghinghe en **A**l so
et der sonden verma
nen den neerstighen
mensche in allen tijd
en vren dat hi hem
oefene in die duecht
want dat nauweto **E**n
der woerde der neygh
inghe en der onduecht
maent den mensche
en verlicht in die
duecht **D**aer om soke
die mensche **A**l so
mocht kant **E**n vnt
so hi bet die stercheit

En des secho waer ne
men sal want Die
Dreucht en die ondu
recht leet al anden
wille **Die is hoe die**
wille alle dinc vmaecht
Dat viij capittel
Die mensche
en sal hem
ghene dinghens te
seer veruaren die wi
le dat hi hem vint in
enen goeden wille no
ch hi en sal hem niet
te seer bedoeuen no
ch van gode hem verre
achten **Als hi hem**
vint in ene goeden
wille Die Dreucht en
alle goet leet in den
goeden wille want
u en mach niet ont
breken op dat ghi ene
ghewarighen rechte
wille hebt Bede dat
wilt mine hebbe ofte
Oet moedichert ofte

enighe Dreucht ist dat
ghit crachtelike en mit
al vwen wille wilt so
heb dilt **En des en ma**
ch u god of ghet oentuer
benemen Op dat u wil
le anders goet si en ghe
reht En en goet wil
le Dat is den godhe
wille si die alle dat hi
wil ter euen gods wil
le want dat en heeft
die wille van nature
niet En niet uere en
mach men bet bekene
den godliken wille dan
dat die mensche alleen
menit Die ere gods
en in dien wille en ma
ch en gheen dinc ver
uinen noch doot no
ch leuen noch helle no
ch diuel noch ghet oer
ature Riet en sal me
willen ic woude **Reer**
men sal willen ic wille
al hier toe **Als die**

want waer en dinc
woude duseut milen
En wil ic dat hebben
ic hebt eyghentliker di
dat ic in minen soet
hebbe en ict niet en
wil hebben want die
goede wille gheueut
in **Stant en is mit in**
machich noch crachtich
den goede dan den quade
die quade is ten quade
Dat ic minnermeer en
ghen quet uere en
dat heb ic den wille tot
ten quaden werken ic
heb die sonde **Als also**
of ic dat uere hadde
ghedaen Ende **Als in**
och ic inden gansen w
ille die sonde doen also
of ic vele mensche ghe
doot hadde En ict no
ch kan mitten werken
niet en dat **Riet die**
ge wil sonnen dat die
sonde mitten werken

40
niet uere en si **Reer**
dat conuut volbrin
ghet die sonde **Al en**
quamer dat uere in
minner toe want
die sonde leet mer i
den wille dan in uere
uere om en sonde ic
dan dat selue niet u
moethe inden goeden
wille ja verbet En
onghelike mer wat
god waert mitten
goeden wille Des **dat**
uere des gods w
willen principalikeit
is dinc menighen
****Reer** dat quade dat**
die wille des mensche
wil dat heet hi aller
van eyghentliker aere
quetheit En also
vele also die rechte
gode En die gode
willen mer ver ma
ch dan die quade wil
le alleen also vele is

Die goede wille mit
ter gracieu gods mach
tisher te volbringe
dat hi wil mitten wil
le dan die quade wille
is mit sinre quaet
hent enkenre quaet
hent **guder waerheit**
mit ten wille verma
ch **ye alle dinc ye ma**
ch alle mensche arbeit
Drachten en alle zic
me menschen spien
Ende alle menschen waer
werker **este wat me**
ghe dinciken mach heb
iet inden wille grunde
lic en ghebreket mi
guder macht alleen en
soud ict merne doen con
get en ic dier toe dide
dat ichter toe vermochte
guder waerheit heb ict
Al ghedaen en dat en
mach mi niemant bene
men noch berouen en
ghen ble want waer

min wille mere totte wer
ken dan des anders die dit
were dide **en ic dier min**
toe dide dat were te werke
en ic nochtentru vanden
ten niet en dide ye soude
vanden were om min
willen wille meer gheloeu
sin dan die dit were wa
chte mer des en darre
ic niet syghen dier die wi
lle en mine al gheloe waer
in alder was dat hi dan al
so groten loen soude heb
ben dier were niet en w
rochte alse dier waerhe
want een martelae sal
hebben die croen der mar
telen die hi niet en sal heb
ben die die martele niet
gheloeu en heft al hadde
hi den wille der martelen
also groet als die ghemar
telit was mer woude ye
maut syghen dat die wille
sonar were also groet w
aeer also mitten wille dit

werre ye en wil **Daer om**
niet streiden want die vol
maer te wille vermach
wel dat dier hi dit sine
toe doet dit hi vermach
gaverhe want woude
ude te nider waerheit al
so vele willen hebben ofte
mine als ye mensche hebbe
modie en god also noel
louen dat heb ic al op mi
Dat nu wille goet en ghe
recht is en volmaconen
nu ist te merken waer
die wille recht is daer
is die wille grunde en re
dit daer hi sonder alle gheloeu
gheloeu si na wise der ou
drecht en daer hi sine
selde wt ghegaen is en
den wille gods ghebeet
en gheformet is en
hoe des meer is hoe die wil
le waerachtigher is en ghe
rechtigher en in dien
Wille vermoedte alle die

41
het si wille mine ofte wat
dattu wille **meer ghesalt**
gheleke wiken als een
mensche beghert dat hi
woude also heere sin als
ye mensche was dat hi
daer en also heere niet
en is mer hi is also hee
lich als sine wille groet is
meer waer sin wille groet
als ye mensche wille was
so waer hi also heere als
ye mensche was want
wat ic beghere niet gro
ter en is min heereheit
dan min wille en vrage
hoe modie ic toe deser mi
min comen daer hier of ghe
proken is want ichter
niet en beroude in mi
nocht ghe waer en word
alse ic sie an vele liden die
bewisen grote werken
men beuult in hem gro
te oeffeniche en wonder
dies ic niet en hebbe hier

sal di marker tweedinghe
die ander minen sin dat
een is een word der min
nen **D**at ander is een
weere of een tot bree
der minen **D**at word der
minen is een groetheit
der mine **E**n die is al
te inden wille want so
wie mer willeus hart
hi heeft oer mer mine
Mer wie des mar hart
des en weet niemant
vanden **A**nder dit
lat verborghen inder sie
len **E**n is en ander dit
is een drue al een weere
der minen **D**at schijnt
seer alle in micheit oeffen
ghe **E**n iubilieren **E**n dat
en is altoes dat alle beste
niet want een is onder
wilen mine niet **M**er
mach van natueren som
wilt sulken smact en soe
richheit hebbe **O**f die vint

mach den mensche den
smact gheuen om den
mensche te doe verwant
En die des mar hebbe
Dat en sin alle weere
die beste niet **H**et is oer
wel te merken of v
vode comt **H**et gheva
het oer wel dat god
sulken liden gheuet sin
der en gheuoelen om
een liden **E**n om een
trecken **E**n oer dat
si dier mede seer ontho
uden worden **E**n nam
aels als si mer minen
gheuoelen is en hebbe
si lichte alsoe gheuoelen
niet **E**n dier an schijnt
oer wel dat si nu mine
hadden **E**n ist dat si gode
hier in gans en gheuen
dighen trouwe houden
so ist nochtan te sien
of te maet minen si en
het si alsoe is en ist noch

ten niet dat alle best en
Dat schijnt dier an wat
men sal sulke iubilacie
late dier een minen waer
te werken is dier mens
noet heeft gheuele oer
helic **W**ant woe die
mensche in alsoe groter iubi
lacen oer **I**n contem
acie **A**ls sate **P**iet **H**et
sate **P**iet **H**et **H**et was
En wile hi enen saken
mensche die noetvustich
waer eens siyens oer
het anders het waer uel
beter dat hi het sin oefe
nighe van iubilacen oer
van contemplacen en dat
de en noetvustighe me
die **I**n vermeerren der
minen **W**ant men mach
Die ghebode gods niet
laten om enighe oeffen
ghe die soe groot mach
sin **E**n dier neemt een
exempel **H**et was te

42
bouesl **I**n sate **I**ans **G**ast
hant **E**ne deuote suster
Die die sicken plach goe
dieren te sin eens
Doe lach si op haer bod
En **E**n **O**ns **H**et **Q**uam
Als **E**p **Q**uam bi haer
legghen als een ionc k
delin **D**oe hoerde si an
dier was een sice men
sche die hulpe te doen
hadde **D**oe stont si op
en ghinc totte sicken en
stont den hem bi van die
des hi te doen hadde en
het ons heer allen leg
ghen **D**oe si weder qua
Doe vant si hem **E**n
ons heer als den grote
man dien si het alle ee
delin kindekin **E**n si
sprac **O** heer hoe groot
si di nu **E**n ons heer
sprac aldus so bin ic in
v herte vmaerret **W**at
ghi mi om mi het **E**n

Om dit salac dat ghi vā
lui hat om minen wille
het en ghinet dienē mē
nen lieden. **E**n daer om
en sal die mensche niet
wanen dat hi enich gods
in desen sal beroeft werde
Want wat die mensche
van minen laet om gods
willen wilschike dat want
hem veel edeler want on
se heue heer **i**h̄s **x**p̄s heest
ghesproken inden heylighe
ewangelio so wie ver laet
om mi. **D**ie sal hondert
vorvout also vele ontfine
welc is die hondert von
dyke loen dat is sinac.
dat die mensche sinac
daer hi ver ter pūre en
gods laet en ver h̄t. **W**at
dien sinac is hondert
vout meere en edeler.
dan die sinac is int beke
ten mit eyghentheden. **E**n
het si oec dat die mensche

vroechte beghoere al sal
ken troest en beuolen
te gode also god den me
nighen ghescheuen heest
En god en heest hem
niet. **E**n die mensche
laet hem daer in onder
den wille gods pūre
om gods vnder waerhat
hi sal gheschickter heb
ben dan oec h̄t hadde ghe
uoeliker wijs. **W**ant in
dieertheien des wils
is hondert vout meere
sinac en loen dan dat
men mit eyghentheden
hebben mach int ghevoe
len. **W**ant die mensche
garnē gacne hadde vā
gode en god en ghesche
hem niet. **E**n die men
sche blift te vreden en
ghe troest om god. **H**et
si lūcie oec gheschick.
Dat vint hi al in gode
want gode gheschick

is veel edeler dan tot gode
werken. **D**at o men onder
willen sal ghevoelen van
iubilacien laten sal van
minen om gode. **D**at heest
ons beuult die minac
sint pūre. **D**oe hi
sprac ich vde gheschick
et ghe schickten te sin
oec verbanet van **x**p̄s
om die minac minac be
oeren. **D**at meinde hi
inder gheuoeliker wils
in en meinde niet in de
se wils der minac dat
hi gode niet ghe mint
en soude hebben. **W**ant
vander wils god te mi
nen en woude hi niet
ghescheuen te sin eno
ghen ble om al dat ghe
sien mochte in hemel
en in eerde. **E**n hi me
de inden troest van gode
maer ghi sal weten dat
die vrient gods nimer

43
maer sonder troest is van
gode. **W**ant wat god wil
mit hem doen oec gheue
Dat is sin alre meere
troest het si troest oec
ontroest. **V**ele lūde spre
ken wi hebben goeden
wille. **W**rochtan en hebbe
si gheen goet wille. **W**at
si willen hebben haeren
wille en willen onsen heer
leren dat hi also doe en
also doe. **D**ie wille is on
recht en dat en is te ma
el gheen goet wille. **E**n
si an gode soeken sin.
Alre heest wil pūre dat
hi ons gheue na onsen
gherief. **E**n macht best
aen mitter. **G**racie gode
Die en dat te beghaet
maer het is onvolmaet
heest. **W**ant y gode be
gheert van ons bouen
al in allen dinghen dat
wi hem onsen wille oec

ghene. **E**n laten hem do
en dat hi wil en die he
st in allen dinghen vre
de. **D**oe sinte paulus
mit onsen heer sprac en
onse heer mit hem. **D**at
dat en droech al niet.
tot dat hi den wille ouer
gaf. **E**n paulus sprac
heer wat wil di dat ic
doem doe. **D**oe wylt on
se heer wel wat hi doen
woude. **E**n dat woert.
was god bequaem dat
of hi ghelent hadde gro
et wonder te doen dit.
Of dat wat boue in dat
wi spreken moghen ofte
doen so beghereet god dat
wi sijnen van buten en
van binnen heer vromen
nen wille ghelent. **E**n doe
die engel onser vrou
wen die boetschap broch
te. **A**l dat hi ve mit heer

sprac dat en hadde min
mermeer moede gods
ghemaect. **H**eer also sijn
er. **A**l si den wille. **A**l ou
er gaf doe want si en
ghewarighe moeder
gode en de ewighen w
oerde. **E**n al te hant
ontfene si den soene gods
en hi wylt haer een na
tuurlic soen. **D**oe en ma
ect den mensche ghen
dine eer ghewone ic en
dit op ghene des wille
neder wacchert sonder
een ghewone wacchert.
Ouer ghene des wille in
allen dinghe so en heb
ben wi al te mael niet
mit gode of voer gode
gheden nader volmaect
heit. **A**l bestet wel
mit gode dit en dit te
we verkieken. **H**eer. **J**u
dien dat god de die ouer
ste hant hout in die v

fuldi merken toe dinghe
die ander minen sijn dat
een is een wesen der min
nen. **D**at ander is een
weert of den wt breet der
der minen. **D**at wesen
der minen is een groet
heit der minen. **E**n die
is alleen inden wille wa
ut so wie meer willen
heest hi heest oec meer
meer min. **H**eer wie
de meer heest. **D**e een
weert niemant vanden
anderen. **D**at hat verbor
ghen in der selen. **J**u is
een ander dat is een drac
en een weert der minen.
Dat sijnen sijn al in
nietheit oec ghene en in
biere. **E**n dat en is altoes
dat alre beste niet want
ten is onder wilen minen
niet. **H**eer mach van
natueren sijn wil sulke
snaer en soetichheit hebbe
Of die vrant mach den

44
kieken. **H**eer quame
also vante dat wi ons
Al en alre mael ouer
gaen en wi ons alle.
dine doer gode dorste
woeten wt weindich.
En inwendich is hadde
wi al ghedaen en niet
eer. **E**n hier waren wi
altoes. **A**lles dinghed
also sijn alle god is en
god en alle dine ware
ons ghene die ons
ve dine ghewone. **E**n
dan souden wi sijnen heb
ben die niemant bedrie
ghen en mochte. **D**ierli
d vint men luttel die
Alles ghelaten wille
sijn onder den wille gods
si wetent ofte si en wet
niet. **H**eer men vint
vele die wonden die wise
ofte dit goet hebben en
het en is niet dan en
ghen wille dat si doen.
Die ghelaten mensche.

die sinen wille in gode
gheuet heeft en ouer ghe
ghelien heeft dies alre
te vreden wat god mit
hem doet. Want het is
Al sin wille wat god
op hem gheschaden wille
werde in die tijt en in e
uichheit. Ja een alre
n via ghesproken in dien
mer die mensche wt
gaet sijn selso en dit
te ewighen een gods
dit is beter dan datent
sontre ghesken wt en
ghentheit om hem selue
Die mensche die so waer
wt ghesken alte mael
mit alle den sijn waer
lic die waer also recht
in gode gheset. so wan
n neer men den men
sche moete voeren so mo
ste men gode vinnen
eulte voeren want
hi is in gode en god is
in hem. En allen dit

hant hem toe qua
en dit soude hi vander
hant gods nemen en
gode mer of loue en die
ken. En al soude hij ot
sien also over god. En
het soude hem al soete toe
comen. Want doer gode
en mach niet comen dat
bitter is ghelickelike wijs
sal een mensche drucken
Dat moet ten eersten
ouer die tonghe sijn. Wat
ouer die tonghe heeft
die drac sijn sinnet is
die tonghe dan onghel
sont van bitterheden.
hoe soete dat die wim
dan is in hem sijn. Hi
moet hem better sijn en
dien mer hi doet quamen
waerken die sijn wille
waer te mael wt ghesen
na wise der onduch
en in gode gheschoren
Die waer mit gode so
ont ontent ombeide

Dat alle die creatiere
en mochtens niet voere
n en voeren gode ten va
sten want die aldus sijn
in gode ghelaten so wat
na hem comen sal dat mo
et doer gode. In hem
comen mer nemen sinen
sinnet en weret recht
godlic. Daer om hoe gro
et dat dat liden si liden.
god ten eersten dat is
gheset. god op hem o
sijn belte so liden oer die
mensche wel. Alst hem
toe comen want hi moet
blidhe vander hant gods
niet vanden ghenen diet
hem doen. En dat wort
god in hem om sijn belte
want dat hat blidhe ont
sien soude vander hant
gode wiet hem dat dat
en heeft hi van hem selue
niet. mer waerheit man
comen en valt tot onch
liden so groet op den men

45
sche ten e gode ieghed
en waer om die un
chte die den mensche
vanden liden comen. Mer
van natieren so is gode
dit liden ieghed liden
alle liden al is dat sake
dat god gheset om
Al sijn goet. Al hi
den mensche mer in wo
er sien heeft. En wat
god hat mitten ghenen
die hem te mael ouer
ghelien hebben so
comet doer hem in
hem. En so waer
van rechte soete en god
lic. En dan. Alst lief
versmaetheit. Alst die
bitterheit. Alst soetie
heit. Want het moet
alle sijn sinnet. In gode
En het boert hem in
van gode en waer god
lic. En hever heeft hi
bitterheit en vsmachheit
dan soetichheit en oer

want hem dunct dat
dat hem bet toe beho
ert **En** dat hi bet
ver diet heeft **Mer**
want si hem te gode
ghelaten hebben so is
hem al ghe maen wat
hem toe comt **Want**
si al vander hant go
de nemen so wat dese
mensche toe coem dat
neemt hi al van gode
Want hi niet **Anders**
en meent noch en soect
den god **En** hem en sin
aect niet anders den
god so neemt hi gode
inder a bitterheit en i
der ierghenwoerdicheit
vermaetheit **Als** in
der meester soetheit
En dier licht dat licht
inder deernuternisse **En**
dier waerheit men sijn
ghelwaer **Wat** het is
onmogelic dat vermaet

sonde gode ter ewigher ere
moghe dighen ofte liden
hi en sonde gode moeten
ghesmaecten **En** en hadde
hi gheuen ghewoelike
smaet **En** dat hem god
alte mael vborghenwo
ude **Het** sonde hem moe
ten smaken **Als** hi in
hem ghewoelde dat hi
woude liden ter ewen go
de **Want** gode ere biecx
puerliken dat en mach
sonder godliken smaet
niet sijn **Want** sal den
dien liden die leere ofte
dat licht dat si or
baren sonde **Als** si sijn
in die donckerheit ofte
in den so wi meer gode
vste sijn so wi min en
ghen sijn ons selve te m
aet **En** mensche die sijn
selve te mael waer wt
ghen in gode na wi
se der onduchheit **Die**

mochten gode minner
meer ghemissen in ghen
werken **En** **Al** waert
dat die mensche hem ver
grepe of mispreke of
te dat wel salken dinc
hem in alle mochte die
on recht waren dier o
en sal hi sijn weere niet
laten **Want** god dat be
ghin was vaden werke
Als te sijn ewen beghe
nen was so sal hi die
misdaet lichte verghe
ue **En** des vinder wi
een ermpel **Al** siere
barmhert **Die** vander
welke glorie en an veel
runder heylighe **En** salken
in ualle en mach men
te mael in dese leue niet
quint sijn **Want** om dat
een luttel casd valt me
coem **Daer** om en sal
men dat edel coem **Al** te
mael niet verweept in
der waerheit die recht

46
waer ende mit gode wel
conste om me men die
ou woerde **Al** salke lide
ghe en in valle minner
meer sonder grote vree
want den goeden con
alle dinc te gode als
sint paulus seyt ...
**Dit is hoe hem die me
sche hebbe sal als hi
ghesondicht heeft**
Dat ix capittel

I **Mer** waer
hey die sonde
en sal die mensche niet
wilen doen om al dat
ghesien mochte in hie
en in ewichheit weder
lic dat dighelie van eni
ghe sonde die hi ghedaet
heeft **Want** het is wo
de hoe hem enich men
sche mocht onthouden dat
hi niet en ontfone in dier
ker groter minen **Als**
hi an liet dat hem die
ghetrouwe minenclike

god heeft wt ghebroc
ht wt ene sondighen
leue in enen godliche
leuen. **E**n van enen
viant heeft ghemact
ene sine vriend. **D**at
mere is dan een uuwe
eertijc te maken. **W**a
die recht waer hi en sou
de niet willen na eeuwe
wilt die sone die hi
ghewallen was. **D**at die
niet gheschiet en waer
riet hem en sel misja
ghen dat hi se te ghend
wille wt gods ghedaen
heest. **M**er also verre
als hem die sonen ghe
brocht hebben ter pen
tencien. **E**n hi ouerui
dd die sonen ghedert
en gheortmoedicht is.
al is noch een edelre
oefinter oetmoedichet
want ons vrouwe had
de meer oefinus ter oet
moedich. **D**at se god v

hoede van sonen dan sinte
maria madalena die god
veel sonen gheaf want
als maria madalena had
de vander goetheit gods
dat haer sonen worden
verghenien also hadde oec
ons lieue vrouwe vander
goetheit gods dat sijnhe
sone onse want edelre
ut enen mensche te h beho
uden van quetsuren dan.
die quetsuren te ghewen
als ut edelre en meer te
dancet dien god behoet
van vel sonen dan die hi
se vergheest. **E**n so ons
god meer goeds dat doet
so wi ons meer schuldich
sijn te vergheuen mit veue
pencien en mit oetmoe
digher woer dicheit tot
gode en niet alleen en su
len wi ons verghe ome
die sonen die hi ons ver
ghenien heeft. **M**er die wi
ghedaen sonen hebben. **E**n

hadde hi ons niet behoet
van goederkegheden. **E**n
oec niet zult en sullen
wi hem danken vanden
goede dat hi ons ghedaen
heest. **M**er oec v vande
goeden dat hi ons ghedaen
sone hebben en hadde oec
onghen quaetheit ghedaen.
En die dit wel merke
wille hi sel een edelre oefu
ten te oetmoedighen v
den vander dicheit ende
vander goetheit gods dat
hi en ghespaert heeft en
behoet van sonen dan dat
hi hem sin sonen verghe
uen heeft. **E**n want god
al v sonen vergheuen he
est so saldi hem wone
wel moghen ghetrouwe
dat hi ons niet en hadde
ghespaert hi en woude
beste dat wt tecke w
wanneer dat die mensche
op staet wt sine sonen
En hem te mael of haert

47
van sine sonen en verkiest
god ewelic te dienen en
hem alleen te leuen so doet
die ghetrouwe mensche god
recht onse die mensche
uwe in sonen ghevallen
en waer vergheest hem
te mael en en wile den
oghelic nimmermeer late
onch ontgheden. **E**n waer
der sonen also vel als alle
menschen v ghedaen
in dien dattet hem alle
leest is om die puere ere
gods. **E**n dat hem alle
misghaget voer al boue
al ten eerste principale
om dattet gode misghaget
want hoe eldne dat die
vrouwe is die die men
sche heeft puerlike om
god. **D**ie is meredun
dat die mensche hadde
also groten vrouwe als
alle mensche ve hadden
om hem seluen. **G**od ma
ch oec mit dien mensche

hebben

Alle hemelicheit die hi ye mit creaturen ghevan op dat hi he anders bereet vint en hebbelic. **D**o en liet hi niet. **A**n wat voer gheveest heeft. **G**od is een god der ieghen woerdicheit hoe hi mensche vint also neemt hi en en ontfact. **N**iet wat die mensche gheveest heeft maer wat hi sta phand is. **D**aer om alle sander en versmaet heit die god gheschiet mach van allen souden die wil hi gaer liden. **E**n heeft gheschiet oec menich jaer op dat die mensche nam ael come tot eere. ghevarigher kenne. **S**ime sonde. **E**n tot ene ghevalten weten hoe ondegod ghemint heeft

moelic en onnue dit sin nune en sin danc lichert ende woerdicheit te more si en sin crante te herte werdt te gode. **D**it coemt die wil en wast protelic inden mensche van kenne der souden. **E**n dier om sijt god die sander der souden en heeft die wil ghe doecht ouer die ghe ne die hi voer si had. **D**at hi si waemacht tot se groten dinghen trecken woude. **D**it merket wie was onse heer ye die liefte of die hem hemelicheit waren dan die apostelen. **D**ier en bleef uve gheen hi en viel in souden. **E**n die e swaerliker dan die ander. **D**it heeft god inder ouer wit. **E**n

in der nuwer dicheit leden van dien mensche die hem namacht. **D**ie lieke worde. **E**n oec verneemt men selden. **D**at remant coemt tot grote din ghen hi en hebbe in mer ten souden miste den. **E**n wat meent ons ghetrouwe lie ne vrient hier mede dan dat wi sin gedoele outfermhertichheit. **D**aer nu sullen bekene. **E**n wil ons manen hier mede tot gheval righer oetmoedicheit. **E**n tot gheval ghen eernt hem oec lie voert mede te oefene en anhem te cleuen mit nune wa nt wanner dat die rouwe ver nunt wart ouer mude ghe

dencken dat men ghe sondich heeft. **H**oe sal die nune en die beue de oefeninghe tot gode ghemeret werden.

Dit is dat onderscheit twischen koren rouwe vele si sin ofte vleyschelic en sinlic ofte godlic dat v nippit.

Die rouwe id twee hande. **D**ie een id beestelic en sinlic ofte vleyschelic. **D**ie ander id god lic en ouer natuerlic. **D**ie beestelike rouwe rouwe treket alle tyt weder waert in ene meren leet sin en droefemide. **E**n set ene mensche of brin ten of he hi staphant sonde verwaren ofte ont-hopen. **E**n dat blift

Die rouwe in euen
leet en in ene misja
ghen. **E**n en weret
gheen vrucht. **N**och
gheen salicheit en
mach comen wt. **A**ls
den rouwe want
hi houet den mondhe
in ene misjopen. **A**ls
of hi tot gode niet en
behoert. Want hi
meer om hem seluen
en om sinne verlies.
Dan om dat hi gode
mischen heeft. **E**n al
waer dese rouwe hoer
hi also groet alle alle
crentliken te hadde.
Die en vdiende niet
ene soude te vergheue
want hi en springh
et niet wt caritaten.
Die een sake is alles
ghewarich rouwe.
Mer die godlike rou
wen. **E**n die is

veel anders also schier
als dese mensche sin
sonden misghen. **D**oe
weecht hi meer dat hi
gode mischen heeft en
misghen dat sin v
lies. **E**n keert hem tot
gode in euen eweliken
verkieken. **N**im morm
ere soude te doen en
en weecht meer dat
minste punt van die
dat hi gode mischen
heeft. **D**an alle diese
de ofte sinne die hi v
mormeer. **M**er om m
ochte hebbe. **E**n wat
hi meer weecht dat
misghen gods dan
sin vlies so steet in
hem op een ghewar
ich betrouwen te gode
want. **E**n maect in h
een ghewelen dat god
sin sonden vergheuen
wil want die rouwe

is ghesaet wt minen w
ant minne en mach nim
mermeer sonder sinuer
sin. **E**n hier of comt
in die siele een gheesteli
ke vrucht. **D**ie out
hout wt allen haren en
lammere. **E**n maect en va
st verbout mit gode.
En want hi groet wee
cht dat hem god niet al
leen sin sonden wil verge
uen. **M**er dat hi en ghe
weert te troosten en te
helpen van sinne grode
lose goedertierenheit en
hoe hem god meer troest
so hi meer ghewa
richs rouwe heeft wat
als hi an liet die groet
heit des heren dien hi
mischen heeft. **E**n dat die
grote heer gheverdict
hem te troosten also hier
gheset is so want hi so
seer onsteken van rou
wen. **D**at hem diuet dat

49
hi nimmermeer ghenoe
gh rouwen en sal hebbe
mogen. **E**n bit niet
alleen dat hem god si
ne sonden vergheuen
doer sin goetheit. **M**er
oer so vergheet hi dat
hem god also verre. **A**ls
dat hem loofliker waer
dat hi is op hem waer
ke na sinne grondelo
se gherechticheit. **W**at
so hem god goedertie
renre is so hi meer wee
cht dat hi mischen heeft.
Als sinte peter. **D**oe
hi an sach die goedertie
renheit gods. **D**oe sey
de hi gnet van my heer.
Want ic bin een sonder
so wie daer toe comte
comen dat hi die ghere
chticheit gods also seer
minde op hem. **A**ls die
goetheit gods sin sonde
en minder sonden sonde
also schier verduet war

den alle een deopel
waters in ene heten
Ouen **En** oec heeft
Dit ghawelen ghe
Arbert **Mer** grote
verueche ende ule
ghelofeliker ist dat
hem die mensche ouer
ghew der gherechte
heyt gods dan der ghe
ontfermherticheit
Gods **Want** daer is
meer ~~steruend~~
steruend in **En** soe
meer steruend soe meer
ghewarichs sinuere
En hoe hem die men
sche ghebrekeliker
vint en meer misla
ghende hem seluen soe
hi meer sake heeft en
bet hem seluen bind
an gode mit ongh
scheidenne minen wel
ke minne men merwa
bet en mach bekennen
dan daer wi bat en

ghewarliche gods sin
En die tot desen volma
ecten rouwe niet ouer
en conuen **hi** en mistro
est hem niet vander of
fermherticheit gods
Want is die rouwe al
so groet dat hem sin so
den ledere sin dan uenere
En dat hi woude dat hi
meer rouwen hadde en
meer om die eer ons here
dan om sin verkey hi ma
ch ganselic betrouwe dat
hem god sin sonen ver
gheuen sal **Want** dat ee
mensche also groete bere
etschap hadde dat hem god
sin sonen verghene sou
de als alle mensche vergh
hadden ofte hebbe moch
ten soe waer nochtan die
bereetschap als niet vergh
dat god is bereet onse so
den te verghen hoe mo
chte wi dan ons mistroe
st **En** daer om **ist** goet

Als die mensche hem tot
gode keren wil dat hi op
sin sonen sie en claechie
mit enen bitteren leet sin
voer die noeten **Gods** en
mit ene ghewarighe be
trouwe dat si hem god
verghene sal **Want** het
is onmogelic dat god
dien sin sonen niet ver
gheuen en soude die op
hem betrouwende **En** hoe
mochte wi ons mistroe
st als wi aen sien willen
die groncelose goetheit
Gods **Die** spreket doer
den profete al mach een
moeder haer enich kind
verghete **ic** en sal uwer
nochtan niet vergheten
En wat is die minne der
moeder tot haer enich
kind **ic** ghene dat die
minne gods is tot ons luet
ons dan mit enen betrou
wen onse sonen groet
weghen **Want** soe wi die

50
sonen groter weghen
soe si god bereide is te
verghen **Want** een
ghelike is alre berwt
ste en veruuechte of
te doen en te verdu
uen dat hem inuere
verghene is **En** soe die
sonen merue sin soe si
God **houe** lieuer ver
ghene **Want** si hem m
er verghene sin **En** dan
Als hem die mensche
in desen godliken rou
we **heft** ver heit tot
gode soe sin alle sin so
den eer veruuechte in
den **afghe** der groe
deruuechte **Gods** dan
ic min oghen op en toe
mochte slaen **Want** al
waer alle die **wer** werlt
een vloet van viere en
dat in midden in dat
vier ene velen van ene
liuen dese laghe soe en
waren die velen niet **Als**

beroeft te ontken **Als**
god bereeft is den sonder
sijn sonden te verghen
als hem sijn sonden ghe
waerachtelike leet sijn
want twiſken den son
dere die sijn sonden leet
sijn en die roetheit go
ds en is gheen tūt noch
stonde en dan warden se
te niet te maet als of si
niet ghesiet en waren.

En wart dier en ganc
beuue twiſchen gode en
den sonder **want** hi is
soe hoeliche dat hi nū
mermeer ver witen en
mach dat hi en is ganclic
vergheeft **die is vander**
penitencie dat el capittel

Als le liden dū
ken dat si gro
te penitencie doen **Als**
si groet weert van bu
werken als vaster wake
En anders des ghelic
dat penitencie liet **Die**
alre gheuerichste peni

ten die en beste en dier me
alre hoechte mede coent
tot gode **En** dat een men
sche hebbe ene gheuwighe
toe wer tot gode **en**
volcomen en ene volcom
en of keer van alle dien
dat hi bekent dat rechte
gode is **En** dies nūmer
er te doen om en gheen
die dat gheschieden mochte

In tūt noch in ewichheit
En dies een ganc beto
uuen te hebbe op die ro
etheit gods dat hi on
ewelic sal helpe **want** so
der die hulpe gods is en
en vermoghen wi niet no
ch en willen **En** hi salt ga
ernudoen **En** desen toeke
er sal hi hebbe in eenre on
bewegheliker minen tot
sine ghetrouwen vriet
Die ald ghetrouwen is
dat he hi niemant of gae
en mach noch nie en doe
dies hem betrouwend **En**

en bereeden en vruchte
en eenperlike oefen
ghe gode te dancken
dat he ne ghespaert he
eft in sijnen sonden en
hem sijn gracie ghesche
uen heeft dat hem sijn
sonden leet sijn **En** dat
hure nūmermeer ghes
doen en wil **En** dat al
so menich mensche sal
ewelike ver doent sijn
die vele min misdien
heeft **En** die licht heb
belker was der gracie
gods dan hi is **En** niet
dat ic wil segge dat
god is een wt nemer
der persone **want** god
en mach niemant on
recht doen **En** also
lijt doet soe in sonder
twifel alre best **want**
die hi sijn gracie niet
en gheeft ouernatuelic
dat is haer sicut **want**
si hebbend wel verdoet

57
en si en mogheno hem
niet verclagen **En** die
hi se ghet die en moghed
hem niet beromen dat
soe verdient hebben
want si se ontfien in
ghe naen **En** waer
om dat hi se den enen
gheeft en den anderen
niet **Dat** en hoert nie
ment toe te onder soe
ken **want** sijn wond
niste sijn onbegripelic
En dat is gancelic
te houden dat hi nie
ment onrecht en doet
En in welken werke
dat ghi die goedertie
renheit gods naere
beuoelt en smaect en
hebbeliker maect uwe
sonden te verclage en
te weghen en gode na
re naere te betrouwe
dien werke volghet
En also veel als ghi
die werke meer ende

meer doet verht also
wel doet di ghetwara
righer penitencie wat
dat is ghetwaringhe peni
tencie die goetheit go
de groet te weghen en
sin trouwe tot ons en
ons selue in groter
onwaerden te hebbe en
ons werke en dat wi
qualiken weert sin dat
ons god soe goedertiere
ghewent heeft en is
en dat wi dat minste
goet minnermeer en sul
len moghen antwoorde
en dat wi niet alleen
ghebreken in die gron
delose trouwe die hi tot
ons ~~hant~~ wart heeft
maer oec in die ontr
ouwe die wi tot hem
wart hebben ghehat
en aldus soe sellen wi
den weghen dat wi
ghedoen moghen en
dat wi doen ia al mo

chten wi doen dat alle
creatuere en veyghen den
en groet weghen dat
ons outblift en ia al
dus soe sellen wi altoes
neerstich bliue gode te
hebben in waerdicheden
en ons in onuerdiche
den en ghi sult weten
dat gheen oefeninghe
hebbeliker en is die so
den of te doen noch die
pyn te minen **D**at dese
ia al mochte die men
sche in korter stont he
hem seluen als crach
telker keken van alle so
den mit als ghetwari
ghen minaghe en onw
erdicheden sin selde ter
ewigher een gods al
hant hi also veel sonde
ghedaen als alle mensc
hen veygheden van a
menschen veyghen en minner
meer ghesche sullen dat
hem alle die ghehele

voere comt heue ghet
ouwe vrient also ghyt
hebt ghe wilt en ghe
meent ewelic eer ic me
sche waert soe ghe sche
uwen heft den wille in
my want nuwen lieue
wille heb ic lieuer dan
wischen inder ewiche
yt **D**ie beste penitencie
is te hebbene dan een
beheuen ghemoece na
allen dinghen en dat te
mael in gode in welke
werken dat ghi des alre
best hebben mocht dat
werre doet alre lieft
en alre verlicke **E**n ia
dat v enich wtwendich
werre hier toe hinderet
het si v waert ofte grote
penitencie dat laet verlic
sonder alle sorghe **E**nde
en waent niet dat ghi
dier mede verlicmet en
ghe penitencie **M**eer me
re hard nauwe dat ghi
v dier in niet en soect

52
Want altoes ist seker
die wet te volh volghen
die p ~~ep~~ en die heylighe
voere ghe gnen hebben mer
die soe teider ofte also co
me waer dat hi niet
wel ghedoen en conste dat
hi dan verlic late ter
ere gods **W**ant god en
siet niet an alleen welke
die werke sin **M**eer meer
welke die minne en wer
dichet en ghemoece is i
den werken want hem
en is also uete niet om
ons goede werke als on
se ghemoece en minne in al
onsen werke **W**ant wi
hem alleen meynen ende
minnen in al onsen werke
dat is dat hi bouen al va
ons beghert **W**ant sin
te austin spreect **D**at
hi hard gharich is die
hem mit gode niet en wil
en wil laten ghenoech
want in gode vint men

meer dan menghenuten
sin. **E**n al dat men ver
staen mach vander rijc
heyt gods. **D**at is als
een punt van eenre
naelden yeghen al dat
ghescreuen is en minne
want die rijcheit is
sonder mate alle viue
werke sullen dier mede
gheloeft sin en ghepro
st dat se god weet wat
dat hi niet en weet
dat sal ewelic vgheten
sin niet na wise der we
rken. **W**ant dat god
niet en weet mit goe
dertierenheyt te louen
dat weet hi mit ghere
chicheit te werken en
also ghenoech in rijc en
in ewicheit en in al
wen werken. **D**at ghi
hem alleen meent ende
minnt. **E**n oec hoe ghe
gode ledichiker en een
woudichiker meent
ende minnt soe alle minne

werken volcomeliker
viven sonden boeten oec
moech di pensen dat god
was den ghemeen vlof
der alder werlt. **E**n dier
of bin ic hem meer dan
schuldich dan of hi mi al
leen vloft hadde want
van elken mensche die
hi vloft heeft so sal ic ee
wighe ewicheit ontfae
en enen ewighe sinnet
hebben want van elke
loue dat hi gode louen
sal sal ic mi vbliden wi
ut het sel ons harde w
el sinaken dat hi gheloe
ft waert dien mi minne
en soe men hem meer
louet soet ons bet sin
aken sal. **E**n dat hi is
oec een verlosser alles
dat ghi mit sonden an
uwer derst hebt. **E**n
dier omgheest v ghe
heel gode ende laer he
doen wat hi wil mit
v hi sal al dat ver make

an v dat ghi oec derst he
bt. **E**n want ghi ouer
mids sonden hebt ver
derst al dat an v is
heyt en sin lichaen en
reachte luf en siel. **D**a
er om vliet in hem in
welken dat ghem ghe
buer en is en dier alle
goet in is. **E**n die v
uele keuer heeft dan
ghi v seluen hebt. **E**n
die v ghemint heeft doe
ghi v seluen hatte en
verderste. **E**n dat hi
v minne doet ghi hem
contvarie waert en
onghehoersam veel
meer soe moech di he
betrouwen dat hi v mi
nen sal en helpen en
gheuen alle des v noot
is also ghi en minnen wi
lt en ghehoersam sin
wilt. **D**it is hoe hem
een mensche hou
den sal in vreden op
dat hi niet en waert
ghedreuen op wtwe
derhe harteyt van

53
poudermen dat
xij capittel allen
Den luden ma
ch vresen en
onghecontheit dier
an comen. **D**attet le
uen ons heren ihu xpi
ons liefst gods en der
herlighen also seer stre
ghe en arbeitlike ghe
woest heeft. **E**n die
mensche dies niet wel
en mach noch dier op
en is ghedreuen hier
om want hem die lu
de also onghele vunde
hier an so achte si hem
dicke varre vangode
also si den harde leuen
niet en conen ghehoer
ghen. **D**at en sel men
niet doen want die
mensche en sel hem
nimmermeer in gheue
te wijs varre vango
de gheuoelen noch o
dene ghebreke noch
om crancheit van
natueren dat hi ghe
grote penitencie en

can ghedoen noch
om gheen onhebbeli
cheit die hi in hem ge
uoelt inden dien
ono heren a oft ten
diechden **Mer** en
meer soe punit die
om dat ghi v grote
ghebreken also ver
deret **Dat** ghe ghi
die niet om enghen
die dinghe dat ghes
ken mach inder t
noch om steruen noch
om leuen en wilt doe
dat ieghen gode waer
want also langhe al
een mensche ene gracie
wille heeft minner
te doen dat ieghen die
ghebode gods is so en
sel hi hem niet varre
achten van gode **W**
en mach hi ghen
grote penitencie doe
want sinte **pouwelo**
seft dat oesinghe
van wtwendiche
werken die doerhul
tel **Mer** een goeder

tieren gheuoelen ofte
goederkerenheit doe
di tot allen dinghe w
ant hi doet in allen
dinghen sijn baten siet
hi enen mensche grote
penitencie doen hi dat
gode dier go of dat hi
hem die crachte en die
gracie ghescheuen hat
dat hi hem volghen mach
en den heylighen in peni
tencie en in ghevarighe
leuen **En** als hi siet dat
hi niet ghedoen en can
Doe penitencie hi dat hi niet
weerdich en is **Dat** hi
hebben soude dat goe
deside ghehadt hebbe
En versmaet hem te
meer voer die goeder
kerenheit gods ende
vint dat te minen in
enen **Wideren** dat dat
hi selue niet en vmach
En also maect hem de
elachtich in enen **W**
deren dat hi selue niet
en **versmaet** vmach
in hem seluen **En** it

dat hi meer minne heeft
tot enen harden leuen
van penitencien dan die
ghene doen die grote
penitencie doet **En** hi
vaerne doen soude v
mocht hit hi sal meer
gheloet sijn dan die ghe
ne die grote penitencie
doet en dier om en wi
le v niet varre van go
de achten als ghi ghes
grote penitencie ghe
doen en cond want hoe
varre dat hem die me
sche zichte van gode
God en is nochtan niet
varre hi blijft altoes
bi **En** en mach hi niet
binnen hi blijft staende vo
er die doer **W** hi seghet
in **Apocalypsi** ic staen vo
er die doere en cloyne
soe wie dat op doen
woude die dore ic qua
m **En** ic soude mit hem
min **W**ont mael ma
ken **En** hi mit my na
dat **W**ont mael vol
ghet **ruste** want wie

57
mant en mach ghe
warighe rust hebbe
dan dier **xpo** niet eet
ende werstapt **Dat**
is dier **xpo** in woent
en die **xpo** leuen in
hem heeft dier leest
xpo in **Die xpi** vol
ghet in ghevarig
her ghedoechsamheit
En die ghevarighe
minne te gode en tot
sijnen kerken heet
dat god minnet god
meer dan wtendi
ghe penitencie **En**
van desen strenghe
na volgheden leuen
soe sudi merken waer
toe dat ghe van gode
moet ghe derven
want alle lude en sijn
niet in enen wise ghe
voepen te gode als
sinte **pouwelo** seit al
le mensche en moghe
ene wise hebben noch
enen mensche niet alle
wissen eken **ghelic** hou
de sinen gode wise en

wercken daer in al
te wisen **En** nemen
in sinre wisen alle
goed wisen want
verwandelinghe der
wisen maect enen
ongheestadicheit
want wat v mach
ghenien enre wisen
dat moechdi oec v
cuyghen in die **anre**
andere is dat si go
et si en louelic **En**
dat ghi gode meynt
en mint dat alleen
en niet **Anders** **En**
dat ghi mint en me
int dat alle creatu
eren gode alleen me
yuen en minen in
hare wise dat ma
ect v deelachtich al
re goeder wise wat
minne maect v deelac
hich alle deo gods
dat ghi in enen **in**
der en mint **Want**
want alle mensche
en moghen niet ene
wise hebben noch ene

wech gaen van buten
Mer si moeten enen
wech gaen van binnen
dat is die wech der
minnen want die go
de niet en mint hi is
sonder wise en cropel
En aldus mach men
vstaen van harden le
uen van penitencien
van sulken heylighe
mensche die harde hart
ghewest hebben in
penitencien **En** mocht
men spreken dat onse
ghetrouwe vriend
ihc **xps** hadde minner
die hoechste wise van
leuen **En** dier sel me
niet verlate volghen
Hier suldi merker en
verstaen dat men on
sen heer **ihc** **xps** mit
rechte volghen sal wat
soe wi hem gheliker
soe wi heyligher sin
Mer in alre wijs so
en conen wi hem niet
volghen want onse
lieue heer veste el in

ghe also en sel hem des
nient an nemen
dat hi onsen lieuen
heer also na volghen
Mer **xps** onse ghetro
uwe vriend heeft veel
ghewracht daer hi
ghemint heuet dat
wi hem gheestelic sulle
na volghen niet lijf
ken **En** dier om sal
die mensche seer beg
heren en dier nae sine
dat hi **xps** vstaen
ke na volghen dat is
te weten wat **xps** o
se lieue vriend **gheme**
int heeft inden navol
ghen dat heeft **xps**
onse lieue vriend al
re meent van ons ghe
meynt dat wi hem
na volghen souden
in minnen dat is god
te minnen en onsen
euen kersten want
hi seghet selue dat wi
ouderlinghe minne

53
hebben sullen **Ende**
daer dier in sal men
bekennen dat wi sin
longheren sin **Mer**
an grote penitencie
te doen daer om is
beter te achten een
vstaendicheitelic
weert dan een lijflic
weert want als **xps**
onse soete vriend val
ken el dighen also
volghen hem gheest
lic na **En** puint v te
vallen van allen sou
den **En** dat is te mer
ken dat ghi vrees selse
waer nemen sult **En**
waer toe dat ghi v
alre meent **ghenecht**
vint dat ghi v dier
in laet en **En** puint v
vree ontheordende
ghenechticheit te we
der staen want in lijf
liken ghenodhten dat
men vo grote ghene
chticheit toe heeft

bevelhoert hem den
mensche men en har
duker en naderli
ker te verwinnen al
in wel eten en drin
ken en ander dinghe
dat hi die niet en
volbringhe also vere
alo hem douct dat
hi re zihen noet en
heeft. En oec den me
sche is onder wilen.
swaer te vdrayhen
een cleyn woert dier
niet an en leit. Dat
ons heere soete here.
enen groten slach of
een suadelic woerd
waer En dier om ynt
di dat cleyn vdray
hen om sijne ewigher
eren wille Die dat
grote vdroeth om di
ewighe salicheit En
aldus sa so sal die me
sche ons yhetrouwe
vrient na volghen in
alleen dinghen in sin

te cranchent En en
durf hem nimmermeer
varre van ghode ach
te also langhe als hi
die ghebode godshou
den wil En hem ghe
hoersam sijn wil wat
se die mensche oetmoe
digther en ghehoersa
mer is so hi hem meer
verdraythen mach en
ynm meer na volghē
mach want noyt nie
mant oetmoedigher
en was noch ghehoer
samgher dan onse he
re here ihū xpus die
welike moet sijn ghe
benedijt W W

God si gheloeft.
u zee'n Dominie

Dit boec wort ghe
eindel int jaer on-
deren duisent acht
hondert Ende leuui
Op alre kinder dach

Aen meriter spre
ert vander ghe
waerheit v volghet
ghe in dien men niet
bedrogen en werde
hi spreent comen wel
vet van vele luden
ten claren vstant nic
sen **En** te vernufti
ghen onder seide beel
den en formen **Mer**
die luden vint men
gar weynich die der
comen ouer standeli
ken trouweinghe **En**
ouer wijshe becrijpe
beelden **En** for forme
En doch waer god
ene mensche lieuer die
der sonden sonder alle
becrijpinghe for
meliken beelden **Hoe**
ver nistich doch die
beeldinghe waer dan
c **Mer** die haer selues
ghebrucken in ver

nisttegher wise want
god en can in hem
niet comen noch ghe
werken van dier on
ledicheyt. **h**are ver
nistegeher bealdinge
die hem **D**uer ont
wonden hebben wt al
re verdeliken vrouwe
ghinghe. **E**n hem ghe
boden en orboet heb
ben ouer alle vnuete
ghe begripinghe also
dyonisijs sprac **E**n
oec dat licht des ghe
louen wil dat mensche
hebben ouer alle ver
vnueteghe begrip
ghe vanden eersten
ne porre in dien vint
god sine ruste. **E**n si
wilt te wonen te wer
ken. **H**oe hi wil wan
neer hi wil en wat
hi wil want god

gheen hunderd in hē
en vint des werlt hi
in haer alre liefste went
vweret sie ruyt in hē
Des luden en can me
niet wel bekennen
want haer leuen en
haer wesen is v bor
ghen alle dien dit dat
selue niet en sijn zū
is dat waer dat tot
desen salighen wesen
en tot deser hoocher
volcomenheit niemant
comen en can dan niet
mit luttelen v stande
niet en clare v nūst
maer want dat ghe
uonden is dat also
menighe hooche v nūst
tighe gheert na die
engelen die in haer
neren en i in haer we
sen anders niet en sū
dan lucie v nūst dat
die gheert hebben

en ewelic gheualen
sijn van der ewigher
wijnheit en noch a
alle die doen die he
gheliken in ewighen
behaghen en wel
beuallen haers selfs
in v haerre v nūst
tighe behendicheit
Daer om spreken
die meesters en die
heylighen dit nūtte
en doet trūst si dat
men wel proeuen en
bekennen sel en beware
in die ualle der ler
ker en der clare heit
en v nūst en des vrou
uens dat die men
sche hier hebbe mach
inder tyt en dat
hi niet bedrogen
en mach werden sūre
ver nūstegheer behen
dicheit Daer om
spreken si dat men

die rechte v nūsteghe
en die gheware vrou
wen der wart die niet
en bedriegen noch
en valken dat men
die vrouwen en merken
sal bi tekenen die vūst
sijn dat eerste teken
seft die alre hoocht
meester alle alre cōte
en alre wijnheit en
die die waerheit selue
is onsen heer ihs xps
doe hi sprac sprac dat
daer bi suldi bekennen
dat ghi men ionghere
sijt of ghi mine ondr
an ander hebt en me
min ghebod hout
dat is mijn ghebod dat
ghi ondrhughe en den
anderen miint als ic
v ghemijnt hebbe recht
of hi spreken woude
hoe wel dat ghi mine
iongheren wert in cōst
en in wijnheit en in ho
ghe v nūst en niet tou

57
trouwe noch mine der
bi en is so help v we
nich ja balliam was
also vernūstich dat hi
vstond die dinc die
god ouer manich hou
det jaer openbare
woude en dat hi
mit vrouwen en mit
mēnen der toe niet
en heft dat hi ver stont
lūster iuder hellen noch
heft gae en clare v
nūst en helpe hem do
ch weruich ja hi heft
des more helcher pūne
om dat hi vele vstaet
en waer trouwe noch
mine der toe en heft
Dat ander teken is
dat si haer selfs ledich
worden sijn en ledighe
hem vūer toe haer
selfs des gheuen si al
le dinghen vrien orlof
dat in si hebben hem
god alre maet ghela
ten des en heft ghe

**Hier begint een ghet boec
en is ghehiet d' myne regule**

De myne met hoer
sonderlinghen vrie
den te houden alle die van
den heilighen gheest ghedre
uen werden tot enen myghe
keerdenleuen die sellen de
se regule houden. Dese regu
le heuet seuen punten. En
dat eerste van desen seuen
is datmen god mynen sel
bouen al. En dit is oec een
ghebodt en een ghemeen
regule alle kersten mensche.
Oec dit is der mynen re
gule datmen niet en sel
myne bouen god. Nocht e
myghe vreemde troest te soe
ken an yemant dan in go
de alleen en datmen gode
dat hert gheheel gheue sel
en men sel hem openen.
En daer wt sluten alle
ledighe beelden en al dat
gheschapen is. En waer god
dese vrienſcap vint daer
wert hi sijn werck valic
mder zielen daer die vree
de ghoue seer luttel of niet

58
En daer hi dat hert
vint om beelt van al
len gheschapenen beel
den daer lust hem sijn
myne te openbaren en
daer toent hi hem selue
alsoe int en alsoe inwee
lic en alsoe oirwonder
like mylde datmen daer
of mit tonghen niet spre
ken en can. En daer
schenet hi wt valic
sijn denck ghele alsoe
die hoechste mynaers
pleghen daer si myne
want lust al vbliden wil
daer hi comt. En hi wil
dat ghesinne al te vrie
de houden en dat ghe
sinne dat ic meen dat
is die veelheit en die
wetterste crachten der
zielen die moeten mit
troesten en mit ghesste
en mit onderpande ont
houden werden. Of si
souden mit luste of mit
lieften vallen. Die stadel op dinge
liken waeren en dese hou
det hi te vaende mit

sinen goeden troest en
sonder twiuel hi is wel
coem hi en mach hem niet
te dicke comen nochtan
breect hi dicke al dat
gheuede dat hi daer vut
en si gomes hem wel al
waert dicker te doen
want dat een groet he
een clem dinc is dat is
een arm man alte veel
En daer hi sinne lieue
vriendin dat uerweende
leuende water dat daer
comt vlieten witten ouer
sten gheberchte wter val
lender aderen der leue
der fonteynen die sonder
groot is daer alle hemel
sche gheesten in ondrke
sin En dit is van die
water daer onse lieuen
heer totten vrouwen
van samarien op of sprac
opten putte soe wie va
dien water dryncket dat
ic hem gheue die en sel
niet dorsten inder ewich
En des waters schein

hi hi sinne lieue brunt
bouen allen maten ende
si dinct mit groeter beghe
ten en lust en si wils soe
veel vaten dat si met
ghepleghen en am ten moet
wt beiten en si wert soe
dronken dat si al ghe
waer worden die daer by
sin En sommighe mensche
spreken vreemdelic daer
toe Mer si laet elck seg
ghen wat hi wil haer bli
uet den mont en haer
groot so soet en soe ghet
van desen suet al heuet
hi voermaels quade dage
en quade iaren om sinen
willeghedat hi dinctet
haer wel waert wesen en
si biet hem weder al dat si
ghehsten am Mer daer
blijft si te roet daer moet
si van node wiken en da
vallet si in een nederheit
haers selues want haer
dinct dat si in een leef
de vre nocht alsoe als si
van recht soude leue wāt
stont

haer dinct dat si mit my
nen noch mit leuen nie en
vulghen als si vander my
nen uermaent heuet ge
weest En mit deser oet
modicheit trecket si hem
tot haer En hi trectse
weder tot hem want ge
lycheit der duechde trectse
seer En hi trectse tot hem
bouen haer seluen Ende
si en bliuet haers selues
niet Mer si gheuet haer
ouer in sinen wille in lieue
en in lede in die helle en
in dat hemelric Ende
daer wort lief mit lief
vermicht mit emgher
mynen En dit is troeste
lic leuen want myne loet
haer seluen ton tot alre
tijt En als hat en mit
pyngghet haer seluen en
mit myne soe vulghen
haer beste En dit soete
gheuechte ontblijft hem
die vreemde troest soekē
in gheschapē dinghen wāt
si mengghen en valschen

die myne die soe edelis
in haer seluen Si eliese
horen soeten goeden sma
ke en troest Si eliesen
dat meeste om dat my
ste Si eten die corlen
mitten stalen Si wil
len troest van gode
en vanden creatuerē
te gader ontfanghen
en dat en mach niet si
niet meer dan men
twile lakenen mach we
uen op een rouwe te ga
der want dat een moet
ymer of sel dat ander
op Si corlen die beghe
ten van horen verheue
vloghede dat si met ghe
vlegghen en comen daer
si van nature gae
waren want hoer ey
ghen wesen is daer wt
gheuloghe sin En dese
mensche ontbluen haer
besten En daer om ont
bliuet hem dat beste
Dit is dan dat

ander punt van deser regu-
le Dat is dat dese mensche
die dese regel volghē wille
Dat si meer dat lof go-
des sellen menen en be-
gheuen en voert sette
in haeren doen en late
dan luste of ghenoechthe-
Noch si en sellen gheen
aensien hebben totten
hemelre noch tot ghe-
nen ~~en~~ dmyghe dan puer
lic totter gods want
waer die myne waer
achtich **D**aer weert
si wt hare edelen aerde
want wat een mensche
mynet dat louet hi
en dat eert hi en dat
meemt hi gaem gheert
van allen menschen
waert oec dat yemant
blasphemwerde of onuer-
bode hi soude lieuer daer
om sin goet of sin lijf
vraghen **D**it hebbe
die martelaren ghedaen
die dicke haer bloet ge-

stort hebben om die ere go-
des **E**n dit weert moet god
seluen volbrēngē ghen dwer-
ons want eer hi onghereet
soude bliuen die strieten
souden hem louen **E**nde
dit is hoerwert inden he-
mel louen en myne **E**nde
dit weert en weert nymmer
voldaen want si ontfāe
alle tyt en vren nuwen
troest en nye vruetheide
vander heiligher drieuou-
dich alsoe vnuwet alle tyt
hoer lof **E**n dit is ee ewi-
ghe vruetheide **D**at si dat
louen moghen dat si my-
nen **E**n dat si myne ende
louen dat si des y ghebui-
ken **D**u sin idmyghe me-
schen die lieuer hadden
telesen een myserie meedē
dan tedeum laudamus
Hem ~~is is~~ is noet dat si
gode bidde het is herde
goet dat si gode louen
Oer it waen dattet een
edele weert is gode te loue

Die gode louet die heilicht
hem seluen **D**ie gode om
eet bidt die meent hem sel-
uen **O**er die gode om eet
louet die soket sin eer **E**n
met hem seluen **H**et is een
edel weert gode te louen
Men vunt veel voeghele en
elck volbrēnghet sinen sanc-
daer toe datten god ghesin-
pen heuet **D**ie lewerich vlie-
ghet al bouen int hoghe en
louet gode mit groeter naer-
sticheit en me naemt hoer-
spise haesteliken en vlieghet
weder op **A**ldus leeren ons
die omedelike dietkens dat
wi oec doen sellen **O**er wi
en moghen al gheen lewe-
richen wesen **H**et moeten
oec some cleyn kliche en
vorschen sin **I**t is die krie-
kel cleyn nachtan singhet
hi nacht en dach en al dat
hi vmacht **D**ie vorsche ma-
ket mit mit sume stemmen
lelich ghestal en groet als
hi indat water of opter aer-
den nochtan en singhet hi

60
met te my **E**n also sou-
den die menschen doen
soe in wat staet dat si
sin si soude gode louen
na hoere macht **H**et en
moghen al gheen lewerich-
ken sin **M**en vunt oech
menschen die gode louen
als die nachtegalen **E**n
dat is inden soeten tyt
des meyes **O**er alle die
tyt uergaet soe beghinen
si te conen en te winteren
En dan en singhet si te-
mael met **E**nde dese me-
schen louen gode inden
tyt der sueticheit en der
uolblacie **O**er inder tyt
tribulacien so singhen
si al stille **E**n dese men-
schen en slachten den wij-
ter conyn met **D**ie in
den winter alsoe wel
singhet ~~also wel singhet~~
als inden somer **W**ant
god is alles loues weert
It waen datmen den du-
uel niet leders doen en
macht dat dan datme

men gode louet. Als hi
eens seluer sprac tot ene
menschen datmen den
duuel niet meer quellen
en mach dan datme dat
men gode louet. En alle
die werken die die me-
sche doet. Ten eerste dat
hi enich werck soe sel hi der-
ken dat dat ten loue go-
des si. **W**aer dat sake
dat in dat werck ghele-
uel het soude nochtan go-
de louelic bliuen al hadde
oec die duuel gheswoeren.
Nu moet god sijne selues
lof wesen want nyemant
en mach noemen den na-
me gods ten moet come
vanden heilighen gods
geestes. **N**u heuet
ons god veel werken der
myne bewiset. **D**aer o-
dat wi hem van recht sou-
den louen. **D**at eerste dat
hi hemelric en aertrich
gheschapen heeft en al
dat daer bouen is.
Dat ander is dat god
mensche woude warden

om onsen wille. **E**n liet sin
hoghe ryc ende quam hier
neder in deser woude en het-
ten en leet grote vsmact.
Die die ryste was was wert
die armste. **E**n die meeste
wert die mynste. **E**n die
die enghelen dienen die
quam ons te dienen enen-
swaeren dienst mit sijn sel-
ues ysoen. **D**at derde punt
is dat hi ons bewiset dat
hi van myne steruen woude
ende dat was dat meeste wert
dat een mensche om den an-
deren doen mochte lieue he-
wat was in ~~was~~ waer om
wat voersaghe di anden
menschen. **W**at twech is
wten hemel. **O**er voer waer
die sonde der menschen. **E**n
die sonde sijn v doch contra-
rie want w en is gheen
dinc ongheliker dan die
sonden der mensche. **E**nde
ghi selt weten dat dat we-
sen gods vol myne was.
En die myne en woude god
niet ~~met~~ langhe uberge-
hi en moete wt breken in

een wert van buten. **O**er
myne am wonder werke
Myne heuet uerwommen
ende vleit die wiste salomō
die ve gheboze wart den oū-
sten salomon onsen he. **D**ie
myne verleide oec comne
salomon die soe wart uer-
wonne van myne want
myne die wiste vromen
heuet. **S**oe en dorren hem
die sotten niet scamen te my-
nen. **N**u heuet hi ons noch
groter myne bewiset. **D**at
is dat hi ons dat
heilighen sacramente ghe-
laten heuet tot onsen ewi-
ghen troest. **E**n dit
was die ryste en die mil-
delste gauen. **D**ie ons ve-
ghegheuen wert. **E**n qua-
muer wt groeter mynen.
Dit is dat vnfte punt
van myne dat hi ons be-
wist heuet dat hi ons
ghelaten heuet sin heili-
ghe leuen en leuyghe. **E**n
heuet ons enen werck bewi-
set totten ewighen leuen

67
also dat nyemant doe-
len en mach hi en wil sel-
uer. **D**ier weghen sijn twee
den enen werck gaen ghe-
meenlic die meeste hoep
vanden mensche. **D**ese-
menschen gaen mit gro-
ter scanden. **E**n si en haef-
ten hem seer. **S**i en me-
nen gheen vord grote
vaerden. **B**i luyghe lā-
apten werck. **O**er die my-
ne is clem en dat vlan-
ghen en is niet groet-
si laten ende letten si en
roeken al marre si la-
ghe. **E**n dit is die een
werck. **O**er die ander
die der myne regel hou-
den die loepen den werck
ten werck ouer dinc ende
ouer dan doer hegghe
ende doer hagen. **S**i en
sparen hem seluen niet
Si en ontsien hem niet
noch hoghe berghe noch
diepe dalen. **O**er si lo-
pe al mit y groter be-
gheerten en naerstichz

Si hoepē ghetroest te
worden van hoeren ge
mēden. **O**er met als
die troest haer selue
hem en is gheen arbeit
te swaer si en rusten op
ghenen troest het sou
de hem omvaert h
hebben op enich dat
dinc dat hem letten
mochte. **D**aer si hoer
edelheit mede vlesē
mochten. **S**i hoepē v
troest te worden van
hoeren. **D**ien die hoer
siel mynt si en begheert
anderis niet. **V**an dat
hoer herte heuet we
voren bouen al. **S**i
mach wel draghen ho
ghe moet dat si soe
groeten myne draghet
want si heuet eē edel
moghende lief. **E**n si
weet dat wel te vocē
dat wel dat sijn niet
en vlesē want si wēt
dich wel ghemāer.
Si loept sonder gro

te ten arbeit. **D**ie ster
ke wijnt der myne dinst
se soe seer soe dat si hoer
niet onthoude en can.
Si hoepē tot te gheuen
nen dat si mit herte mynt.
Si saredē mit groete
screiden. **S**i en wert m
mermeer te vrede si en he
uet gheuonden dat sy
mynt hoer en mach an
anderis niet. **E**n tro
est troesten si. **W**ant
want vāre van hoer lief te
sijn dat dūnt hoer sijn die
meeste pijn. **H**i heuet lghemert
hoere sielen gront sijn mach
nimmermeer werden ghesont.
Si en heuet haren lief tot hare
wille. **D**an sioghet si eert
Du volghet hier na dat vi
pint daer gode of dācht sel
van rechte dat hi ons ghedwoe
ghen heuet in sine heilighen
bloede vanden erfsonden. **E**n
dat wi in die heilighe kerke
vinden alle medecine te
ghen alle siecten daer wi in val
len moghe want hi bekende

onse cranchheit wel. **E**n dit is
wel loues waert dat wi henden
noch roden en sijn. **O**er kersten
mensche en na hem ghenoeue
sijn. **D**ese ander volghē hier na
die hi ons daghelue doet en ge
daen heuet anden lichaem. **D**at
eerste is dat hi ons ghestapen he
uet redelike reatuere ende met
onredelike diere. **D**at ander is
dat wi onser sinnen ghebruikē
dat is dat edelste ende dat beste
dat eē mensche hier inder tijt
hebben mach. **D**iese dan wel be
staet. **D**at derde is dat hi ons
daghelue onse noetrust vleeit.
Dat vierde is dat hi ons ghe
sciert heuet mit menighen na
tuurliken gauen den enen myn
den anderen meer. **A**lsoe dat hi oē
dicijn qualic bestaden ende die
nen der werlt ende den duuel
daer mede. **D**aer wi gode mede
dienen souden. **D**at vyfte is
dat wi onthouden werde van
sinnre moghentheit want ont
hieldē hi ons met wi ghinghe
alte niet. **O**ch hoe luttel neme

62
wi deser gauen waer. **J**a
het schijnt of wijt van
recht wouden hebbe wi
en sijn gode niet dankelic
en wi en louen hem niet
als wi van rechte souden
den. **D**ie menschen bege
ren nu selue dat lof der
werlt alte seer en der wedes
eer ende troest te hebben
ende die helle wert hem
soe suuer. **S**i auentueren
soe dicke siel ende luf. **H**et
schijnt dat si mit al hoere
naersichheit daer na staē
hoe si den duuel na volghē
moghen. **E**n gode sijn ont
fermt.

Du volghet hier
na dat derde pint
van deser regule. **D**at is
willighe armoede. **A**rm te
sijn van gode ende van
moede niet meer te beghe
ren dan te hebbe. **E**nde
desē armoede heuet onse
Ihu xpi selue ghehouden
soe hi noch wandende op
dertrijt. **E**nde heuet die

armoede soe ghesiert en
gheert mit sijn selue
soen Ende hi heuet ons
den wech der armoeden
voer ghegaen ende ons
gheleert in rechter oetmo
dicheit want dat beghine
dat van sinen leuen dat
was arm Ende dat middel
ende dat eynde was alre ar
ste Ende wille wi dan mer
ken sijn armoede Och soe
en hadde hi nye goet dach
op aertinc Besiet sijn begi
ne waer was ye armer kin
gheboeren in een ghemeen
huus dat gheen want en
hadde tot enen teple datter
een ghemien kinde was al
len mensche want alsoe
wel quamen mer die arme
als die rijken Die hande
als die conynghen Daer
en was nyemant die poer
te voer ghesloet Hi en
quamen alle ten kinde
bedde die wouden mer en
ware doer wachters te de
Die ghesinde en was niet

groet Daer en ware mer
twee grove annerlinghen
dat was ons here ghesyne
Wat soeter gheselschap was
in dien stal al was mer re
ne armoede van bute Daer
was groeten troest van
byne lieue yoseph heb dy
pet te myn hemelincs dat
ghi hier soe wel is ghenoech
ten verslochte want ghi ha
delste hem En ghi saghet
hem croenen en weuen die
soe cleyn kinde dat selue
was dat ewighe woert
Dat daer was sonder ind
del quam wter herten des
vaders aey soete heer yoseph
ghi moghet v des kinde
wel belouen dat hi v mer
toe voren hadde alsoe hoghe
waerdighe dienst te doen
Ende dat hi hiere vader va
dien kinde Hoe is wi nu te
moede dat ghi nu siet dat
selue kinde den conyn der
glorie regneren bouen al
dat gheschapen is ende in al
soe groter eien ende waer

dicheden dat die selue conyn
ghervonden lach in iunven
hoese Heuet hi yet vghet
sijnre onder vrienden die hem
plaghen goet te doen Doen
lys scheen te doen te hebben
ly soete heer yoseph ghi ghebu
ket nu sijn mer ewichheit
en mer ewigher glorie Daer
mede heuet hi v wel bestaelt
Nu besiet dat myddel van sine
leuen Dat en was niet veel
riker dan dat beghine want
dat middel van des mensche
leuen pleghet alre enste te
wesen hi en hadde huus noch
hof noch niet eyghens dan
sijn cleder Hi leet menich v
duet Hi ghinc van lande te
lande van dorp tot steden mit
groter naersticheit In coude
In heeten In haghel ende in
snee Sijn cleder ware van
cleyn ghelde Hi sach me
wch owaerdich vsmact ghe
laet Ende hi hoerde menich
scalc woert Ende si hem me
wghen scalcen quetsien wt
gaen Ende hoe mochte dat

63
comen Dat si onsen heer
aldus hareden ende hi doch
soe stoen was Ende goe
der tien hi te wese Het
mosten ymer owaerdi
ghe beestelike mensche
wesen die soe soenen ende
soe goeden man niet lief
en hadde Ende hi die scoe
ste ende die beste was die
ye gheboeren wert Hi v
sinaden sijn leuen Ende
sijn leringhe Ende die
was dat middel van si
nen leuen Nu besiet dat
eynde hoe arm dat hi
was Hi sach voer sijn o
ghen sijn cleder vdobbe
len dier hi berouet was
Ende die hem mit groe
ten onghemake Ende
sonder enich ontfemher
ticheit wt ghetoeghen
werden Het en was nye
soe misdadighe mensche
die seluer sijn cruus cotter
doot so doech doech
Mer nyemant anders
dan ihs alleen En doen

En doe hi sprac in doest
dorst van alle die rijkheide
die hi gheschapen hadde
in hemel en ende op aert
rike. **D**oe en gaf hem niet
hem niet een toghe waters.
In ghebenedide houet en
hadde alsoe veel houten
met daer op mochte rusten
dat nochtan al vol an
quersueren was. **O**er het
moste swaerlic gheueget
hanghen ouer sin borst.
Alle sin synne ware vol
doe droefheden en groe
ter bedruetheden. **H**ien
hadde gheen groete testa
mentocis te doen. **O**en
en dorste daer niet seer
studen omt guet dat he
toe behoerde. **D**aer en
bleef niet dan een bedroef
de moder. **E**nde die beual
hi sinne ian ende dat was
sin testament. **N**u en
durf hem nyemant sene
men arm te sin. **D**oe die
gheen van minne woude
arm sin. **D**ie selue alle

Hadde
dinc gheschapen. **E**nde daer
alle dinc in beslo besloete
is ende wt gheuloent is
als wt sinen eerste beghe
ne. **D**ie philosophen vsmade
den ende begaue alle eer
sthe guet en rijkheit op dat
si die waerheit en die eerste
sake te bet bekenmen mocht
ten. **E**nde dat bekennē was
sonder minne ende gracie
want hem ghebrac ghelo
ue. **E**nde hem dorste dat
hoer sinen vgrouen soude
vanden aertschen goeden.
Het was een herste heide
meester die en hadde niet
behouden dan een scottel
daer hi water mede steyde
souden als hem dorste.
Ende doe sach hi ene hout
lappen sonder scottel in die
see. **O**en leest oer van ene
anderen die hi antwoerde
des romyns alexanders.
knapen doen hi hem tot
hem outboet. **H**ien woude
niet comen ende sprac tot
ten knapen. **I**c bin en merre

heer dan u heer is want
dat acht groete besitten
dat acht ic alre elken te v
smaden. **N**u hebben ons
die philosophen die armoe
de gheleert. **O**p dat si ter
wer waerly te bet ende te
naere bliuen moghe wat
aertsche goet heuet den
menyghen belet dat hi
der waerheit niet en be
leuede noch en smaerte. **N**u
laet ons onsen heere ihesu
xpm. **I**c dusent werf loue
Die ons die armode be
niet beluuet en gheleert
heuet want alle die de
ticht sinne leuens. **D**oe was
hi een arm mensche ende
vsmade dat aertsche goet
want hi sprac mijne en
is van deser werlt niet.
Nu volghet hier na. **D**ie
ander armode dat is arm
te sin des willes want
alheuet die mensche al
le dinc begheuen behout
hi sinen wille hi en heuet
niet ghelate want al een

64
hadde onsen heer armghe
weest ander natueren. **E**n
en hadde hi niet mit sine
wille wille niet arm ghe
weest soe en hadde ons
niet gheholpe. **O**er die al
te arm armste armode vol
brenghe. **E**n hadde hi ons
wille verlossen mitte nū
sten dat hadde hi wel ghe
daen. **O**er dat hi sine wil
le sinen vader ouer gaf daer
soe volbracht hi mede die
ouerste armode. **E**n daer
soe worden wi alle salich
in ghemaect. **E**n dat woert
heuet ons alle behouden.
Ende alsoe ist mitten men
schen al gaue hi al aert
righen ouer beluuet hi sinen wil
le. **D**oe en is hi gheen ghe
warch arm mensche. **O**er
die sinen wille niet en he
uet die heuet h god. **E**nde
hi staet sinne selues ledich
want hi en vertrouwet he
selue. **E**nde hi heuet gode
dat seel in die hant ghe
gheuen. **E**nde hi laet he

leyden daer hem god heb
ben wil want den blinden
dwazen ist seer groot dat
mensche leyden. Onsen heer
sprac tot sinte pieter aldy
pieter doe ghy ionc waert
doen ghy met ghy waert dat
ghy wout. Nu ghy out syt
nu moetty gaen daer ghy
met en wilt. Sinte pie
ter hadde gode den wille
gheheel ouer ghegheue
want hi sprac heer wy
hebbe alle dinc ghelate
ende sijn w na gheuoelicht
Ende onse he antwoer
de hem. Ende loefte hem
hondert uout loen. Ende
dat hi soude oetel gheue
ouer die engheslachten
van isrl. Ende dat loefte
hi hem om dat hi sijn
wille ouer gaf. Niet om
dat hi sijn goet ouer gaf
want hi en was niet rijk
Nu schynnet ee goet dinc
te wese dat een mensche
a alle sijn goet ghynt om
gode. Ende wille ee arm

mensche sijn. Ende die heuet
ene groeten sijn van buten
Mer dat is dat alre mynste
want al hadde hi al aertijc
ouer ghegheue. **Hoe**
en waert al met. Ist dat hi
sijn enyghē wille hout hi.
mach segghē inder waerheit
dat hi niet ghelate en heuet.
En aldus heuet onse ghe
mynde he ons den wech voer
ghegaen want hi sette sijn
vaders ~~wort~~ sijn wille uoer
sijn leuen. Ende was sijn
uader ghehoersaem al toet
doot toe. Nu volcht hier
na die due armoden. Dat
is dat ee mensche heuet ge
smaect die soetichheit gods.
En dat si hem namaels oet
toghen weert. Ende dit is die
swaerste armode die ee men
sche hebben mach hier mid
tijt want al heuet ee mensche
armode en ghebiet inder na
tuere. Ende al is hi sijn wil
len wt ghegaen is op dat
hi niet gods is van bynen
reut wat mach hem dan

leuen want in sijn draghet
den last des armodis. Ende
dese mensche gaen daer bi alle
tijt als die vrouwen. Mer
als die wive haer hier oft trect
Ende si die borden en den
last leyt op die menschen soe
schynit bi wile of hi daer on
altemael soude bliuen. Ende
dese mensche legghē gheeste
lic in een bekerende onghemar
sken sijn. **Be** ten beste. Hoe
werdent bi wilen groete men
schen mer slaen sijn dan ten
archsten. Hoe werden si quader
dan ander mensche. Die des
wre en gheugelden. Het schynit
dat god den menschen ghehoert
ende bedroghen heuet mit
sijn soetichheit. Ende als hise
brinnen heuet soe schynit
dat hise sien noch hoer en mach
Mer. En dat hise vstootē
heuet. En hi hanghet hem
den broet ~~sack~~ sack an den hals.
En hi laetse byster gaen
achter lande ga delende in
groeter ellendicheit. Ende
daer begheuen si weder.

65
troest te soeken inden crea
tuere ende hoe sijn meer
soeken hoe sijn myn vjude.
Ende aldus soe hebben sijn
vhoert an vanden sijn dat
gheluck is hem teghē si
varen inder wilder see sond
stieruan. Die wint is
hem teghens die goluen
slaen op haer scyp. In
sijn ongherecht vanden
menschen. Ende vsmact
van horen maghe want
si sijn hoeris goets quijt.
Ende si sijn arm van ha
uen. Ende die vrant gaet
hem toe mit sijn listich.
Si sijn in groeten amte
wat si gode ~~biden~~ bidden
het schynit dat hise niet
en hoert. Hoer oefenynge
die si van buten doen die
doen si mit groeten vduet
ten smaect hem niet wat
si doen. Si plaghē bi wile
ons haer trietelighen te
sijn het schynit dat si nu
al hateluyghē sijn. Och dit
is hem alre swaer lieue he

het sijnne al hier **O**f
ghi ontrouwe waert
Ende des en mach niet
wel lide het sijnne of
ghi ontrouwe waert
wel behoefde remant
die u eer hier bewaerde
ende v ontfang die
van deser redene **D**ie
is hier ouer gheseyt
wort **I**n sel di weten
dat dit van gheene
ontrouwen en comt
Oer van groter trou
wen **H**i doet recht
als ee moder die hoer
kint wil spenen **E**nde
si wil dattet leeren
broet ende ander groue
ende hertelike spise daer
si of moghe toe neme
in seikelich **A**lsoe lan
ghe als die kinder ior
sijn soe wiet men se
Ende soe singhet he me
hem ende doet hem alle
goeder tierenheit **E**nde
leert so eerst gaen an ee
stroe **E**nde namaels bi

bietmen hem den vinger
ende ontrentet hem wed
Oer saghe die moder of
die vader dat hoer kint
vallen woude **I**n soudent
hastelike grijpen mit beide
handen **E**nde also doet on
se he onse ghetrouwe vad
die ons int sijnne godliker
trouwen onthout alsoe
dat wi niet en valle van
sijnne gracie **N**u heuet
ons onse ghetrouwe vad
dat ewighe erue te voer
ghewonen mit sinen gro
ten arbeide dat wi hier
nae besitten selle **O**er
willen wi dat erue behou
den **H**oe moete wi mit
arbeide ende mit wisch
belsouden **N**u en is dit
lijne niet beter dan die
vader **E**nde die iongher
enis niet beter dan sijn
meyster want die soen
moete liden die van god
quam **E**nde alsoe tot si
ne vader come **E**nde also
sprac hi tott twaen ion

ghere in paescaythe dat
die die sone gods lide
most **E**nde alsoe come
inden ryt sijn vaders
Och hoe swaer ist hem ge
worden **R**ocham wast
sijn selues goet **D**at int
gods van sijn eyghe **O**er
hi waer sijn kinde
te voeren mit sinen arbe
den **E**nde hier om wil hi
dat wi ons tot vromich
sette **H**et en mach altoes
gheen werstay sijn wi mo
ten oer leien inden dampel
gaen **E**nde alsoe heuet
hi ons voer ghegaen mit
menighen zwaren arbe
de ende heuet gheliet ge
leden **E**nde hi ghinc ons
voer volcomelic in deser
armoen **N**ye soe en was
ser martelaer die stas
om die myne ons heren
Hi en hadde meer onder
stants van gode dan die
gods soen hadde want
god onthulste vander
pinen **D**icke vanden

66
ouer **E**nde van ander
tormenten **O**er sijn
selues soen en vdroech
hi nye van al dat men
hem an inden **O**er had
de onse he volcomelic
die armoele anden cru
ce want hi sprac mijn
god waer om hebstu
my ghelaten **N**ye en liet
die god hi sijn soen niet
hi liet hem dat wert vol
brenghen **D**aer hi om
ghesent hadde want
hi moste die perse alle
treden **E**nde aldus heuet
ons die gods soen
Dat ouerste ryt voer
ghewonen mit groete
ons laten suer worden
sellen wint brenghen
Dese mensche die aldus
ghelaten sijn op hem sel
uen die sellen spreken
mit iob aldus **G**od gaf
god nam **E**nde alsoe
alst hem behaghe
Hoe moet my gheschie
die name gods si ghe

arbeit. n.
moerent

benedyt. **B**u sellen spreken
ende menen dat si owaerdich
sijn alre ghenaden ende hem
selue vsmaden ende vnpetren
Als dat vrouken van amane
sprac onsenhe. **E**nde si ver
wan hem mit hoert volsta
dichheit. **E**nde als onse heer
ansiet des mensche vduidic
heit. **E**nde hi altoes gode an
hanghet. **E**nde met of en laet
om gheenre hardich; wil
die hem vallen mach hier
inder tijt. **S**oe dubbeleert
hem onsen heer sijn gaueu
En comet mit nuwe gaue
ende hi gheuoelt in hem ee
edel oefenynghe. **O**er dan
hi te voeren de. **E**nde aldag
graf hi iob namaels meer
goets dan hi te voeren vloet
hadde. **E**nde oer meer laim
deren. **D**ese mensche mene
ende soeke meer den lof gods
dan troest of ghemac want
wt hoert tempel is vdiene
alle comenstap ghetrichheit
en wissel. **E**nde si en meent
noch en begheert anders in

dan die oer gods. **E**nde an
ders in desen tempel soe is
hi wt ende in gaende ende
leuende sijn edel leeringhe
Ende hi blift alden dach i
in desen tempel. **E**nde hier
hoert men menich soet.
woert van hi hem. **E**nde
hoer soete ziel wert ghe
spiset van hem sinen soe
ten woert. **E**nde dit is die
derde armoede ende die edel
ste die ee mensche hebben
mach. **D**aer hem die men
sche aldus regiert als hier
uoer sariuen staet. **D**at is
dat hi hem laet van gode
regiert. **W**ant hi bet weet
wat oerbaerlic is dan wi
den. **S**alich sijn si dan die
arm van gheest sijn want
si sellen dat rike gods be
sitten.

Du volcht hier na
die vierde armoe
de. **D**at is als een mensche
niet is van godliker ghenade
den dan veel ander mensche
dat hi des selues sel arm

sijn. **E**nde hem des met an
en draghe. **E**nde sel hem oer
arm toenen van bute. **E**n
die armoede hielt onse heer
the xps doe hi hier wanderde
op aertrijc. **D**oe scheen hi a
ende hi was ryt. **W**ant hi
doeth in hem beslotē alre
saet der rinchheit. **E**nde v
sijnre rinchheit wisten luttel
menschen. **D**ie ioden en wist
tens niet want hadde sijn
gheweten datter die gods
iden gheweest hadde sien
haddens vsmiermer ghe
crust. **D**en want wast
oer vborghē want hi becoer
den gheliken enen anderen
mensche. **O**er die werke
die hi vrocht die gaueu
ghetruicht van hem wie
hi was als hi seluer sprac.
Ende alsoe gheuen die wer
ken die die mensche den
een ghetruicht van sinen
gronde wat hi van bene
is. **O**f hi arm of ryt is
want ee goet boem bien
ghet goede vruchte voert

67
En an hare vruchte seldi
se heffen want waer m
ne is mer openbaert si gaet.
Si toent gaem dat si meet
hi am hoer qualike vense.
Si werket altoes wt goe
der ginst. **E**nde die men
schen en sel gheens goets
werkes an daghen. **N**och
am van bymen noch van
buten wantet hem met
toe en hoert. **E**nde alle die
gheen die groete beke be
haetlich; willen dauen
op ander luden goet die sijn
dwafelic beind. **W**ant
die mensche en is anders
met dan ee oer ganc. **D**aer
god sine werke oer werke
wil want alle die ruyere
die ander see staen daer stuet
si hoer. **S**ijn vloeten in
na maten ende wisen dat
sijn ghedaghe comē. **D**ie
ee ruyere outfanghet meer
dan die ander want hoer
maten wider ende dieper
sijn want al is die gronde
loft see onghemetē in haer

seluen. **N**ochtan wart si
mit maten ontfanghe. **E**n
alsoe wart die gracie gods
mit maten ontfien. **E**nde
is die mensche breet ende
wyt inder myne. **E**nde inder
caritaten ende diep inder
oetmodicheit. **H**oe oetfaet
hi meer der gracen gods
dan ee ander. **E**nde wat
sel he hier die eerde des an
draghe. **S**i blyft rouw en
swaer in haer seluen. **E**nde
also ist mitten menschen
als die gracie gods hem
onetroghen wort. **H**oe en
blyft hem niet dan een
rancke broesche natuer
gheneycht tot alre oduercht.
Dese ruyere oet hoere
loep tot dat si weder comt
in haer eersten begheue.
Daer si hoeren eerste oer
sprong wt nemet en hier
ebbet si ende vloeyt. **A**ls
hier ebbet. **H**oe blyft dat
scyp staen op dat sanc.
Hoe dat die scyp man seer
arbeidet. **O**er ten baet

hem niet hi moet die vloet
oeyden. **O**er als die vloet
comt soe vlyest hem dat
scyp vanden gronde. **E**nde
die scypman vaert waer
hi wil. **D**ie scypman moet
mit wysheiden varen. **E**n
hi moet mede arbeiden. **E**n
die hem aldus wyselike re
gierre comt die comt haer
reliken te lande. **E**nde daer
selle si rusten in dien. **E**n
mit die die si myne boue
al. **D**at is inder rust die
ewich is sonder eynde. **E**n
hier comt wi weder monst
eerst begheuen daer wi sou
de middel wt gheuloeten
sijn. **E**n aldus en sellen
wi ons gheens dinc an
draghe want wi niet en
hebben van ons seluen
dan ghebrek. **D**ese men
sche selle oberghe die
rycheden ende dat goet.
Dat hem god doet soe
si naest comen ten waer
dat die wilen myne hi wil
len soe ouer tallich waer.
Dat sijn met oberghe

en conste want my
ne is openbaer is hi
haer seluen. **S**i toent
gaen dat si meent. **E**n
al ist dat sijn oberghe
als sijn meest comt
men worts harde wel
ghewoer. **S**i comen so
droncke ende vrolic
wt horen salie ende
ouder hoere mantele
bloesende als kersen.
Hoe dat men welsiet
dat si welich en rijk
sijn. **O**er si osheng
mit. **I**mit iohannes
baptiste al vraghet
men hem yet van onse
heer si segghen si en heb
ben noch si en weten
niet. **S**i claghe ende
carmen meer dan die
ghet. **D**ie niet en we
ten noch en hebben
en vint noch sulke
mensche. **O**en soude
mit hem ver iac opstaen
ende slapen gaen. **S**i en
souden een woert niet
openbaer van hoere

68
gronde want hem sou
de doncken dat sijn te
myne behoude souden.
Als ene ouen die heet
is diemen bi wilen op
laet ende die hette wt
slaet mer hi op vcoelt.
Alsoe dinct he dat sijn
te myn hebbe soude. **N**och
tan waert onder tice
den mensche wel noot te openbaer.
Alsoe voel te meer. **W**ant
die myne gods heter
ende nachtrijer is in
hoer seluen. **E**nde meer
nachte vteert dan die
waerlike myne. **O**er
een mensche voer sic
hem herde wel te ope
nen teghe ene mensche
daer hi vry en doen
teghen waer want ho
ghe myne alle te dra
ghe. **E**nde des nyemat
te openbaer dat is he
swaer te oberghe wat
een mensche spreket
gaen van dat hi myn
de. **D**ese mynaren die mit
te werlt myne ome

gaen **I**n pleyghē gaen eē
ghesellē te hebbē daer si
hoer heymelich teghē ope
baren want dat heet is te
volle si moeten sprekē daer
of want daer dat heet me
de berōmet is daer sprekēt
die mont gaen of **E**nde
dese mensche die goet my
nē hebbens meer noet **A**l
soe veel te meer als die
myne gods heter en aach
tighe is in hoer seluen
Ende meer strichten ver
treit an die waerlike my
ne **O**er eē mensche voer
sie hem herde wel **D**ats
haer die natuer met en o
der wynde want si soect
gaerne in alle dinghe dat
hoer toe hoert **E**nde diche
eentwillich armoede daer
om weest behoet **N**u soe
vint men noch twee armoe
den **O**er die en beleeft o
sen heer ih̄s xps ghe
Die eē armoede van dese
dat si die hūus armen
die draghen van buet den
sijn **E**nde si schynen ghe
riet mit dueticheliken se

deliken duetichē **E**nde si
sijn harde arm want daer
enis vuer noch licht **E**nde
daer onbreect myne ende
cautate **E**nde si vberghē
hoer armoede **H**et is hē
leet dat men weet dat si aē
sijn **S**i hebben lieue dat
men waent dat si int sijn
Ende dit coemt hem van
gheestelike houerde **E**nde
dese armoede is outallich
want hem enist gheen
noet daer om later ons
of later **N**ochta heb ic
hier an myn deel **D**it is nu
die ander armoede **D**at
is arm te sijn ende arm te
schynen **D**at sijn die men
sche die in doot sōde sijn
Dese mensche toene hē
arm ende si sijn oet arm
Dese mensche begheert
ende bidt almyse ende
tyghet van goet men
sche ende claghe hoer ar
moede ende hoer noet **E**n
si verclaghe alsoe veel dat
tet hem staet **D**et **E**nde
si outdraghe die sel dat
si met en sterft de ewige

Dot
Nu volghet hier
na dit vierde punt
van deser regule dat is
reynich; reynich; is eene
del duetich **E**t reyn heet daer
wil ih̄s in woene reynich
is eē suster der enghele **I**n sijn
ghet ene mye sang **I**n volghē
dat lam **I**n draghe die stoe
ne coenen diemen hiet auro
la **O**ch hoe mynet god alle
creature die reyn sijn reyne
te reynichheit en machmen
met volprijen willen in dā
reyn bliue **H**oe is ons goet
der hoer noet **D**en eersten
selle in stinve stede ende stonde
ende psoenen want stede
ende stonde doet den dief stede
Dat ander is en mensche
en sel nyemant en sel nyemant
ghelouen ende hem seluen alre
mynde **E**nde met te meer
en sel hi hem seluen gheloue
dan een grondeloes dief **D**ie
van eerden eē dief is want
alsulke dief en soude niet
gaerne beuelē enen duetba
ren stat **D**at derde punt is
dat eē mensche sel stinve
ledich; want ledich; is de

mensche lepende totten
ghebreke **D**at vierde is
dat eē mensche sel hebbē
goet oefenighe van by
nen **E**nde oet van buten
want si vdrift die berōyn
ghe vande mensche **D**at
vaste is dat hi sijn lichaē
met welich en houde **O**er
dat hiet drucke hi alre meest
mach **N**u sijn veel mensche
die in hoer versten a an
vanghen eē goet leuen
Hoe louen si dā groete
loften die si dicke qualike
houde want als die goe
de wille ende nauwe hoe
den mynet soe comet die
valle gaen daer na **N**u
heuet die mensche v pūt
waer om dat hi bliue sel
Dat eerste is dat houer
sijn doet ende doet goet
ouericht **E**nde dit is eē
swaer ouerspul want go
de was die eerste trouwe
beloest daer om soe is mē
se hem schuldich te houde
Nu is god meerre dan
alle creature sijn **D**aer
is die sōde oet meerre

Ende seker hi is alre trouwen weert want hi is selue die trouwe Daer alle trouwe in besloet is En dit is een groet waer om **D**at een mensche gode ghetrouwe sel wesen Dat ander punt is dat hem die mensche dedelt want hi van gode keert ende totten creatueren gaet En dit is een rancle wissel die den heer laet ende meent den knecht Die ee vrouwe mochte worden Ende die is ghe worden een deene Ende die ee kersene mochte worden Die laet hoer genoghen mit ene ondueren knecht Ende hier ontdeelt si haer me seer mede Ende dese sin seer buten kee De se mensche en achten hoer edelheit niet Dat si hem mit soe clepne dinghe late waren si recht houwer die **D**ich si en souden hem mit soe clepne dinghe niet late rusten Dat derde punt is dat die werlt alsoe onghetrouwelic loent want sy

soeket altoes dat hoer genoecht want alder werlt vrienstap staet in twee punt als in ghelosten en geynt Ende als emich van desen twee mynen Soe myniet die vrienstap En dat is die trouwe d'werlt Ende als die mensche der werlt heuet gheden al dat hi vermach Ende geuentueit heuet eer ende vrede Ende al dat hi ghe luste can Doe loentse hem mit groeter ontrommen **D**aer om sin si sot die trouwe soeket daer sise nimmer meer en vint Ende ic en hoer hem nyemant d'werlt belouen Daer om is hi sot die hoer dient want hoer loen is rancle Dat vierde punt is dat die mensche vliest die heymelicheit gods ende den soet troest **D**ie god sinen lieue vrien den ghyft want als hem die mensche van gode keert Ende hem keert totten creatueren Soe ophout god sine gherechte ende

sinen troest want hi e wil hem niet menghe mitten creatueren Hi ruint hem den wech hi en wil der niet om staen Hi en wil op nye mant die vrienstap mit sinen wynen Och hoe soet is synen goeden troest Men soude segghen dat et sot waer die al aertue mit al daer in is dat daer in is graue om enen vromen peere **N**u segghe ic dat si veel sotter sin die hem tot vgaenlike dinghe keeren die ye oghelich gods ghesmaecte wat waert moghelic dat een mensche mocht hebbe alle troest die alle creatueren hebben mer tnt En ee mensche die alle ghebruken mocht Soe en soude dat der soele niet rusten moghe noch geynen want der siele gront en mach men niet rusten noch gheynen dan daer sy een ghehyt mede heuet wat si is onsterflic ende alsoe is oer hoer mynaer want

70
god is een symmel wesen Ende die siele is een puer gheest die hem ghehyt is inden wesen mer met inder naturen Ende hier om soe weent si gaern sin gheselschap Ende sine teghewoerdicheit Ende sin toecomst is hoer alre troestelic want si vstaet hoer wel op sin spil ende si vmacht wel **O**er alsoe langhe als die siele vbonde is mitte lichaem Doe en ant die mensche niet wel draghe want het is den mensche alre sterre Die stertheit der mensche en ant niet vstaen noch begrype Daer saliet he die crachte want als he god woude gheschappen mitten creatueren daer soude des mensche crachten werden vslonden in eenre corter wile Ende hi eyset ende hi wilt weder hebbe van haer want neme ende gheue doet die myne ghestadich wesen wat

al hadde die mensche
hondert mensche nach
ten. **H**i soude wel oer
beren in die vre dattet
god hebbe wil. **D**ie ge
ne diet gheproeft heb
ben die wetent wel.
Oiet die ghene diet
ghescreue hebbe die en
weten mer met of dan
van horen segghe. **E**ne
Ende dese myne hout
staende dat gheloue
ende dat gheuolen des
menschen. **G**heloue hout
dat god dat alre beste
goet is. **E**nde dat ghe
uolen des mensche weet
dat wel dat god dat soet
ste is dat men mynen
mach. **E**nde dese myne
beghynt hier inder tyt
ende sel dueren tot inder
ewich; sonder eynde. **E**n
dit is dan ee onghelyc
troest die god gheuet.
Teghen ee troest d'werlt.
Ende dit is ee groet
waer om dat die men

sche gode ghetrouwe sel
bluen. **D**at waer om is
dat die mensche ghewarich
trouwe sal houden eer hi
hem vrede ert. **E**n
also vare van hem doelt
dat hi nimmermeer weder
ghetake en can want
hi heuet sulke **u**mdel
tusschen hem ende gode
gheset. **H**oe dat hi met
recht werch met come
en can. **E**nde al dat guet
dat hi ontfacen heuet
van gode dat brenghet
hi qualike ouer mitte
verloren soen. **E**nde hi
lept en hi bedructet
van honghet ende va
ghebriet in vreemden
lande. **L**ande woude hi
doch te tide wederkeren
als die verloren soen.
De onse ghetrouwe vader
soude hem altoes gheer
ne ontfanghe.

Du volghet hier
na dat v punt
van deser regulen dat

is ghehoersaemheit. **N**u
heuet ee mensche drie pe
laten die hi ghehoersae
sel wese. **W**ant hi heuet die
ziel te regier van bynnen.
Ende hi kenese alre beste.
Dat eerste dat hi ghebiet
dat is hem te myne mit
eenre d'neoudigher mynen
alsoe die heilighe kerke ge
boeden heuet. **D**at wi he
sellen mynen van al onser
herten. **D**at hert is alsoe
edel van nature dattet geer
ne mynet dat goet is. **E**n
dat den syne ghelustich is
te mynen. **N**u en can dat
hert met mynen beters
ghedencke te myne dan
dat ouerste guet dat god
selue is. **E**nde waer om
entwoit god met ghemint va
alle herte. **E**nde doch
dat hert gheuecht is
dat beste te myne. **O**hi sel
weten dat ee altermael co
met van wt onbekent hi
want bekende die mensche
dat ouerste guet. **H**i soude

71
dit moeten myne wat
dat bekennen gods en
mach sonder myne niet
wesen. **W**ant soe die he
lighe claere van beke
nen hebbe gheueest. **H**oe
si meerre ghemint heb
ben. **E**nde si oet hoghe
van staet ende van waer
dicheden inder ewige
leuen. **S**i willen wi dan
god leren bekennen na
onser cleyne macht.
Hoe moete wi drie puen
pinten hebbe. **D**at
eerste is euen sterke toe
ker. **D**at ander is ee
nauwe merke. **D**at
derde is ee by bliue. **N**u
dan vande eerste die toe
ker sel twee hande
wesen. **D**ie ee sel sienlic
wese. **E**nde alsoe beke
den philosophie die beke
den an die ghescreuen
dinghe die si inder sy
nen mochte begraven
want si bekenden wel
datter ee eerste sake was

I Die alle dinghe ghe
scapen hadde **E**n dit be
kennen hebben alle me
sche want het en is nye
mant hi en weet wel dat
die dinghe van hem sel
uen niet en sijn **D**ochtra
soe machmen gode wel
kennen in allen si
nen wonderlike werken
want hi hemel en aerde
ghescrepe heuet ende al
dat mer in is **D**at is ee
bekenne **D**at die men
sche mitten sijne begri
pen mach **E**nde hier an
machme proue **D**at
god wonderlike moghe
de ende wils is **E**nde
dat is dat eerste beke
nen **D**at ee mensche go
de bekenen mach mer
mit eenre naere waerhe
en een nauwer bekennue
ende ghewarighe **D**oe
sel die mensche gode beke
nen inden gheest tokeer
van synen **D**at die me
sche inwaerts gae tot

Ghewarighe
sijns selfs gront **E**n daer
sel hi boetschap vname wat
hi vinct daer rustende mer
ziele **E**nde hi heuet die ziel
beseten in groete gheue
dicheit **E**n alle die ranc
ten der zielen sijn hem ge
hoersaem in den en in late
beide die oiste en die ueder
ste **E**n hier wort he alle
trivuel of ghenome **E**n
hi comet in ee ghewardi
wete en in ee bekenen
gods **E**n daer wort sin
gront soe ruc van sinre
besittighe **D**oe dat myn
meer anders niet en begreet
dan sijn teghevoerdicheit
want al dat ghescrepen is
dat vsmact hi lichtelick
Ende hem donct dat si
enich al gaet **E**nde **h**eght
hem die ziel te myne van
al hoere herten bouen al
Du volcht hier nae dat an
derde punt **D**at is dat
in nauwe merken sellen
En onse inwendighe oghen

op houte met nauwe ge
merken woude ee men
sche veel staren in dat
licht der sonne **D**ie oghen
des mensche soudan vblide
Der alse en ist niet mitte
oghe der siele want hoe
si meer in dat licht staren
Hoe si meer en naere be
kenen die waerheit **E**nde
dat ghesicht d siele wort
vermistighe en scapervan
licht **E**n des lichts is noet
Want sonder dat licht soe
en siet die mensche niet
want in desen licht wort
hem gheopenbaert goet
onderscheit **H**oe hi der wa
heit naest leuen sel **E**nde
sonder dat licht soe en ver
staet die mensche gheen
waerheit **E**n hier en sel
die niet men die oghen niet
of here want wat ee me
sche wel wil leren bekenen
Daer sel hi die oghen niet
of here of ophoude ende
merken **E**nde dit is een
goet dat myn meer vol

72
kent en wort want
het is grondeloos in
hem selus **E**nde hoe
ee dit meer besiet
Doe hem bet lust te
bessen want mocht
ee mensche te gronde
come soe mocht hi
moed werden **E**nde
dit is die ghelustich
des goets en des sijnes
want mocht hi tot
synen gronde raken
Doe waer hi ee arm
mensche god **E**n na
desen sijn inuert die
myne **E**n soe die my
ne meere wort **D**oe
sijn meer merket wat
waer dat hert is daer
is gaerne dat oghen
Ende hier soe merket
si oet alle der mynen
wert **D**ie god van
mynen gheuecht
heuet **E**nde hier soe
meertse dat crughe
goet dat hi selus is
Dat si des nocht gebou

ken sel in volke weelde
En si besiet al dat wo
des dat hi ghemact he
uet in hemel en in der
eerde En dan is hoer
soe wel te moede Dat
si hoer hert soe wel be
staet heuet En dat si
met en mynt dan hoer
moghende lief Dat is
hoer inwendighe ghe
mech der ziele Daer
si inder dyet wert go
de te myne van alhoer
te herten Dat derde
punt is dat hi
bluen en dat in woene
gode Soe datmen gode
sel leren kene ouerheer
ende hi sel opstaen ende
slapen gnen als ee vrie
de mitten andere Naet
als vrede ghebuer Die
als twee ghenoete die mal
cander hermiche si Ende
aldus soe machme gode
leue kenne Ee doypman
die des waers met me eene
en come in ee stat om

sin comenscap te doen die
sonde te hant ydwalen Daer
een in gheboort poert die
en sonde met lichtelic moge
ydwalen want die sin alle
die straten ende wonkele
wel bekent want hi daer
bynen woent En hi die
stat menschevanc der wa
dert heuet En daer om
soe kent huse bet dan die
doypman doet Die see weypt
alle dinc wt dat hoer contrarie
is scapen en ander dinc dat grof
is Daer die vissche die daer wo
nen in die see Ende hoer voer
sel nemen en des gronds leue
dese en moghen wten water
met sin Si en soude sterven
Noch si en moghe sonder wa
ter niet leue En si houde hem
in dat diepte vander gronde
lofer see Daer die vissche die
ten ouerwaerts swemmen
En die lucht wille rike die
wilden hi wilen mitter angel
gheuanghe En dese vissche
en weypt die see met wt wat
si woene inder see en die see

en wil sonder vissche niet
sin Ende die sin die gede
le gemen die in dese woene
Si hebben groeten frest
Si houde hem an gode Dit
sin die vweeste die leue
in deser diephet Si heb
ben al dat si begheuen En
si en comens mynnerwe
ten eynde Dese mensche
leuen in groete vrede wat
si ruste in dien dat si myne
en si en soeket in ghenen di
ghen ruste dan daer si in wo
nen dat is in gode Ende
god is hoer herberghe wat
in dat huus heuet me rus
te En die wt desen huse
woene selle hebben ewi
ghe duxade En aldus soe
wisen ons dese drie punte
Noewi gode sellen leue
kennen en myne van al
onser herten want hi on
se god en onse scapper is
Nu sellen wi gode in my
nen van al onser ziele En
daer is si toe vbonde van
rechtter stont God sciep

73
die ziel na sinen beelde
Dat was nader heil
gher dancoudich Alse
dat die ziel een ghehe
ly heeft metter heiligher
dancoudich En en
mynt si dan niet daer
si haer edelheit en ghe
hoerten of heuet Soe
is si dancoudich Ende
soe en volcht si hoer sel
heit edelheit niet want
si en volcht hoer comst
niet want si is wt go
de ghecomen En dit is
dat eerste vbonde
waer om dat die ziel
vbonde is gode te myne
Dit is die ander ver
bant waer om die ziel
gode mynen sel Doe
god sach dat die ziel
eyghen was en onuy
duermits der sonden
Daer si in gheualle
was Doe ontdecke
hem god en nam an
menschelijke natuer
om der ziele willen
Niet dat hi si edelheit

bet verloes **D**aer hy
nam an een sterflic
haem **E**nde hy leet me
nich onsalichheit ander
natuer **E**nde hy woude
finaken onse cranch
Ende dit is wel der
myne waert want
dit syn al treckende
punte van myne dat
hy ons ghedaen heuet
Dat is die selue men
scheit die hy an geno
men hadde **D**ie sette
hy voer onse ziel te pa
de **E**n maecte die sel
los ende ver van alre
scout daer si menich
is **I**ger in ~~franc~~ lach
in swaere gheuanghen
in swaere vangemisse
Daer si hoer selue niet
wt ghehelpen en coude
want nyemant en co
ste ons ghehelpen dan
die gods soen seluer
Die most die scout al
leen betalen **O**ch hoe
uyghen wi ons deser

viendelich en myne min
mermeer vergheeten **D**ie
hy ons soe vaderlike bem
set heuet **D**at merke is
dat hy syn godheit **E**n sy
syn menscheit ysamende
te gader **E**nde liet dat der
ziel tot ene testament
Dat si dat orber soude en
yteren **E**n hoe noeten si
daer of te nemen woude
si veel of luttel nae hoers
herten wille **E**nde sulke
mensche verddent oer nyl
delic **E**nde leuen in ween
delic hier in d'yt **E**n si heb
ben hier grote weelde ende
ghenoechte **E**n si slocke
mit groten mont volen
en si syn sijn soe ghierich
mochten si hem mit al
len sijnden si souden
den **D**ie syn die ruyste
die leuen **S**i hebbe hier
een hemelrich **S**i hebbe
den wonsche **S**i en mo
ghens niet ontbeir **D**ie
syn dan die vier punte
waer om dat die daer
sel

toe verbonde is van
verhiter scout gode te
~~met~~ mynen **E**nde dese
scout in moet die ziele be
tale mynen mit mynen
Of si blijft daer noer te
pande want dese scout
moet myn betact wese
mit myne of mit mynen
Nu soe is die myne een
sacht verghenit **D**ant
si is brande in eenre water
ter vien **A**lle die seput
die maria magdalena
schuldich was **D**ie in
myne brenet seer soer
lic **A**lle mensche mensche
mer tyt ghebraken
mach **A**lle dinc mach
men moed werden son
der alleen die myne
Mynne is dat gheluste
luste werlt dat men ple
ghen mach mer tyt
Ende mer ewich **M**yn
ne sal ewelic dueren **E**n
si heuet ewelic geweest
God die mynde ons er
wi waren **D**aer om sel
len wi hem mynen alle
den tyt die wi syn wat

74
myter mynster pimen
y dient men dat meeste
loen **A**lle die van goe
der complexen syn die
moeten myne want si
syn edel van natuer
dan ander mensche die
niet gheerne en mynen
Dese mensche souden
leuer een dierken myne
eer sijn lieten **S**i en mo
ghen niet ledich wese
Dese mensche syn on
gheestelic in hem selue
eert comt dat si mit
gode vericht syn wat
daer mynden si ene goe
den weder worp **E**nde
hy en mach sonder my
ne niet syn want hy is
oe edel saluimus want
hy is selue die myne
Dat weten alle myne
de herten wel hoe soet
enche hoe goet dat sy
myne is **S**i souden he
dat hert gheue want
si bestaden dieke hoer
myne soe qualic ende
sottelic **D**oe dat sy dey
ne vrede mynde want

men gheue in myne en vye
die den menschen vrede ge
uen **Joude** alle die my
ne gods Die myne die die
werlt mede berouert is
brenghet den mensche in
swaer vdruct **Ende** in gro
ter ongheschiedich **Ende**
alle weghen so ontbreect
hem **Ende** hem dunct al
toes dat men hem te cleyn
doet **Ende** dat hoer my
ne niet en weet dat vane
woert mit deser myne **En**
dit is die ongheschiedich
der mynen **Oer** die gheue
die gode mynen die weet
welte voeren dat si van
gode meer ghemint wer
den dan si god myne **En**
wetent wel dat si niet
en vlesien **Ende** si begheert
oer meer god te minnen
Van van hem ghemint
te warden **Ende** die meeste
ongheschiedich die dese my
nende herten hebben **Dat**
is dat si gode niet genoeth
gheminnen en conuen **Dat**
is hem dat alre meest hoe
si gode moghe ghenoech

doen want god is ee we
sen dat mynmermeer ghe
noeth volkent en wort
Ende alsoe en wert hi my
nmermeer ghenoech ghe
mynt **In** alle dinghe sel
die mensche mate houden
sonder alle die myne mid
myne gods want die my
nen en mach men gheen
mate sette **Die** mynende
herten vbliden he van alle
goede mynende mensche
die gode myne want si ne
men gacine goede hulpe
tot dien groete werlt wat
het en wort mynmermeer
voldae **Het** is ee wert so
der eynde **Die** begheerte
des mensche vlegghet die
wil bouen mit hemel
mocht si gode temael ver
shinet si en soude niet
laten **Die** begheerte des
mensche is een mestelhe
En een myne bode **Die**
die myne draghet twissche
tween lieue **En** willen ve
soent sit op hem ende v
haeltet by willen vdruct
syt opten mensche wed

en dan resseert en oflaet
die begheerte des mensche
Och wat menigher soeter
myne clappen hebben dese
twee die die vrede herte
luttel of weten **Mer** is alle
anderheit vbreuen **Oen**
en plegghet hier met dan ees
ende des is noet **Dat** derde
punt is dat wi gode sellen
leuen mynen van al onsen
crachten wtwendich ende
mwendich **Want** die ziel
is alsoe vbonnen mit haer
crachte dat si met ghemyn
nen en can sonder haer crach
ten **Ende** alsoe ist oer mit
ten herten des mensche **Soe**
wat dat hert heuet wt u
coeren te mynen daer mach
die mensche wel doer te doe
beyde van goeden ende va
diensten **Ende** hi gheest
der mynen al dat si ghelut
ten can vroe en laet want
myne en mach niet ledich
sijn **Ende** myne en arbeit
niet al dat si doet dat durt
haer alte cleyn **En** dat
waer hem een groete troest

75
dat si veel vermochten
om die myne want my
ne vermacht veel **Nu** seit
men bi willen cleyn myne
werlt cleyn werke **En**
dat en is alsoe met **Wat**
het mochte den mensche
bi willen wel ontbreken
ander macht **Oer** dat vol
doet die wille dat ander
macht ghebreect want
gheen mensche en is te rade
te mynen al laghe hi al stil
le **Ende** al hadde hi die le
den verloren **Dat** herte
mocht nochtan wel myn
nen **Nu** seld dat dierich ^{uete}
de wise is van myne **Dat**
sijn oer dierichande mensche
die gode mynen **Die** eerste
wise van desen die dat si
die mensche die gode myne
soetelic sonder veel werke
van buten want **des** ma
dese mensche sijn gheset
meer op ee in ghelieert in
mich bouen wisen dan op
groete oefenynghen want
si leuen bouen wise **Ende**
haer oefenynghen is myne

En die mynne gheest
hem ghenoech te doen van
binnen want oefeninghe
ende werken soude hem bi
ten meer hinderen dan worde
ren **E**nde oec sode sijn die duech
den veel edeler die mit myne
verzeghen werden dan mit
oefeninghe **E**nde het is veel
eyghent ende vaster den me
sche dan of sijn mit arbeyde
verzeghen hadden **E**nde die
schen hebben oec meer gods
opster straten **D**an sulc an
der die veel of ghescheijde
schijnen want si hebben ene
bliden souden gheest **E**nde si
sijn oec goedertiere vreesde
Ende mynsaem **E**n haer wa
deruyghe is inden hemel **E**n
dat moghen wel sijn hinder
des vaders **E**nde dit is die
eerste wise **D**ie ander wise
dat sijn mensche die gode my
nen sterckelic mit eenre star
ker myne **D**ie Dese werke
ghetoghe oec die menscheit
Ende oec dat liden ons he
ren ihu xpi **E**nde dat sijn stre
ghe naerstighe mensche **E**n

dese sijn hert van leuen van
van buten **E**nde si trecke
ende breke haer nature
mer of als een dynck ende
slapen ende si hebben groete
oefeninghe van buten **E**nde
dese mensche sijn meer geset
op doen dan op laten **E**nde
hem dinct dat si mynmer
ghenoech doen en comen
want si pinen hi sijn voort
stappen na te volghen mit
liden **E**nde hem dinct dat
tet alte elern is dat si doen
Ende si souden gheerne ant
worden sijn myne die hi
ons beuyt heuet mit sijn
waerden liden **E**nde dit is
een selker wech **O**ec ten is
die hoechste niet **E**nde die
moghen wel liden hinder
des soens **E**n **D**it is die der
de wise van in menschen
Dese mensche mynen gode
vreesdelic mit onspieke
liker mynen **S**i leuen myn
ter onghespaerthe van bin
nen **D**ie myne vercreet alle
vochtichheit haere naturen
Si hebben menighe vroom

de wise van buten **S**i lache
Si springhe **S**i uollicke **S**i
liden **S**i liden menighe
perse van binnen **D**ie myne
ontstekte ende maecte soe
vuerich van binnen **H**oe dat
si niet en weten wat hem
gheschiedt is **E**nde alhoude
si hier of spreke teghe remat
sien comen niet want het
gaet bouen wert en wise
want die myne steert dat
morth wt hoeren schene **S**i
braden in haere selfe bloet
Si gheuoelde die myne my
nen en myne wise **E**nde hoe
si des myn meer smaken ende
ghetoghe **H**oe si ongheduer
gher sijn ende onghespaerthe
sijn in hem seluen sijn **E**nde
oec haer quetsuer **E**n haer
wonden meer te werde **E**nde
haer verlanghe vast meer
iet van daghe tot daghen
Ende moghe wel trete
ghe des heilighen gheestes he
ten sijn want si werde
ghetoghen oec die woedi
ghe myne **E**n die heilige
gheeste is selue die myne
Ende dit wert bi wilen

76
seer vromert ende be
mit van andere onbe
leeste mensche want
hem dinct dat god
sijn gauen niet ghe
lyt en gheest **D**ie
daer schijnt mynste
te arbeiden die heuet
den meesten troest
En die gheen die go
de dienen mit groten
arbeyde die en heb
ben dier fresten niet
een twyfel **E**pde dit
is oec wel te vromde
ren **O**ec hi gheest sijn
gauen als hi wil **E**nde
wien hi wil **E**nde de
se menschen oec
haeste duechden sond
groeten arbeit want
die heilighen gheest
is een suel werma
Daer hi werken
wil **E**nde dit is die
derde wise van dese
mensche **E**n aldus
sellen wi gode my
nen van al onser
rachten wtwendich
en mywendich na die

wise dat wi van go
de ~~god~~ ~~ge~~ getoghen
werden **E**n daer selle
mede selle wi volbrin
ghe onsen staet **D**aer
toe dat ons god ghe
scapen heuet **E**n dit
is ons alre beste **N**u is
dit dat ander ghebod
ghebodt **D**at ons
god ghebiet te hou
den **D**at is oetmo
dich **O**etmodicheit
is een edel ducht **E**n
ee moder alre ducht
den want nyemant
en mach comen inde
poerte des ewighe
leuens **N**u en si cleyn
in syns selues oghe
want houerdie is v
mer gheualle wten
ewighe leuen **E**nde
si en comt nymer mer
daer weder daer boue
En dat selue dat si
daer was dat en is
dare si haer nymer
meer becomen **O**etk

soe was die tyt tot dat
die si daer was **E**n si
wart te hant wt ghesto
ten inden afgront d' hel
len **E**nde dat is die qua
de perthe **D**ie gode con
trarie is ende alle goe
de mensche **E**n hier of
is lucifer een capteyn
ende ee leydsman alre
houerdren **E**n hi selse
leide inden afgront va
der hellen **E**nde dese p
the nemet seer toe ende
wasset seer **E**n si wort
seer groet datse dat lut
tel yemant weder stae
ten het valt hem altoe
Ende dit si alle wt ghe
hammen vallynghen
En siu wten ewighe
leuen **E**n lucifer sel hoer
heer wesen **E**n hi selse
regieren **N**u wille wi
dan ghewarich oetmo
dich sin **H**oe moeten wi
gode eien en he waerdic
heit bieden **E**n dat doe
oet onsghe en graue

Hier een goet oetmodich
mensche sel duncken dat
hi onwaerdich is alre ghe
naden **H**ier inder tyt ende
inder ewich **E**nde dan hi
met en is dan een eerde
daer hi op gaet noch dat
hi nye en verdiende een
brock broets **D**ie ghebe
nedide gods soen die v
nyete hem seluen doer de
pheet ende achte hem
als een yorn te wesen
wie mach hem vnedere
of doetmodighe onder he
dat wormich wat is on
gheachter dan een worm
ken woude dorch dat wor
ken woene in onser eer
den **E**nde makense wa
rich en vuerbaer **N**u
hadde wi wel te doen
Dat wi ons vnederen
en verdoetmodichen
want die houerdie die
is versmaet van gode
Houerdie die is den me
sche in gheboren in ghe
boren ende si wast mit

77
ten menschen op **A**ls
een cleet dat men ma
ken doet na synen lue
Hier om sel hem die
goede mensche vnyete
en weder staen te ty
de **E**n hem seluen
cleyn achten ende he
altoes duncken dat
hi is een eerden vat
vol bemins want
als ment stoet soe bract
tet gaen en toent
wattet in heuet
Die mensche sel hem
seluen achten als ee
verleghe beest dat hi
hem seluen valt ende
nymer meer op en staet
bi syns selues aachte
En hem sel duncke
dat hi quade is dan
die duuel **E**nde dan
dat sel hi aldus verstaen
want hi vloes dat ri
ke gods om eenre ho
uerdie willen **E**nde
verdiende die hel **E**n
aldus soe mach men

wel proeven dat hi
menich werf die hel
vdiert heuet sint
dat hi hem vstont
die mensche die haet
tet die houerdie in
enen ander. **O**er si
doense selue. Dese me
sche sel hem ouer ge
uen in oetmodighen.
Diene alle den ghenen die
bi syn. Ende tot desen
tween oetmodigheden
mach een mensche wel
comen. **O**er hi mach
daer qualic toe come
dat hi hem dunt dat
men hem vsmadet. **N**u
is god ee goet dat al
soe ouer vloedich is
in hem seluen. **D**at
tet tot allen boerde
ouerhaet. **E**n hoe
daer syn ghenaden
meer bereytschap vnt
ende dat dal dieper
is. **H**oe dat meer of
fact vander ghenade
den. Ende die ghe

nade. **E**n die alre oet die
modichste is die is die
alre weertste ende alre
hebbelyste die gracie
gods te ontfanghen
want een goet mensche
heuet veel beter op te
gaen van duechden tot
duechden. **D**an een son
der waerts te gaen
in onduechden want god
heyt den goeden mensche
mit synre gracen ende
goetly. **E**nde oet soe
is die goetlyc meere en
crachtigher dan alle d'
dunelen quaetheit is. **E**n
daerom soe is den me
schen noet. **H**oe dat hi
hem vnder. **H**oe sellen
god vhoghen bouen
hem seluen. **N**u sel een
mensche waerlich oet
modich mensche hebben te
puncten die ghewarichwo
sen sel. **D**at eerste is dat
hi goede eer bieden ende
reuerencie bieden in alle
synen woerden en werke
oetmodich

En dat hi gode goet
sel achten in syn herte
en hem cleyn. **E**n **D**at
ander is dat hi prelare die
der heiligher kerken
euen sel. **E**n sonderly
ghe syn prelaren die he
te regieren heuet. **E**nde
dien hi oet schuldich is
ghehoersaem te wese. **E**n
sal hem seluen onder wer
pen willichliken in doe
en in laten. **E**n in allen
dien dat syn prelare va
hem begheert want on
ghehoersaemheit coet
altmael van houerdie.
Dat derde is dat hi al
le mensche daer hi by
is eer bieden en waer
dicheit sel bieden van
allen dien daer hoetlyc
an schyn want men
seyt hoetlyc is half goet
lyc. **E**nde hem sel dunck
dat alle mensche bet d'
euen weert is hi is. **D**at da
werde is dat men niet
trighel en sel syn wat
trighellyc comt van

78
houerdien. **E**n al in
recht dat ee voer heuet
nochtan sel hi hem la
ten veruouen. **E**nde
het is hem oet meere
euen dan of hi vwoene.
Dat v is dat men niet
behaghele en sel wese
van beuonighen woer
den noch van vriende
noch van maghe wat
die eerde maect alle
edellheit gheue. **E**nde
die doot en spaert nye
mant. **E**n is een me
sche edel van dueche
dat is die beste edelhe
dat vi is dat men niet
en sel van ene groeten saij
En onwaerdighen en
opghedraghe ghelact.
Oer hi sel hebbe een
goeder tieren mysacem
ghelact mitte cleyuen
ende mitte groete. **E**n
dat hoeft neder ghebo
ghen mitten sjolette.
Die hoer hoeft neder
neyghen ter aerde. **E**n
al is die sjolette cley

lijm. **S**i gheuet nochtā
goetē roke. Alsoe is des
menschen oetmoedichē
voer gode. **H**ier om is
wes oetmoedich. **D**at
om is dat men niet cu-
rioes noch behaghet
wesen en sel. **E**n in clede-
ren of in ghelaet. **H**ier
heuet men soe veel dat
men niet en veracht.
Hoe heuet men ghe-
noech. **E**n soe sel hem
een laten ghenoghen
want een goet mensche
en sel nyemant beje-
rente behaghe dan al-
leen sinen ghenoghen
brudegom want alsoe
lief heuet onse lieuehe
sijn brant menē grā-
wen wot als menen
bouden mantel. **D**at
om is dat men nyemāt
vsmact en sel noch v-
dructe als si sijn bouē
andere menschen wat
hoe die mensche hogher
van staet is. **H**oe he-
bot toe behoert oet-

moedichē en onerdame-
heit. **D**at is is dat ee-
mensche dunckē sel dat
men hem recht doet.
Als men hem vsmact
hier toe comen luttel
mensche dien dat dūc-
ket. **E**n dat doet wi heb-
ben ons selue alte lief.
Dat is is dat ee men-
sche hem selue vsmact.
En vermetē sel. **O**nder
gode ende onder alle
mensche. **E**n ic mene
dat onse heer hem sel
uen mildeker soude
gheue ene mensche die
hem te gronde conde
vermeten dan mit
emghor oefenpoghe.
die ic weet. **O**ch edelē ^{hōc}
mensche soude dit wer-
den. **D**at is punt is
dat hem ee mensche
hem sel gheuen totte
oetmoedichste dienste
te dienē ene pythelike
die hem te doen heuet
in vuergher menschen

sonder begheerten tot-
ten cleuen of totte
groeten. **D**en vriend
of den viant. **E**nde
dit dede onse heer selu-
hi diende den uederste
dienste die ewich men-
sche dienen mocht.
Dat is punt is dat
dat een niet en sel be-
gheren eer noch vordel
vander werlt want
si duert wort en si is
onghestadich want
wat den mensche hude
goet dunct. **D**at doet
hem moeghen quaet.
Dat si huden prisen
en louen dat laken si
moeghe. **O**et seib sinte
baer staert dat hi lat-
tel mensche heuet ghe-
weten die hem in voer-
spoet of in vordel ver-
nyeten conde want die
natuer is scale scale.
Dat is dat ee hem
niet weien of behel

79
pen en sel niet lach-
achtighen woerden
al ist oet dat hi recht
heuet als men hem
mestriet en onghe-
lyc doet dat sel hi oet
modelic laden ende wil-
lichlic vdraghe om go-
des willen. **D**ie groe-
te laster en vsmact
heit leet om onsen
willen. **D**at is punt
is dat alle die ghe-
naden die ee mensche
van gode ontfan-
ghe heuet sijnse gees-
telic of natuerlic
als wijsheit of and-
gauen dier gheherte.
Die sel hi orberen
ende ghebruke totter
eien gods. **D**at is
is dat een mensche
sel dunckē dat hi niet
gheut toe goet en is
orberlic en is daer be-
lant an is want nyue
is die eerste duecht daer

hem sel dunckē dat
tet eē yghelike ander
mensche bet soude
doen dan hi seluer
Dat xv is dat een
mensche sel ghemeeu
sin. **Hoe** dat hi meeu
te ghemeeenten is wāt
daer mochte hem me
like houerdie in valle
dat hi seluer niet we
ten en soude. **Oen** vūt
sōme menschen die
sonderlyghe wysen an
ueme ende doen groe
te werke van buten
Ende hoer grout blift
soe ruwe ende soe stuer
Ende eē clom dinc v
stueret hem lichtelich.
Nu seldi weten dat al
le die wysen die op al
sacken fundament ge
sticht is. **Die** plectet
gheerne om te valle
want si wille die d
duecht van bute in
waerts oefenen want
myne is die eerste duecht.

daer die mensche me
de beghint te werke
Ende dat eerste dat
myne werket dat is
daer die myne ghe
rechtich is daer wer
ket si oetmodicheit
inden mensche. **Ende**
al dat men daer op
sticht dat blift staē
de ende anders niet.
Ende aldus waren
die oude vaderē ende
ander veel heylighe
ghesticht op enen
oetmodighe ghelate
grout. **Ende** daer o
quamen si bynen co
ten iaren tot enen
volcome leuen. **Alle**
Sint fransiscus die
bynen **xv** iaeren qua
tot soe volcomen ho
ghen leuen. **Het** is
waer daer die sōme
alre hoechte hoecht
ste stuynt daer is die
vrucht alre eerst
in **Sel** nu eē men

sche werke mitter ge
naden die hem is ghe
gheue. **Hoe** sel hi te
eersten hem seluen
leuen vsmade in cleynē
dinghen. **En** dan nae
maels in groete. **Hoe**
moghen die mensche
groete werke werke
Ende dat cleynē niet
en moghe laten. **Hoe**
wie hem seluen ghelate
can. **Die** marth wel son
derlyghe wise an uenie
ende dan ander luden
regieren. **Dat** xv is
Dat eē mensche hem
sint armer vsmaden
niet scamen en sel. **Norh**
sint armer maghe niet
vsmaden en sel want
onse heer was selue eē
arm edel man want hi
was van des conyns
bloede gheromen onser
vrouwen sint moeder
weghe. **Ende** hi was sel
ue een enich soen sint
moeder des ewigen co

80
nynt ons heren sint
~~soen~~ vader. **En** hi
en vsmade sint arme
maghe niet norhtā
waren si luden die
hoers ambochts ple
ghe. **En** nu sint sinte
poertē en oerdelā
ren ouer die en ghe
slachte van isrl. **Dat**
xv is dat een geē
wralie beghen en sel
norh oet hem selue wre
ken. **Oer** hi sel gode op
gheuen ende mitter her
ten voer die gheue die
hem persecueren alsoe
leert ons xps. **Dat** xv
is dat wi alle mensche
sellen ginen alle des
goets dat wi ons selue
ginen an ziel en an luf
want mydich comt va
houerdich. **En** den houe
dighe dunct dat niemāt
pet waerdich is dan
hi. **En** daer en gont hi
nyemant des goets en

der eien dan hem selue
Och hoe quaet is in
dichheit. **D**at er dat ee
sel gheneu die hem quaet
doen. **E**nde dit dede onse
heer en hi ghinc ons
voer volcomelic den wech
der oetmoedicheit
ende hi leerte ons daer
hi seit leert van in dat
it sachtmoedich en oet
moedich van herten bin
En dat bewijst hi mit
ten werken want doen
hi gheuanghe waer doe
sette hi den knecht die
hem vent sin oer we
der an sin hoeft. **E**nde
daer gaf hi goet voer
quaet. **E**n aldus heuet
ons god gheleert den
wech der oetmoedich.
Ende dit sin die twee
punte die hi ons ge
biet te te houde. **N**u o
biet hi ons twee punte
dat een is ydel eer. **D**at
ander is dat men die

duchheit niet eyghelich
besitten en sel. **N**u seldi
weten dat ydel eer is
een gheestelike houerdye
die van duetiden comt
want als een mensche
alle die grove sonden
of gheleert heuet. **H**oe
wert hi an gheuoichte
van ydel eer. **D**aer om
selmen altoes die oghe
hebben op die goetheit
gods hem te bidde dat
hi den mensche bi sine
en hem helpe vwinne
alle onduchheit. **N**i sel oer
slachten den aeru die
inmer meer soe hoghe
en vliegheit noch en sta
ret in dat schynsel der
sonnen hi en heuet dat
ander oghe der aerden
waert. **E**n aldus soe
sel die mensche doen
Ende hoe hi meer ge
naden ontfaet hoe hi
dan hem selue meer o
myeten en cleyn make

sel. **E**n hem sel onwa
erdich duiken en dus
goets dat hem god
doet berde wtwendich
ende inwendich. **E**n
dat hi van hem selue
niet en heuet dan ghe
bret. **E**nde dat hi niet
waert en is der aerde
daer hi op gaet wat
wat god den mensche
gheest dat ghinc hi
hem van sinre milder
vrijheit. **E**nde om ghe
oefeninghe die die
mensche doen mach
want het valt bi wile
als hem die mensche
alre meest oefenen dat
alre mynste voelen.
Want god en wil niet
dat sin haer oefen
ghe yet andraghen.
Ni wil sin gauen ga
gheuen w als hi wil
en wien hi wil. **E**nde
die gheest en wort in
gheproeft. **T**en si dat

87
hi vanden gheest
gods gheuert wat
al begheert die me
sche anders ten holpe
hem niet. **M**en leest
van **S**inte macharia
dat hi stont meene
gheueure godliker
rucht van vinn hi
dochte in hem selue
dat hi alsoe v dage
staen woude. **E**nde
doe hi twee dage
ghestaen had doen
wordet hem ontoghe
Ende doe dochte hi
in hem seluen dat
hi onrecht hadde ge
dacht. **D**oe hi op
sette alsoe vne dage
te staen. **E**n daer om
en sel die mensche gec
wert op setten te doe
noch te laten dan
alleen op goede te sta
ten. **E**nde op sin. **E**n
alsoe als die mensche
ghewaez wert dat in

hem yet op staet va
pdehe eien **S**oe sel hi
vlien opten berch die
inmermeer ghewo
nen en wert **D**at
is in **ep̃** **h**et herte
daer sel hi hem in v
vluchten want daer
is hi in w̃p selle spre
ken ende menen **A**ls
dauidt sprac inden
souter riet ons he
met ons mer ghuf
dmen naem die glo
rie **G**od die moet
dat wert des mensche
eelen want anders
en is dat wert nits
waert want als wi
al dat gheden heb
ben dat wi ṽmoghe
s̃oe segghe dat wi
duitte dienst luden
sijn **ṽ**ne is die gheen
die al sijn ṽmoghen
heuet gheden **O**ch
daer en isser niet ṽar
ic segghe dat voer

waer al waer eē men
sche tot dier volcomē
heit ghemect **S**oe
dat hi inden dēden
hemel ghetoghe wert
meende h̃nt van hem **s**elle
te hebben sijn
duchden ghinghen
te met **E**n het is die
he gheualle dat me
nich goet mensche ge
sneest heuet **D**aer o
sellen wi ons te tē
buedē want hadde
hem sullie goed men
sche comen ṽnyeten
In en waren niet ghe
vallen **A**l staen wi lu
den wi en weten niet
of wi moghen val
len selle **E**nde h̃er o
sollen wi snelle wer
ken die wile dat wi
den dach hebbe **E**n
wert man die gheen
haestliken een wert
soude make **E**n die
westap sijn niet en is

En hi oet niet en weet op
wat tūt dat mensche hem
benemen sel hi haest he
alsoe veel te meer **A**lsoe
en moghen wi niet wer
ken sonder dat mede wer
ken gods god moet een
sake wesen onser werke
en hi moet dat wert te
volbrenghen door ons
Nu laet ons onse natuer
drucken en onder hou
den want si socket in
allen dat hoer gheuo
ghet want gracie ende
natuer dat sijn twee
na ghebuere **E**n laet
ons spreken mit sinte
pouwels **D**at wi sijn
dat sijn wi vander ghe
uaden gods **E**n die ghe
cie gods en heuet niet
ṽdel in m̃r gheueest **N**u
ṽbiert ons onseker
Dat ander punt **S**oe
dat men die duecht in
erghentlic besitten en
sellen **E**n sonderlinge

82
in drien punten
Dat eerste is ist dat
euch mensche in w̃es
te iden heuet in wo
den of in werken soe
laet in w̃e werke ṽn
lic en staet hem by
mit trouwen en mit
beruender caritate
Dat ander is ist dat
een ghehoersaem
heit gheleest heuet
Soe sel hi sijn plaet
ghehoersaem wese
En dat sel hi voer
alle oefeninghe set
ten **I**n si van by
nen of van buten
hoe goet dat die oe
feninghe wese mach
Dat derde is ist dat
een mensche in eē
te ghemeeuten is soe
en sel hi gheen oefe
ninghe houden die
ghe die ghemene
oefeninghe h̃yn
drien mach want

dat waer een teyken dat
hi sijn selue oeffeninge
voer beter held dan die
ghemeene **E**nde dat hi soe
veel niet en doe dat hi
een beter daer om laet
En dit is die eerste per
laet die hi ons ghebiet
ghehoersaem te wesen
van binnen in doen en
in laten **N**u volghet hier
na dat wi ghehoersaem
sellen wesen den ander
den plaet dat is onser
moeder der heyligher kerke
En te laten dat si ons
vriet **E**n te doen dat
si ons ghebiet want als
eens menschen leuen te
cordert mitter heyligher
kerken soe is sijn leue
goet en godlic **E**nde
dat en mach men niet
mit verlyte corrigieren
Hoe wonderlic oet des
mensche wisen sijn wat
onse he seit in mijs va
ders hius sijn veel wo

nynghe **O**er hoe wi
hoer sellen ghehoersaem
wesen in vasten ende in
vieren **I**n anderen ghebo
den en vboeden die ingave
le is ghemeen **A**llen men
sche die kersten sijn goede
en quade daer om en wil
ic daer niet meer of seg
ghen **D**ie derde prelaet
die die menschen ghehoer
saem sellen wesen dat si
die gheen die gode ghehoer
saemheit ghelouet hebbe
Ende horen wille ouer
ghegheuen hebben in go
des wille ende onder wo
pen onder enen sterflike
creature **E**n dit is een
edel ghehoersaemheit
Dat hem een mensche
gheest onder enen men
sche willichlic **D**ie licht
veer beneden hem is na
der werlt ende oet licht
voer gode **E**n dit sijn die
gheen die niet colen en
moghen want ghewac

ghehoersaemheit en doelde
niet noch en sel nymerme
doelen **E**n een mensche sel
willichlic en blidelic ghe
hoersaem wesen sonder co
nen en murmieren **I**n al
len dinghen daer hi in weert
sijn plaets wille te vol
brenghen **H**oe en sel hem
gheen weert te deyn wese
Want ghehoersaemheit
edelt dat weert hoe deyn
dattet is **N**iet is gode veel
lofeliker dan of hi sate in
groeter contemplatie van sijn
Ende aldus hadde onse he
selue dese drie ghehoersaem
heiden want hi was sijn
vader ghehoersaemheit
al totter doot **E**n hi was
der wit ghehoersaem
En hi was vader ende
moeder ghehoersaem

Nu is dit dat seste
punt van deser cr
gule dat een mensche wt
sel gaen wt sijn vaders
hius **E**n dit gheboet
god abraham dat hi gaen

83
sonde wt sijn vaders
hius en wt sijn heylighen
En abraham dedt doet
En dit dedt oet die nul
ste persoenen inder god
heit die het oet sijn va
ders hius **E**n quam in
een vreemde land daer
hi onbekent was ende
daer weert hem groete
vsmacht ghegaen en
hi leet menyghen groeten
drinke ta meer dan e
nyghen goeden hoersche
man ghedaen weert
En hi liet hem alle mensche
msbieden alsoe dat ve
le als si nymermeer wou
den **I**n en weder stot
nyemant **I**n was he
weert te liden al dat he
die menschen doen wou
den **N**a al hoers herte
begheerten **E**n hi ver
droeth al hoer wreeth
ende quaetheit goeder
tierlic sonder adenen
Ende ten lesten soe na
men si hem sijn bloen

ende natueren want doe
hi op sin beste was va
sinre ioghel. **Hoe** name
si hem sin leuen mit nach
ten. **Hi** deden hem verlyt
als euen vreen den men
sche want vreen de lude
pleecht men gheern te
myssieden. **Nu** seldi we
ten dat onse heer met
en wil dat een mensche
doelen sel van lande te
lande in vreen den stede
Oer tusken god ende
hem. **Nu** sel die mensche
die wt ganghen doen
Die eerste wt gang is
dat een sijn vaders la
tet. **En** dit gheboet god
abraham. **Onse** heer
spreect inden ewange
lie. **Hoe** wie wil comen
tot mi. **En** niet en laet
in vader en moeder
suster en brueder. **Na**
oer sijn selue ziele.
Die en mach min ion
gher niet wesen. **Hellen**
wi haten vader ende moed
het is een vanden x. ghe

boeden dat wi vader en
moeder sellen eien. **Ende**
dat men haet dat am. **En**
qualic eien. **Oer** ten is
aldus niet te verstaen. **Want**
vader ende moeder een let
sel sin. **En** een middel ma
ken twisschen god en hem.
Hoe sel hi haten vader en
en sel god bloet na volghen.
Want wi sijn gode meer
schuldich dan alle natu
ren want wi ziel en lijf
van hem ontfanghen heb
ben. **Ende** sellen noch meer
van hem ontfanghen dan
wi ye van hem ontfanghe
Want hi heuet ons dat
ewighe leuen op ghedene.
En dat hi hem gheuen
wil ist dat wi verdienē.
Nu sellen wi ons selue
ziel haten en haten wise.
Hoe behouden wise. **Ende**
ist dat wise minen wi v
liesense. **Alsoe** langhe als
siele ende lichaem ouerē
draghen. **Ende** die ziel een
natuerlike minne ende een
drachticheit heuet mitten

lichaem. **Hoe** wort
die siel ghemint van
den lichaem want dan
en is gheen contrarie
tusschen der sielen ende
den lichaem want die
siel volcht den lichaem
mit consent. **En** die si
siel aldus mynt die ver
lieste. **Oer** die waer dat
die siel vsmact vduet
ende onder hout den lich
aem. **Oer** wart die siel
ghelact want si volcht
den lichaem niet. **Ende**
als die siel hoer selue
hier om is contrarie tus
schen der sielen en den lich
aem. **Want** si niet eendach
tich en sijn. **En** die sijn
ziel aldus haet die be
houde. **Want** si wort in
gode verloren. **Ende** in
die vlorenlyc. **Hoe** wert si
behoudē. **Want** si heuet
ghelaten dat si is. **Ende**

84
si is gheworden dat si ni
en is. **Als** **Sinte** augustin
spreect sel ic warden dat
ic niet en bin. **Hoe** moet
ic laten dat ic bin. **Want**
die siel die moet te niet
warden. **Sel** si niet gode
veremicht warden. **Ende**
si moet vry en los wesen
alreghescapenheit. **Sel**
si tot gode gheuoercht
werden die dat onghesim
pen goet is. **Want** in go
de en mach gheen ander
heit comen. **En** als die
siel hoer seluen ontfouke
is in die afgront d' godli
ker goetheit. **Hoe** leeft
si bouen alle wise ende si
is wesele in gode. **Want**
niemand en mach der sie
len gront gherake dan
alleen dat sonder gront
is. **Want** god is een af
grondich wesen. **God** he
uet die siel ghesapen. **En**

si is sonder middel wt go-
de gheboren. Nu moet die
siel ander werf gheboren
worden ~~wt gode~~ in gode
of si doet gode en hoer
seluen onrecht want hoer
ander gheboort is eedle
dan hoer eerst want si
soude teghen hoer recht
ten in keer den in gode
En si soude weder in co-
men mit myne en mit
louen waer toe is die
siel goet dan te mynen
want si daer toe niet en
is gheschapen dat si doele
sel. Of dat si hoer vernie-
sel van gode mer weder-
incomen sel in hoer eerste
beghine. En als si dat
niet en doet. Hoe wort
hoer ghewelt gheden
waer om wasset dat hout.
Dan dattet den vuer
gheleuert sel ward. Al
soe langhe langhe alst

den vuer niet en ghenae-
ket soe behouet sin na-
tuerlike beelde. Mer leyt
ment mit vuer soe ghestet
sin wesen en wort vromē
vanden vuer en verliest
al sin eyghenscap ende
het wort ouerghetoghe
inden anchte des vuers
en wort alsoe temael v-
emicht mitten vuer alsoe
dat alle die leuen en sou-
den gheen onderscheyt
comen. Gheen gheuen
tusthe dat hout ende de
vuer. Ende also aldat
mit vuer gheworpe wort
hoe hert dattet is. Het
si staet of yser het wort
ghebroecsaem. En daer
mach men of make wat
men wil. Alsoe wat oech
desen vuer ghenaket. Hoe
vstrent dat oer die herte
sin. Si worden ghehoer-
saem gode en der heiligher

kerken. Ende dit schein
wel an sinte paule. doe
hi mit anchten in dat vuer
gheworpen wert. Doe sprac
hi heer wat wildi dat ic
doe. En die siel aldus
haet die behouet. Want
si is hier vernicht mit go-
de ende dat en sel oer in
der ewichheit niet ghesche-
den warden. En dit is die
eerste wtganc van desen
drien. Die ander wtganc
is dat si laet troest ende
ghenoetheit der werlt wat
onse he sprac selue dat
nemenant twee heere en mach
dienen dat is god ende der
werlt. Want si sin beyde
contraire. En dat bewys
de hi wel doe hi sin va-
der bat voer die gheen
die hi hem ghegheuen
hadden ende niet voer
die werlt. Want hi en
die werlt en hadde niet

83
niet ghemeeens te gader
want hi vsmade die werlt
ende die werlt hattede he
oer weder. Want si worpe
hem wt hoer synagoge
om dat hi hoer leuen ende
hoer leringhe berepede
en vsmade. En dit sin al
kinde gods die die werlt
aldus versmaden. Want
si volghen horen vader.
Ende dese mensche is die
werlt een cruus. En dat
si mitter werlt yet te doe
hebben dat is hem alte
swaer. En dat si oer die
werlt en onder die men-
schen wandren moeten.
Want die mynende men-
schen moeten horen dat
men dien mysbiet. Dien
si mit herte myne. Als mit
quade lasterlike eden te
sweren. Ende si horen me-
nigh ander woerden die
die werlt vol is. Ende dit

is hem swaer te hoere
consten sijn wel betere
Ende oec den kindere
der werlt duinct dat de
se mensche die gode mi
nen een swaer leuen leu
den **E**n den kindere des
lichts dinct dat si mit
groeten arbeide **E**nde
sorghe der werlt diene
en oec den want **E**nde
het is nider waerheit al
soe ende aldus gheuoert
een yghelike dat si **E**nde
hadden dese waerlike me
schen gheproeft hoe goe
dertieren dat god is me
de te manghelic en hoe
soet hi is **E**n dan sijnre
soetichheit wat ghesmaet
hadden men souden nau
we mit haken van gode
trecken want dat vuc
gods is seer licht te dra
ghe want gode te diene
is recht een conpuck

^{te}
me besitten **D**ie kinder
gods slachten den edel esel
want die edel esel dinct
mit sijn heren borden
oec dat vult mit grote
vduet **M**er als hi dan
comt tot sijne trecken
daer hi sijn sijnre vnut
dat hem soe wel becoemt
Hoe lacht hi soe lude ende
soe lelic dat ment verre
hoere mach **H**oe ghescrie
tet den mensche sijn gaen
ende dinct oec dat
vult mit groete vduet
en mit swaer ghedaet
Mer als si comen tot h
hoere trecke en si hem
inwaerts kaen **H**oe wer
den si soe ruc en soe welich
van sijnre vnuet soe
richheit die hoer siel seer
wel becoemt **S**i willen
of si en wille het moet
wt barste als oec goet die
vol is die moet wt barste

want si werden ghes
dreuen bouen hem sel
uen sonder hoer toe doe
En si werden vheuen
ghelike enen pot die bid
vuer staet en wort vande
trecken des vuers ouer
ghedreuen alsoe dat hi ou
gaet tot allen boerde **E**n
die dese mensche waerth
de wat hem waer **S**i en
souden niet comen be
rechten **M**er hoer bloet
en moet wert vhetet
en ont font van byne
En si gheuoelt groeten
weelden die onsprekelic
is **E**n alle die sinnen
sijnghen sonder alle
dat gheuoelt des men
schen die orbaert alle
dese weelden want het
en is te horen noch te sie
Noch een mensche en
weet waent hem comt
of waer dattet gact
of hoe langhe dattet

86
dueren sel **M**er si gheuo
le wel dattet seer soet
is **E**n dese mensche heb
ben hier een hemelinc
en een voersmaet des
ewighen leuens **A**ldus
ist waer dat men seit
diet hier goet hebbe
die sellent ghinder oec
oec goet hebben **E**n
dit is die ander wyse
want si wygheten si
den tiwest en die ghe
noert der werlt **H**oe
wert hem dese desen
tiwest ghegheuen ende
dit is wel een ongheli
ke wissel **D**ie derde wy
se is dat een men
sche wt hem seluen gae
sel **A**ls onse he se
Hoe wie my na volge
wil die vlochten sijn
selues **E**n neme si crans
of of op sijn scouder
en volghe my na **D**it
sijn alle **xps** scape **E**n

hi is hoer herder **E**nde
hij bekent sin sa-
pen en si bekennen sin
stemme **E**n si volghen
horen herder waer hi
gaet en hi druffte niet
werden daer si alle troest
vinden **E**n hoe si meer
niet hem selue gaen hoe
si dieper in gode gaen
En si vdoele soe verre
en soe diepe in desen wil-
dernisse en woestijn
dat si gheen leen ende
want si sien wel ende
vneimen diche van ho-
ren soete lieue si outfae-
menich goet gheuecht
van hem **D**aer is een
vol hof daer die con-
stancie mit sinen
pieren is daer en darf
niemant den ander no-
den **D**en is mit gheen
re hoefheit te doen **D**ie
meest vteert die is daer

die beste des sijn in goe-
der hoepen **D**at si daer
mit hem sellen wesen ende
werfscappen ewelic sonder
eynde **H**ier wort hem dicke
gheopenbaert menich v-
borghe wond daer die
vreemde herten niet of
en weten **D**ese mensche
sijn vper dan die voegel
die inder lucht vlieghe-
t **H**i hebben enen vrien op
gaue onghelijckert van
allen saken **H**i vinde in
hem vier der hande vrie-
Die eerste is dat hi hoer
consciencie vry en onbe-
wespet vinde van allen
groue sonde **A**lsoe dat si
des hoep dat hi hoer vriet
is hoe mach emich mensche
blide sijn die in deser vrie-
heit niet en leeft en die
dat wel wete mach dat
god op hem is vvolghen
En die willens en wete

de legghen in grouen so-
den **E**n oet niet en we-
ten op wat tyt si reke-
ninghe doen selle van
hoeren werke **D**ese me-
schen leuen in groeter vrie-
heit **D**ese and vrieheit
is dat si hoer hert ende
alle hoer begheerte tot
niemant en vinde ghe-
necht te minne dan al-
leen tot gode **H**i sieten
tot sin ghebode en si hou-
den hem bereyt tot sin-
re behoef wilken ~~te~~ tyt
dat huse tot hem trecke
wil **E**n hem vromghen
wil inder sielen **H**oe tot
die begheert minne wat
oumets hoers selue
saachte en conuen sihe
met gheminne **N**iet moet
al ouermits sin trecken
wesen **V**an welke in ca-
tina ghescreuen staet
Trahe me poste dat is

87
treck my na di **H**ier
wert si verskeret van
horen ghemynnen
vriend **E**n si blyft sijn ge-
trouwe vriendinne al ho-
leuen lanc **E**n si hout
hier dat voerspeel alsoe
langhe als si hier inder
tyt leuen **H**ier si sel ind
ewich gheuoent werde
hier begheert si vrie-
baert te werden **E**n hoe
dat ewighe woert in
hoer gheboeren wert ou-
natuerlic daer of te sta-
uen is **D**aer bin ic v
gheoesent toe beyde
van binne ende van bu-
ten **D**ie derde vrieheit
is dat hem een mensche
vint in eenre ghemeeine
minne tot vrende ende
tot vanden niemant te
hef noch te leet **S**ijn
minne is gheijt tot alle
mensche die sijn meest

te den heuet die staet
hi moest bi in bernen
der caritate sonden
ghe offerie. **D**ie si ver
ende onghenueghen
van allen creatueren
die hem in deser verhe
vinden die houden he
daer in. **W**ant ee goet
mensche en derde deser
verheit met een vie laet
om al dat god ghesma
pen heeft. **H**oe wie va
creature gheueghen
is. **D**ie is onuer
als een voghel die i
eenre couwen is. **D**ie
ver is die en laet he
met varen. **E**n die ghe
uen is die staet daer
nae dat hi ver moech
te worden. **W**ant hi o
liest dat meest om dat
mynde. **O**ch die god o
liest met myn dan al
Die vierde verheit is

die en
vliest

dat si hoer sorghe go
de ouerghen. **E**n
dit sijn vrye mensche
Si hebbe een verheit
mitte voeghele die met
en sorghe om hoer no
tuste. **D**ese mensche
en wille gheen sorghe
of last van hem selue
draghen. **S**i hebbe
gode die sorghe op ge
ghen. **S**i wille mit
vryheit hoers selues
pleghen. **S**i hebbe hoer
mes inden hemel gewor
pen. **S**i sitten mit gro
ter vreden in der ker
ken. **S**i en wete bi wi
len ee broek broets met
tete. **S**i late syden sor
ghen. **S**i hebben genoech
te doen. **S**i beuelent al
der mynen en selker si
hebben recht. **S**i laten
die wiste sorghe. **S**i heb
be gode meester van

hoerre herberghen ghe
maect. **H**i weet bet wat
hem daer te doen is dat
si selue doen. **S**i doen seer
wielic want hi is rich
ghebreect daer yet hi mach
toe legghen. **H**i soude se no
de laten ghebreect hebbe. **H**i
soude lieuer vande steen
broet laten werden eer
hi dat liet ghesne. **E**n hi
besorghe die bet dan
si hem seluen doen. **S**el
hi is te hoer daer toe.
dies hem toe betrouwe
hi en soude se vaderlic be
sorghe. **W**ant die noetruf
te die hi ons toe wist
van buten die heuet hi
van byne rachs vtreect
want hi is ee costelich
gaet hi sendet hem men
ghen weemde abbatut
dat hem bi nile seer wo
derlic toe gheuoethe wt
En dese prandyn ont

88
faen si mit groeter daer
f saenhi. **E**n mit groten
loue. **S**i werde vuer tot
groeter myne als si be
vinde dattet van hem cot
en dat hi hem aldus ver
siet. **S**i hebbe ee vry onghen
hynderde begheert op
gaende totten hemel. **D**e
se mynende mensche vol
brenghe den liefste wille
gods waer dat si moge

Dit
is dat seuende
punt van deser regulen
Ende dat leste en dat al
te meest. **E**n luttel men
schen cone tot desen leue
gherake. **D**at is dat een
mensche sel steruen der
naturen en sel gode alle
leuen want waermeer dat
die nature sterft. **H**oe
wert die gheest leuende
want met meer leue is
en hebbe wi dan wi mit

steruen gheuorē. **T**en
wart nye soe wilde dier
te tēnen als die natuer
des menschen. Die natu
neemt gaern rust ende
si werket node. **E**n als
si dan ghedriuen wert
te werken. **H**oe is si soe
weder spanich. **T**en was
nye esel alsoe tinerch als
die natuer si van rechte
aerden is. **E**nde salich si
si die in gode ghesturue
sin want si sellen gode
louen en gods ghebru
ken inder ewich. **D**it
sin die conynne des al
ten ouerste conyns da
uyds. **D**auidt hadde
meer ioncfrouwen dan
conynnen. **E**n dit moge
wel conynnen hietē wat
si sellen gode hebben en
conynne te y regiere.
En die conynne heuet
dat ruc betesete der sie

len in groeter gheweldic
heit. **E**n hier is rust ende
wede. **E**n groete vrucht.
En si keert hoer swaert
tot hoer ghemeyden
vrent. **E**n hier ghe
bruete sinne waerheide
en sinne trouwen in my
nen en in hoepē wat
wat si van herten mit
dat hoepē si sōd in y
del te ghebruken. **E**nde
dit sin vne blude herte
want si hebben gode
En die gode hebbē die
hebbē dat hem noet is.
En die god met en heb
ben dien ghebreit met
my dan al. **N**u is ons
steruen noet. **E**n en
sellen wi der natuer sterue
soe moeten wi in y pūte
hebbē. **D**at eerste is
minne want minne bren
delt die natuer. **E**nde
tēmetse bet dan enich

89
dint want die natuer
die ~~natur~~ nemet gaer
twest die van myne tot
ende als si den twest ghe
smaect heuet. **H**oe kleet
si vast an want het is
haer seer twest. **E**n
hier of soe swaert en he
lich man ~~manne~~. **G**he
uoelen doet die natuer
sterue. **E**n hier om soe
laet si hoer dwynghē.
Ten was nye esel alsoe
tinerch als die natuer
des mensche is. **O**ch
Doch als die esel ghe
driuen wert mitter si
sweepen soe doet hi noch
tan orbaer al doet hi
node want hi nemet
gaerne rust. **O**er al is
des mensche natuer
tinerch. **H**ilact haer
nochtan wel dwyn
ghen ~~mit~~ wanneer
si gods gheproeft heuet

want altoes heuet si
ghenoerch te legghen
gape. **D**ien twest. **E**n
dit is dan dat eerste y
te daermen die natuer
mede beghint te drucke.
Dat ander is gheesteli
ke wylheit want die
mensche heuet stalle
viand die hem dicke
mit staldheit toe gaen.
Nusel en mensche wese
salomō. **S**alomō was
vlicht mitter heilighē
gheest gods want hi
gaf gherecht oerdel
tussche die twee vrou
welkens die daer stede
om dat leuende kynt.
En aldus soe doet die
vlichte reden die van
gode vlicht is die giff
gherecht oerdel tussche
den gheest ende der na
tuern want dese twee
sin dicke in twist en

in striden want die natu-
re wil van alle dinge
haer perlot hebbē. En
die gheest behieldt ghe-
dat hoer toe behoert
Ende twisschen dese twee
moet die reden oerdel-
gheue. En hier ghyft
si den gheest dat leuen
den leuēt. Ende d' na-
tuere dat dode leuēt
want alle weyghē soe
selmen den gheest die
ouerhant te gheuen
En die natuer daut
ken en onder houden
want die natuer soe
het hemelic dat hoer
toe behoert in allen d-
ghe. En seer behende-
lic alsoe dattet die me-
sche rede des mensche
dike bewaren ende
mo wachten moet
En moet hier tussche
gherecht oerdelghe

uen want het is bi
willen quet te onder-
kenne tussche gheest
en natuer. Dat derde
punt is dat eē men-
sche sel hebben god-
like stertheit. En al-
soe swan dauidt d'
groete goliath inden
nachit en inder macht
gods. Dauidt was
eē clem persoon ende
ongheacht inder men-
schen oghen. Hier hi be-
stont desen camp op
gode en met op sijn macht
En het valt nu bi na-
len dat clem mensche
gherechtigher sijn d'
groete dan groete laba-
yen. Dese dauidt is die
vrye wille des mensche
die een nachit is inder
siel mit wilker cracht
si vryuen desen camp
En dit moeten al clem

ue oetmodighe mensche
wesen. En lestaet den
groete goliath inder
hulpen gods want hi
meer ende sterker is d'
alle die werlt werlt
En dan alle die man-
den inder helle want
dan eē mensche die na-
tuere dode. Soe leuet
hi die werlt gheodet
en den vrant. Het sijn
veel luden die hem uel
wel hoeden van groete
sonden. Die nochtan
nimmermeer en sellen
steruen der natueren
si en moeten mitten
vryen wille bestaen
En als si desen stant
vryen. Soe werden
si gheruende conynē
bouen alle der sielē
want si hebben den
prins en den seghē vā
gode. En god staet

90
hem bi in al hoer noet
Hier die groete hou-
dighe mensche mensche
en dorrens niet be-
want si hebben den
moet vloren het dūt
hem omoghelic te dō
Hier die gheest die die
bestaen op gode die v
winnen ist dat si gods
gode te hulpe nemen
Dat vierde punt is
dat een mensche sel
hebben een noerstige
wakerheit. En een
nauwe waer nemen
sijn selues van butē
en van binnen want
eens mensche leuen
is meer steruen. Ende
hier om sel een mensche
doden al dat hem dode
of dode mach. Dese
mensche moete wac-
ker wesen want die
natuer is scalt ende

beheenden behendiche al
schijnt si vromen Si en
is niet vromen Si en
hoer wel vernisen Ende
daer om moet ee mensche
alle tyt in wapen legge
alsoe wel te wynter als
te somer dat is alsoe lan
ghe Als die mensche op
aertryc is leeft Doe en
mach hi hem selue niet
betrouwen en sel nu noch
nimmermeer ^{nocht} op gheene
duchtye noch soe en heuet
hi nimmermeer voldaren
want die natuer doet
als die altoes die na
op die vstaendisse En
hier om soe heuet hi die
altit ghenoech te doe
ren hi sijn selue wel
waer nemen En al waet
een mensche te hebbe
vromen hi en heuet
mer begonue Och hier
om heuet menich goet
mensche ghesneest om

dat hi hem vliet op he
selue want die natuer
is scale al schijnt si ver
vromen Si en is mer
slapen ghelept en alle
mensche die god tot dese
voren heuet dat sijn al
mar telare en martelaer
sijn Het en ~~is~~ cost he
niet alleen vleysche en
bloet mer oec costet he
dat moech wt bene
Die maghet **S**mitte a
ghete seide datmen dat
cariven coern wel moet
dorschen en wane eer
datment opten solre du
ghet En al is dat carive
coern ghestoruē ende al
heuettet vrucht noert
ghebrocht nochtan enist
op sijn rechte staet niet al
soe langhe alst mider scue
ren niet en is Het moet
opten solre wesen en daer
is sijn rechte stat Nu seldi
wetē dat dese menschen

die der natueren gheerne
stemmen die moeten hem la
ten dorsche van alle men
schen alsoe veel als si bege
ren na hoers hertsche wille
Die sellen onder die vloegel
bluen totter tyt dat die ac
ker man die den taze ge
wonen heuet mit groete
arbeide op voeren in dat
ewighe leuen En si sellē
hoeren tyt mit groeten ver
dulldicheit vberden hi wat
sijn dese vleghele die soe
swaerlic dorschen dit edel
terwen coern dat si die
tonghe d mensche die die
natuer der goeder men
sche quetsen en wonden
tot mider doot hi slaen
sonder enyche ontfarm
hertiche want al doet ee
mensche dat alre best dat
hi can **D**ie mensche ver
keient mit alre arthste dat
si conen waer of comē
dat twee mensche doe

91
ee ghelike wert of enen
ghelike arbeyt **V**an
den enen wortet gheprinst
en vande anderen ghela
ket **N**u seldi wetē dat in
den begheue des weres
en is licht die menynge
dier mensche niet ghelike
want die ee meent dat
wert ter ere gods te doe
en die ander doetet wt
sijn symelic menynge
Die gheen diē ter ere
gods doet **D**ie menyn
ghe des mensche edelt dat
wert **A**lsoe dat god die
edele menynge is **E**nde
dat wert nyemant en
wil late louē dan mit
sijn louē daer niet of te
spreken en is soe edel is
sijn loen En bekende ee
mensche dat loen gods
hem soude leet wese dat
hem soe luttel lasters toe
quaem wissien wel dat
die ghee die om d welste

loen dienen dat hem
gheen arbeit noch
sorghe te swaer en is
om dat si dat loen
hoepen te buere als dat
wert volbrocht is hier
om sel eē mensche dit
vūdelike liden om
god en sel vberē den
soete troest Nu is dat
loen dat god ghyft al
soe groet dattet gaet
bouen alle begrip
des mensche hier om
sel die mensche dit vū
dūdelike ~~om~~ liden o
god ende vberē den
soeten tyt **Soe** dattet
god vledighē sel ende
vheffen in dat ewighe
leuen **Mer** nauue
en siet wel toe en on
der vmdet of ghy mo
ghet of ye mensche
of op aertint meer
ghedruet en ghelef

tert wart dan onse
heer **ih̄s** **x̄ps** **Ende**
sonderlinghe in ver
smaeden en stalcke wo
den **En** hi was dat
eēlste terwē toern
dat ye ghewart wāt
al dat nūden hemel is
of opter aerden is dat
wert onthouden va
desen tarwen iderne
En doe hi s̄t tyt vol
brocht had mit liden
Doe wert hi vheue
bouen alle ~~doen~~ ^{roen} der
engheken **En** dit leet
onsen hē vande ghene
die hi meest goets ge
daen had de want hi
wanderte onder hem
en prediēte hem me
nigh groet myrakel
En hi bewysde hem
menighē ducht wāt
hi hadde die ioden wt
voren bouen alle volc

En oec waent si
mayhen **En** si loede
hem weder mit groet
quaetheit **En** dit de
de s̄mt natuer her
de wec want hi leet
als eē mensche al stot
die wē en die ouste
~~en~~ ruchtē onbewe
ghē in hem **Mer** die
natuer most die last
draghe in hem van
sinen d̄ghē **Als** hi
wel bewysde doe hi
steruen soude want
hi bedroefde hē ende
vreesde hem toghen
den doot want hi sprac
Min siel is bedroeft
totter doot **Die** gheest
is beert **Mer** vlet
culysche is armich
want alle s̄t lede want
vol droefnisse ende
vol druckes **Ende** dit
deden hē die gheē die
hem gheholpen soude
hebben **En** hier in

92
heuet hi ons een ex
empel ghegheuen
al ist dat die natuer
claghēt en adent
op dat die ouerste
wille des mensche
euēlic mede wille
gode gheset is **Soe**
sel hi hoepē dat si
leuen gode louelic
is **En** aldus dede
hi seluen want al
troende die natuer
hi gaf nochtan s̄ne
wille sinen vader on
Aldus soe sel die me
sche spreke heer **minne**
wille ghesche inder
eiden als inder hemel
En dat on gheuen
maect dat liden eēl
liden en d̄eghe d̄m̄st
den mēsche tot gode
mit ruchtē **Men** sel
alle d̄me en alle li
den van gode ontfan
ghe het is trouwe
of ontrouwe want

god gheuet om een
mensche salicheit. En
trouwe van creatu-
ren heuet den men-
sche tot gode ghe-
uen had hi daer troest
of trouwe in gheuen
den. Het mocht ghe-
schen dat hi alle sij-
leue daghe inden cre-
aturen hanghende
had ghebleue. **I**n Oer-
het quest die natuer
alte seer dat hem o
trouwe en quaetheit
ghemoet vande vrie-
den vriende. En het
doet der natueren
alter wec. En sonder
linghe vande ghenē
die hi alle trouwe
bewyst heuet. Onse
he wil dit ter we-
corm al ghelyc of
dauen en wil de me-
sche alles hebbe tot
sijnre behoefte wat

alle creaturen die va-
ghen den mensche tot
gode en aldus soe wil
god alle der mensche
troest wese want also
langhe als den men-
sche trouwe en on-
trouwe ontvredet.
Dat is een teken dat
hi gode noch niet en
wint als hi van recht
te soude. En hier om
ist bi wile noet dat
die mensche gheofent
wert wat het en is
ghenot gheden abel.
hi en heb een caym. **E**n
caym die dode sinen
brueder abel. En al-
dus soe soe slaet me-
sch mensche sine brue-
der. En der en suster doot
En hier mene ic brue-
der en suster die gees-
telike schijn draghen
als goede menschen
die op goede mensche

slaan mit scalede woer-
den want si volghen
licht hoer wise. **E**nde
si wille dat die men-
sche hem volghen sou-
den. En si eysche van
andere mensche veel
en van hem selue lut-
tel. En van aldus ca-
nyghe mensche wart
onse heer ghecrust.
Dat was vanden
scribhen scribhe ende
vande pharisee want
si seene gheestelic oer-
die niet gheleert en
waren. **W**et die volghen
den ijm na. **E**nde si
hadden hem lief en
weert en die waer een
mensche lichter te liden
van veele luden van
hopen of van ioden.
die van sijner wet
niet en waren dan van
gheestelike mensche
en als een mensche

93
troest wil soeken an
creaturen. **D**oe u-
seer si he si woude
en spreken hem her-
delic toe en gheue
hem die scone en
souten hem die wo-
den. En aldus soe
en dede xps met
Dat vrouken dat
mou spin gheuonde
was en cluf vboert
had teghe der wit-
dier sprac hi troeste
lic ende vriendelic
toe en sende hi en
soudese niet vdoenē
En alsoe soude wi doe
of een sculdich waer
of niet wi en soude
hem sin suet hel-
pen draghe. En hem
sin woude vbynden
mit troestelike woer-
den. En selle mede do-
ghe mit hem hebbe
Alsoe dede die sama

titien die den ghe
wondē mensche olho
olhe en wō goet in
sū wondē. **O**lie der goe
dertienheit. **E**n wō
des mede doeghens
en der trouwe. **D**it
was des menschen
enē kerstē daer xps
of sprac. **O**en vint
sulke mensche die vā
tueren sū wāneer dat
yemant te achterē
is. **D**oe sū si hem oer
to teghe. **D**oe slac
si in die seer wondē.
En vint die quets
suerē des menschen.
En dit doet d' na
tuerē alte wec. **O**er
als eē mensche die
verneemt soe loept
hi tot gode mit aler
herten naersticheit.
En soe beuunt hi
dat hem nyemant
ghetrouwe en is dā

god alleē. **E**n huer
of soe wert des men
sche gheest vūwert
tot meerre mynē tot
gode. **A**ldus soe wil
onse hē dat die mē
sche op gae en toe ne
me en wasse in duet
ē want liden is een
edel stat. **E**n liden he
uet den menighe tot
gode ghedreuen had
d' hi tiwest en tiwest
en trouwe inder werlt
gheuondē. **H**i waer
licht vloren ghebleue
want liden temmet al
temael die natuerē
des mensche. **E**nde ic
hoerde eens van enē
goede man mensche
eē exempel het was
eē conincs soen die
quam voer eē stat
daer hi gaeu gheue
set had want men
leerde daer consten

in die stat die hi gaeue
gheleert hadde. **E**n nyemant
en mochte in die stat hi en
hadde sachemodich ghelaet.
En hi woude vūwer in vā
heerscappe. **E**n doe sloet
men hem die poerte voer
die nase. **E**n si seiden hem
hi en waer niet waerdich
daer in te comen. **D**oe v
aghe d' hi wat hem hi doe
mochte dat hi daer in quā
En hem waer gheant
woert. **Q**uet en huet d'
alie quactse knecht die
ghi vint op dat hi voef
fen eē iaer lanc mit gro
ten slaghen en mit qua
den woerde. **D**er tyt toe
dat ghi w selue beuue
dat ghi wel vdraghen
cont en hi dede aldus.
En doet quam ten eyn
de vande mer. **D**oe voer
hi voer die stater stat en
bat hem goedertierlic
dat si hem in woude

94
laten. **D**oe ghinghen
si hem toe en sloghen
hem wechelic wel. **D**oen
lachte hi en sprac. **G**od
si gheloeft dat mi mi
ghelt heuet ghetost
tot noch toe dat heb
ic nu om niet. **D**oen
liete si hem in en dede
hem groet eer. **E**n si
exende hem en setten
hem in die ouerste stat.
En aldus selte wi ons
selue leren vūwne wat
wie si natuerē vūwne
die vūwne die werlt
en den vūwne vūwne
die vūwne en vūwne
nyemant ten si dat mit
des mensche consent.
En doet hi die natuer
Doe doet hi al dat hē
scaden mach. **E**n die al
dus hem selue vūwne
can. **D**ie sel gheadent
werde in die ouerste stat.
Daer nyemant comen

en mach ten si mit duet
den want nyemant en
sel gheoent werde dan
die middelike stridet Och
wat blyst menich hoe
uaerdich gront die met
gheoent en waerde mit
versmaetheit Oer wor
den si rechelike beoert
soe soude hoer die waer
heit openbaren die nu
vborghē blyst en hier
omist noet dat eē wi
le wel gheoefent waer
want een mensche mocht
hem selue vwanen worde
hi met gheproeft Ende
dit en darf nyemant si
ghelt noch nyemant en
darf te role gaen om
gheoefent te werde mer
hi bliue thins hem sels
ghenoeth come Die me
sche sel hem wapenen
mit vduidich en de hals
burch der vduidicheit
an doen en den schilt
ghereclitich Ende late

daer op houwen ende
slaen alle die comen en
gaen Op dat die reden
met gheuone en waerde
want alsoe langhe als
die reden in met ghere
en waer En die wille si
mer ghestadich bliue al
le dat liden dat op die
natuer valle mach En
al adent die natuer
daer en leyt met veel a
Oen sprecht van wle
vduidich Nochtan lide
sijn woerde seer duerdul
delic Oer die scrift ont
schuldicht hem om dat
sijn liden alsoe oughene
ten was groet was als
hi die woerde sprac
Nu sel die mensche sie
de bliue wesen en hore
de doef en alle sijn
sruen moet hi sterue
van boue Del die geest
leuen y want alle des
gheestes leuen yte an
dat steruen des des vley

sches Nu moet mit
crachten wizen dat
moete inuysen den
meesten dat vleysche
den gheest want die
ziel is ewich Nu sijn
der siele ghegheuen ho
sinnē daer si hoer wert
mede werke moet En
si is daer mede ghesaer
en edeliker begaet
dan die wtwendige
mensche is want hoer
werck is lymstigher
hoe selle wi hier toe
comen Dat dier dat
dat licht der ghenade
mer siele beghynt op
te gaen En hoer die
siele mit manē keert
te scouwen in dat
licht en si remael ho
ren troest daer in soet
bouen al dat ghesa
pen is Hoe wert si
soe rne van godlike
ghenaden Doe dat

95
hoer alle wtwendige
ghe ghemort moert
of valt En daer
heuet si rust ende
ewich En gheest
die siele eē waer blic
kende schijn als dat
gout doet daer die
sonne op schijnt En
alsoe doet elke myn
nende siele die hoer mit
mynen op recht en
desse dnyghē pynt te
sterue want dese mi
like werwoep is seer
myndlike an te sien
En gheen dinc en is
lustigher den oghen
dan licht Tholias
antwoerde den engel
wat vuerthede dat
hi hebbē mochte wat
hi dat licht des hemels
met en sach Thobn
as was bedroeft om
dat hi bliue was En
dat hi met en sach dat

ghescreve licht och
hier of tholins daer
on bedroeft was dat
hi van buten blint
was was is menich
mensche van binnen
blint dies luttel ach
ten Dese menschen
sijn siende blint dat
si van recht souden
dat en sien sie si niet
Dat is dat gheuari
ghe licht dat ons ley
den soude in dat ewi
ghe En dit licht alle
mensche ghemeculic
den quaden als den
goeden den herden
en voden Alsoe als
die sone ghemeculic
alle mensche Alsoe
en is dat licht niet
weder seyt nyemant
die daer leuet Oer
die menschen make
hem selue dat middel
tussche hem en god

Dit licht En si sijn
soe blint dat sijn niet
en misse want si en
hebben niet voer dat
si mitte oghe begrepe
roue Doe snte pou
wels begonste dit
licht te sien doe ston
den sijn ogen open
en hi en sach niet
Oer dit was een
duet natuerlicht dat
alle mensche niet en
sien in desen leue En
hier en sach hi niet
van bute al stonde
si oghe ope En aldus
soe brenghet die dach
alle cleyn licht te
niet En dier gheli
ke als dat licht der
sone ghaet inder sie
len beghint op te gaen
soe vdrift si alle duist
termisse en die in de
sen licht niet en wa

deren Die vdele gaet
En si schynen te sien
Oer van binnen sijn si
blint welke blintheit
hem in hi die helle ley
det En dit edele licht
is euen in dat ewige
leuen En aldus soe
sel dat ewighe licht
die onthant houden
en sel outredende we
sen alle sielike lichte
want die siel mit hoe
ren nachte sellen die
heerscappe mit recht
te houden En die fe
licheit sel mit recht
wilen En als die me
sche sijn oghe hier op
hout mit eue ghestadi
ghen ghemerck soe is
hi siende blint want
al siet die siet die me
sche van bute te ma
ket hem gheen stat
in sijn herte en si ghiet
blint daer of dier beele

96
want hi heuet ene ande
re voer woer daer sijn
herte mede bedriert is
En het blint ongheli
ckert van alle saken En
hier is men siende blint
want al siet die men
sche van bute het en is
hem niet goet van bin
nen Nu selmen hoernde
doef wesen want die de
ren der siele selle daer
na hoeren mit neerste
wat god in siele spre
ket want menich goet
mensche sermoen pre
dient in siele Alsoe dat
si daer grote troest of
heuet in en leuen niet
vanden broede Oer
oer vanden soeten
worden gods die wt
smen monde come En
dit is der siele leue En
hier of wort si gheuoet
et En aldus soe spre
ket si dat voers men

souter **I**c sel spreke hore
wat god mijn he mijn
god spreket in mijne
sielen **I**nder waerheit
ly is die daer is spreke
de inder siele ewighe
vrede inder siele **G**od is
ee hemelic vburghe
myner **D**ie sijn myne
met en wil openbaren
onder die mensche want
qualike en mensche
sijn sijn gheue tot twee
steden tot enen maet
God die vader spreect
der sielen toe van bute
dat veers inden souter
Hoert dochter ic byn
dij vader daer ghi siel
en lyf of ontfanghe
hebt **G**od ghi en sijn
myemant gheliker dan
my want ic by ewich
Siet dat ghi gheue vree
den god of vader en ver
liest en maket v selue
gheen vastet want

ic heb u gheerft in mijn
rue **H**ier om my als
uwen vader **E**n als
een kinne schuldich is
te myne sijn vader **D**ie
ander personen inder god
heit spreect der sielen
toe en seyt **S**iet ic by
v broeder na mensche
ker natuer **E**n daer o
siet my want ic byn
ghesichtelic gheuorde
om uwen wil **A**lso dat
wi gheue sijn **H**ier om
siet wat ic om v gheue
heb **D**en vrede heb ic
ghemaket tussche my
nen vader en den men
sche **E**n ic heb my leue
daer voer gheset **D**ie
broeder en suster kinne
omdat eertsche goet
Oer ic begheer dat
ghi my helpt besitten
mijn vaderlike erue wat
dat heuet my mijn leue
gheest **S**iet dat ghi

v quyt in my **E**n myt
my als ic v gheuynt heb
En gheuet my weder
v heit ic en begheer
anders niet van v **D**ie
heiligh gheest spreect
den mensche van by
nen toe en seyt **O** siel
ic v broeder ic heb u
oer gheuynt van aen
begheue myns wesens
mit enre onspetelike
myne keert v van alle
vreenden sake **E**nde
v alle tot my **I**c sel v
troester wesen inder
ewich **E**n wien selle
nimmermeer gheschey
den worde **I**c by ee doer
gaende salue die den
gheest doer gaet mit
ene hartelike troest
Daer gheen tonghe
te vol of spreken en
can waerliken dat is
een soete reden te hore
ellier mynender siele
Die mensche mach 2

97
wel sijn hals stuf dragge
opter werlt en hem v
heffen en vhouer di
ghe en vsmaden al dat
eertsche is **E**n keert
hem al hier toe mit al
le sijn vlyte **A**ls een an
siet sijn hoghe coemst
Dat hys ee dochter
des almachtige gods
En ee suster des ewighe
conincs hemelincs en
aertincs **E**n dat si is ee
bruid des heilige gheests
des mach si hoer wel ver
bliden **D**ese heit d'werlt
bestate hoer kinne an hoer
selues maghe op dat
si hoer edelike niet en v
liese **A**ldus soe en sel die
mensche hem niet ghent
bestaden dan an sijn
selues mastap dat is
anden heilige gheest
En aldus soe sel god ge
mynt warden een werlt
selle wi he myne **A**ls o
se strepet inder werlt als

onse broeder. En derde
werf als onse brude-
gom. Die vader inder
godh; is overkender
die beghynende of die
eerste cracht inder sie-
le mit synre soeter &
predicatie dien hi pre-
dict den mensche va-
bijn wt willer cracht
alle die ander sprute
dat is vstaenderste
des mensche wt wel-
ker crachten gheboe-
re wert. Die ander
cracht dat is die vrye
wille des mensche. En hier be-
ghynse vruchtba-
te worden ouermits
dat wert der godli-
ker sonen want dat
licht der godliker so-
nen beghynet op te
gaen inder siele. Al-
soe als wy sien inder
natuerliker sonen
myner meer en son

de vruchtba wassen
en dede dat wert der
sonen mer alst dat si
die vrucht hebbelike
maect totten orbaer
nochtan moet die
acher man dat lat
hake en wede ende
sagen. En dan doet
die sonen wasse dat
ter in is aldus soe
doet dat ewighe licht
dat en licht nimmer
meer sonder onse toe-
den wi moeten mede
arbeiden. Dat eerste
dat si werct dat is dat
si de wille puet mit
haerit ganc. Hier wt
beghyntse te werke.
Hi werket drie dinge
in haren eerste opgaet
dat eerste dat si ver-
licht dat ander si o-
mst donckheit.
Dat derde si open-
baert dat verbaere

was. Hi doet schynen
alle der siele crachten
en die wyngelen & co-
sciencie. En hier werct
si duerhande vruchte
ouermits duerhande
sien want waer een
mensche blint hi son-
de luttel orbaers doe.
En en had ee men-
sche gheen licht en
saghe hi herde wel-
ten holpe hem niet
dat hi saghe. Hier
des twee punte moe-
ten te sijn same nae
hier soe beghynse die
mensche nuwaerts
te sien op hem selue
mit ene myshaghe
sijn selues. En ond-
te soeke alle die wy-
kele der consciencie
of daer yet in moeth.
te secke dat horen
myshaghe brudegom
moethe myshaghe

98
En dit is die eerste
vrucht en het een
myshaghe vrese. Die
ander vrucht die si
werct inder siele
dats als die sonen
hier beghynse te
hoghe soe beghynse
si crachtigher te
worden in haren
wt werke hoer
myen beghynse si
wt te werpe wt
derlic inder zielen
hoe dat si valt in
ene wonderen synre
wonderliker werke
die hi werket en
die hi sel werket.
Die si selue niet
begrype en nu wat
si sijn te wonderlic.
Hi siet oec an alle
der myne wonderen.
Die god ghevrocht
heuet mitte men-
sche van an beghyn

ne dat hi adam
stiep **H**ier of comt
die ander vrucht dat
is waer dighe dan
baerheit lof ende
oe eer te biede gode
in alle sine werke
Die derde vrucht is
dat die sonne staet
ghelieck in dat ho
hoedijte der sielen
daer voelste soe gro
te woeden woedighe
heten inder sielen al
soe dat si selue niet
gheweten en can wat
haer gheschiedt is **E**n
hier sietse oir natuer
lic sonder beelde ende
sonder forme **E**nde
die gheest die werket
oir formelic **E**nde o
liest sijn s selues
mit creatuerliker
wijze **H**ier hi is wesen
like in gode alsoe dat
hi behout sijn ghesa
pen beelde **D**ie natu

like sonne treet die
voortichz wter eerde
van haer hater nacht
En treetse wt hare
eyghen stat want die
voortichz die behoert
opter eerden en maect
dat die heit wort **E**n
nochtan en blyfse dat
niet want na oir hie
te sonne sijn **S**oe tot
die soete coele reghen
En alsoe ist mitten
gheest **A**l wortet he
selue onttoghe ende
ouet gheueit hi moet
al weder opter eerden
Hier die mensche wert
hier begaueit mit so
derlynghe gauen **E**n
die nederste delen des
mensche die ghewen
hem berret tot alle
duetdelike werken
In oir trecke soe en
dieneit ee niet **H**ier
niet neder comen **S**oe
wort die wille vrucht

baer ghemact wt
desen s wille soe spruit
menighe vrucht en
menighe minen wert
Aldus soe steruet die
mensche al leuende en
al steruende leuet hi
hi steruet nader s
liker lusticheit **E**n
hi le leuet nader oir
ster reden **E**n des
des selues leue moet
hi steruen beruest
werden **E**n hi moet
des uite en al ster
uende weder in gode
gaen **S**oe mach hi da
spreken mit **S**uite pau
wels ic leue en leue
niet mer **I**ps leuet
in my **D**it sijn drie
reden en soete sermoe
nen die den minen
dighe mensche be
comert houden van
binnen waer een
gaet hi draghet dese

99
die mit hem **D**ie
onmakighe gods **E**n
resceert nocht en
ophout minner mer
inden mensche dien
goet is **H**ier na hoert
hi mit alle sinen wer
ken noeste **E**n wat
die werlt dreyghet
of smeket dat is he
alleen **H**ier gaet
hoer ten ene oer in
en ten anderen wt
Aldus mach spreke
mit **S**uite haernact
Oir heuet eens soe
wel gheweest dat
ic hem al wese moet
Hier om soe is die
mensche hoerende
doef

Hier heuet die ziel
nocht ee nacht
in haer dat is die
begheerlike nacht
lust **D**ie appetit
of begheerlicheit

sin twee **M**er a
en sin niet te samen
want dat een is te
anderen contrarie
En daer dat een
die ouerhant he
niet daer moet die
ander wilken **D**ie
dat ee is ee lust of
gherstelike hongert
na gode of dat na
gode behoert **E**n
als hi in hem dat
beijmt so heuet
die heer dat reghe
ment en die ouer
hant **E**n die neder
ste pte is daer on
der **E**er daer een
sin troest socket
in eertschen ygan
liken dmyhe ende
hem dat smaket
dat is een teyken
dat die gheest moe
de is en dat hi leuet
nae sinne beestelic

heit **E**n niet na sinne
wden **D**aer gaet al qua
lic **D**aer gaet al en
daer is die ghemoeute
bouen en dat is drecht
Du heuet vanden eer
sten hongher daer die
siel na hongert dat
is na gode **D**aer spint
Dunte pauwel of sat
maect dmyhe die
Die daer bouen sin met
die opter aerden sin
willen wi dan gode
smaken soe moeten
wi gode eertsche
troest beghenen **D**at
is den ghenen goet
te den die gods ye
waerachteliken ghe
smaecte **I**n waerheit
alle herten en mocht
ten niet **A**dencken **H**e
hoe soet als hongh
droepelen soe soet is
hi **E**n si sin soe crach
tich in hem selue dat

dat si doer gaende sin
alle die crachten der lie
den ende alle die leden
des menschen **E**n du
lyet een **W**ilke te
voer smaect des ewi
ghen leuens wiet ees
ghesmaect heuet **D**ie
blyst sin leue daghe
mer na vleekert **I**st
dan dat een droepel si
re soetichheit sin geest
soe droncke maket
En den gheest doet
smelten in heitelike
myne wat mach dat
doen die grondelose
see die doer vlietende
alle den hemelsche
gheselschap **D**ese ver
weende droep is den
gheest treckende tot
ten beghynnende be
ghyne **D**aer die dro
pe wt comt vlieten
En hoe dese mensch
des meer smaect soe

dat sin ongeduer meer
moert van daghe te
daghe **E**n dese droep
begheerte die rike
man die inder hellen
begrauen was **O**ch
had hi moghe leuen
hebben een droep va
der ghenadicheit ons
heeren of van sinne soe
tich hi hadde alle sin
tormenten ghelesticht
Mer ten mochte hem
niet warden **E**nde si
en ghewort in mer
meer mensche dande **H**egane
ghenen diese mit my
nen verighet **O**f dat
god den mensche daer
mede trecke woude
tot he **D**ese soetich
maect inder siele goet
ongeduer en ee onge
paepde myne **D**aer
sin inder siele twee
contrarie en die en ee
lyt nochtan den an

deren dat is wel wāt
en weete samen. wāt
mīne is soe fier i hoer
seluen dat een conij-
ge mīnde een broet-
bidder. In soude te-
moliker in hoer seluē
wesen van moede wāt
mīne en mach sonder
troest niet staen. In ma-
ket inden mensche ee
hartelic wee want sy
des niet ghebruken en
can na hoere groet
begheerte want hoer
outblyst dat meeste
deel. En si waer gaer
vsekert en te ruste
in horen ghemynen.
En dit moet die rede
sueten mit wysheide
ende troeste die ghe-
paerde begheert. En
als hi hoer seit dat
tet hoers liefs wil-
le is. Hoe laet si ho-

ghenoghē. Si set sy
nen voerhaer rust.
En dat is der ghe-
wangher mynen
recht dat si niet ver-
buesen en sal. Anders
waert centyken
dat een mensche tsi
sochte ende dat en
waer ghee mīne mer
het waer gherif. En
god en soert dat syus
niet in ons waren wi
alle kinder der vroe-
menysse hi most noch
tan een heer bliuen.
Des mensche begheert
en mach nremant
custen dan god alleē
want die begheerlic-
heit der siele ondoet
horen mont. Alsoe
wilde op om gode te
vshinden. Dat men
alle die werlt daer
in worp inden gapen.

te mont. Ic uut alle
der ruyeden en aer-
heit der werlt te sou-
de horen houther niet
niet stoppe. Mer
het soude se meer o-
custen. Als ee men-
sche die groeten ho-
gher hadde en die
men ene steen inden
mont worp. Die en
soude hem den hon-
ghet niet vslaen in
meer en mach den
ghescapē dinghen
die ydelheide der be-
gheerte vullen.
Daer en mach ghee
duch der siele giont
vullen dan alleen dat
ewich in hem seluen
heuet. En des si nmer
meer beoest en mach
warden. En als onse
heer onset die gapen
te begheert der siele

101
grout. Hoe en can hi
hem seluen niet onthou-
den hi en waert hem ge-
heel inden gapenē niet
der siele ende dit is hoer
een troestelic mont vol
hier an heuet si ghe-
noechte anwen also
langhe als god inder
ewichheit dueren sel. En
nochtan sel hi al duerte-
ret en onghereue bliue.
En soe si dese spise bet-
oefent en oerbaert.
Hoe si hoer bet en soe-
ter sa sinact. En soe
oer hoer mīne en ho-
vlanghen meer wast.
Daer of si menich of
swaer versuchte heuet
als si dencket om dat
edel lant der beloften.
Die kinder van isrl
iaer en arbeiden inder
woestinen der si quamē
in dat vveende lant.

dat hem belooft was
 En god gaf hem dat
 hemelsche broet onder
 weyde daer si of ghe
 sterit worden in dē sta
 de. **A**lloe doet onse he
 noch mitten kynderen
 der wijsheit die hier
 skiden in desen leue die
 ghyft hi bi willen een
 aelmsse wren corne
 en hi vdiwachtse en
 vleitse alsoe mit deser
 smekel woek. **A**lloe dat
 hem gheen arbeyt te
 swaer en is. **D**it ma
 ket nochtan een on
 gheduerē duericheit
 in se ~~hem selue~~ der sie
 len. **B**ispreket nu:
 groeten versuchten
 dat veers dat inden
 sonter staet. **A**lloe die
 herten begheeren tott
 fonteynen der waterē
Alloe begheert o god

siel die hoer vint in
deser elendigher bediet
liker werlt die vol on
triuwen en valsheiden is
Dese menschen bedaghe
hoer elendicheit **H**ier
hier moet die gheest ster
uen ende sijn selues wt
gaen **E**n verduldelic ver
berden tot ander tyt dat
hem god vermaent te co
men in sijn ewighe rijk
mit sinen wtuerdore vrie
den mer hi sijn ghebru
ken sel ewelic sonder ey
de **E**nde hier wart dat
triuwen coerne verheuen
en veremphic mitten ghe
uen die si mitten herten
en mitten sielen ghemeyt
heest bouen al dat ghe
scapen leuet gheweest
en des sel si ewelic ghe
bruken sonder eynde
Daer moeten wi alle
comen **D**es gheue ons

July 1st 1848
 Light (with Sunb.
 for file v. 1543.
 fol. 17 in 2. Sp. A.
 v. Sunb. Jo. T. 62.
 b. Diagonals. T. 593.
 but. b. Sur. p. 164.

En dese ruyt; vmaend
hoer die wuene siel tot
eenetut. **D**oen hoer ver
langhe naden mynent
ome vanghen hoers ghe
mynden doe si sear en seide

Ouse beddelin is
ghebloeit recht
of si spreken woude. **D**ie
camer onse heymelicheit
is besloeten dat bedde on
ser mynen is ghebloeit
com mynentlike luf daer
en behoert niet meer toe

Dan dattu my ouder den
armen dunn grondeloser
mynen outslapen laetste

Nu syn somp ghe mensche
die hoer consciencie niet
mit bloeme en bestroeyen
Oer mit messe bedde wat
het syn somp ghe mensche
die hoer ghebloeit wtwaerts
singheslaghe. **E**n het si
somp ghe mensche die hoer
ghebloeit inwaerts syn ge
keert. **E**nde dese is quaet te
helpe. **G**heliker wys als

den wonden die lichte
wonden hebbe. **D**ese myne
digher ghebloeit syn veel
Oer sonder lichte isse die
die alsoe swaer syn dat
menscenne en gheuen an
deren ghebloeit gheliken
mach waer mensc met
sterckelic weder en staet
mit bescheyden; want
siden mensche alte seer
vast an cleuen. **D**at eer
ste is onbescheyde droef
heit. **D**at ander is onge
ordnende swaer moe
dicheit. **D**at derde is o
bestuende ende onordelike
trouelmodich; vanden
eersten seldi weten dattet
lyet onbescheyden droef
heit dat een mensche wel
alsoe drouch is. **D**at
hi niet goets doen en
mach. **E**n nochtan niet
en weet wat hem ghe
breet. **E**n maecte hem
peman daer om hi en
wiste niet wat hem waer

Dese drouchheit beuande
dauidt doe hi sear. **D**ie
le mi waer om bistu do
nich en waer om bedroef
stu my recht of lisprieke
woude di is ymer wat. **E**n
du en worstste niet wat
dat is. **H**eb goet betrou
wen ingode het wort noch
beter. **D**u worstste noch
dike in sinen lone ver
wuechdet. **D**ese drouch
is wter maten swaer en
comt wter natuer. **E**n
sis een onlustich; des ge
moets tot duetken ende
tot goeder oefeninghe
En is van dien wesen
dat si menighen mensche
van sinen goeden beghe
achterwaerts ghetoghe
heuet mit iade. **E**nde is
een wert des boese geests
die hem menighet mit
allen ghebloeit daer hi
den mensche toe gheney

103
ghet vint. **D**aerom sel
die mensche des ghebre
kes waer nemen also veel
als hi ymermeer mach
want onder alle mensche
die inder tye syn. **H**oe en
behoest nyemant alsoe
veel sachtmoets als die
gheen die riddersken doer
breken sel die harde stude
sins eyghen ghebloeit
En sijnre natuer wat
wat mach ee mensche
of eert tye swaer syn die
myne van luflike rae
heit. **D**ie nuwendich ene
hoghen moet heuet. **O**f
wat mach dien wtwen
dich lusten die tot alre
tut mit swaer moeden
bladen is. **O**er hoemen
dese ghebloeit ledich
wesen mach dat meret
onder ander saken daer
bi hoe tot ene mael ene
dienre der cringher wys

gheschiede die in desen
ghebroke langhe tyt
ouledich gheueest had
en belust en daeruoer
dicke ghebeiden hadde
hoe hem tot eenre tyt in
der groeter swaer moe
dicheit daer hi mid selle
sat ghesproken wort
wat sijn hiert stant op
en oefendi in myne lide
En het gheschiede also
dat alle sijn liden ene
wandel daer in crech
in vuertheit en in myne
Dat ander inwendich
ghebret dat is omate
like swaermudich ende
oer scheyden vanden
eirsten **E**n wie dit ghe
bret heuet **D**ie heuet
wel alsoe veel beschey
denheit dat hi weet
wat hem is **E**er hi en
heuetet met recht na
gods wille gheordnert

want dat hem let en
soude hem ghe saeck
sijn van alsodanigher
swaerdich of hiet te
recht verstonen ende
ordnende als hi soude
Hoe mochtet hem sijn
materie groeter vrien
te **A**ls ghy hier na wel
hoeren selt **E**n daer o
hietet omatelike swaer
mudichheit **E**n het tot
daer dat een hem selue
gheest tot liden an die
dat hi smilken weffet
dat met te weghen en is
Enter vanden liden dat
god den mensche geest
of op hem vhanget so
derhinghe op dat in
wendichheit draghet of
ghedaen dat liden is
Ieu vint men wt ghe
scheyden inre hant
liden **D**at die alre swa
ste liden sijn die enich

mensche ^{lic} ~~hier inder tyt~~
Hie hiet vdraghen
mach **H**oe dat dien el
lendighen herte die dat
besocht hebbe nyemat
wel gheloue en mochte
Dan die dat selue be
uonden heuet of diet
van gode ghegheuen
wart **D**aer hem hoer
liden of ghelicht soude
warden dat is als si he
tot gode hoer **D**aer heb
ben si dat alre swaerste
beuoudelike liden **M**er
die swaerheit deser liden
seinen vstaen alle v
den lielike we die sijn
herte brenghen en die
liden dat sijn deser vier
Donuel anden gheloue
Donuel an gods barm
hertich **I**n schietende
ghedachten teghe gode
en sijn heilighen **E**nde
aen verchten des wints

104
hem selue dat leuen te
beneme **R**eme it dat
ander liden mitte eerste
hier voer en dan alle
ghemeenlic in ene sijn
Du vanden liden dat er
mensche beghint te tui
uelen an gods barmher
ticheit of hem pmerme
met seluarden **E**n dat
comt sonderlinghe va
drien saken **E**n sijn dese
dat si met en conen we
ghen wat god is ende
wat rouwe is **H**ier god
is te alsoe grondelosen
borne der onsprekeliker
ontfarmhertich **E**nde
natuerliker goeden dat
nye ghetrouwe moder
hoer en ghe kint dat si
an hoere herten ghe
draghen heuet **H**oe gaer
die hant vade of sint
saghe in ene groeten
vuer **A**ls god enen rou

inghe mensche doet
die hem beteren wil **Al**
waer dat oec moghelic
dat hi alre menschen
sondenghedaen hadde
en die sonde dusent werf
gheschiedt waer **E**nde
dit heuet menich men
sche beuollic gheuoude
die na rouwe siure so
den **H**onderlighye troest
en gheuaide van gode
outfanghen heuet **A**ls
dauidt van hem selue
tughet daer hi tughet
seet **N**ader menichuou
dicheit myne droefnisse
in myne herten heuet
dijn troestrughe myn
siel vblit **O**ch mynent
like heer waer om bistu
menighen herten also
recht inuliken waer o
verhoghet haec menighe
siel vandi waer om ver
ruetheit dinn menich

hem

herte is dat alle van
haren ontschuldighen
lenen **V**reut het is daer
om dat si dencken wie
si sijn **H**oe recht sonelic
hoe ghebreckelic hoe o
waerdich si dinn sijn
Och du milde he du wie
heer dattu di hem also
vriendeliken biedes en
vbiestes dat maect di
heer inden herte recht
groet dattu des mensche
like goedes soe onoetru
tich biste **D**i sijn dusent
merck als ene peninc
te late dusent doet so
den als een te vghene
heer dat is weerdich
heer alsoe danighen
menighe en comen di
nimmermeer te vollen
ghedanken **O**ch hoer
herte vhet hem na dy
nen loue want nader
scriftuer soe inset dy

loefliker **D**an of si nye
in sonden gheualen en
waren **E**n lauuelic le
ueden en met veel myne
totte en hadden want
na **S**int baet naer da
woerden soe siestu met
an wat ee mensche ge
weest heuet **O**ch die
du sieste an hoe nu sijn
wille is na begheeringe
sins herten **E**n daer o
wie di nu sprekē wil om
sijn sonden te vghen
Ia oec alsoe menichwer
uen als menich oghe
blit is die wille di gro
te eer beuuen **D**ie so
den hebbe di dorch vande
hemel op aertrijt ghe
bracht **B**alich is die so
de als sinte gregorius
seit die ons enen alsoe
ghemiden vloffer ghe
bracht heuet die ons
mynentliken tot alre
tijt wil outfanghen

105
En als wi weghen co
men wat dat god is so
en moghen wi nimmer
meer in myn colnen
comen **A**ls dauidt
tughet **H**eer si betrou
wen di alle die dinn
naem kenen **D**i en
hebste niet gheslaren
die di soeken **D**at an
der is dat si niet en co
men weghen wat son
de is recht sonde leyt
allec daer an dat ee
mensche mit voer be
dachte mit bescheide
wil wetelic en willes
mit consent en volwo
de en bescheidenheit
of der reden hem van
gode op die ghebrecke
like dinnghen heert **E**n
dit seldi aldus vsmē
en mit onderscheide
merken op dat ghe
daer niet in en dwact
noch in en twielt

uelt 2116 **I**n die angus-
tin onse heilighe va-
der seit. Het en is ghe-
sonde si en si willens
ghedien. **N**et en is
gheen sonde. **S**oe en is
gheen sonde. **D**at is ^{si en si}
te vstaen aldus. **N**et ^{willens}
en mach gheen sonde ^{ghedien}
gheschieden. **T**en si mit
• wille en consent der
• reden tot enighen
• dinghe. **E**n mach
• oec niet gheschieden
• sonder wetenheit
en voersienheit. **A**l-
hoe roet die voersie-
nheit. **S**chee te wese.
En dit moech dipro-
uen aldus. **W**anneer
een mensche hem on-
gheest totten sonde
en volbrengt dat
dinc mitten werken
dat hi kent dattet
sonde is. **E**n teghen
den wille gods is. **E**n

gode daer in vstaet
al hoe roet die tyt was.
Daer die reden in an-
ghenochten en vstaet
wort. **N**et en mach dat
sonder wetenheit. **E**nde
voersienheit. **D**er reden
niet gheschieden die alle
weghen oerdel. **D**at
men teghen god niet
doen en sel. **O**verdut o-
der schein daer recht
sonde aenlicht is. **D**aer
liker te vstaen. **E**nde
mitten gheheten nad-
ruendigher beweghen
ghe totten ghebreken
in opstaen der ghedachten.
Of inden val daer een
mensche sijn selve niet
gheveldich in en is na-
der eerster beweghen.
En alwaert sake dat
oec mensche alsoe men-
ghen moel hadde als
menich ogher blick is.
En alsoe recht onghen

staet en quaet waren als
moghelc is enighen heeten
te dencken of te ~~horen~~ en-
ghen tonghen te sprekē en
van wien si oec wān het
waer van gode of van aen-
tuere. **E**n dat nochtan die
menschen in een gans iacer
of twee en stonde of alsoe
langhe alst duere mach
eentyt. **D**ies allen die te-
den eē stant heuet daer te-
ghens en een nystaghen
als van natueren is in sul-
ken salken. **A**lsoe dat si niet
ganselic mit voerdachte
moede ende mit gansen wil-
le daer op en bleue. **H**oe
en is gheen doot sonde al
daer gheschiedet. **D**u is wat
verborghens hiem beslo-
ten. **D**at is dat alre be-
dichste dat in deser ma-
teren is en dat is dit
wanneer die boese onge-
ual sate moel gheschiedet
en enen menschen vromt

106
dat hi bi wilen mit lust
daer op valt. **E**n sijn
selues wat oghet. **A**lsoe
dat hi niet haestelic daer
of enkeert. **H**oe wānen
si dan dat si hem seluen
hebben tenneel onghen-
uen en mit wille ende
niet bescheidenheit. **D**aer
op gheuallen sijn. **E**n
doot sonde ghedien heb-
ben en dat en is niet al-
soe want nader heiliger
leer soe wort die reden
dich voert comen be-
de mit alsullen moel.
En goeden wille. **E**nde
langhe tyt eer dat die
reden hoerrecht proeue
de wort mit goeder ghe-
dachten. **H**oe mach si dā-
den ende laten sondy-
ghen ende ~~liken~~ met
sondighen. **E**n daer o-
en sellen die menschen
hem niet vuerē in alsul-
ken salken van enighen
doot sonde of si kerste

leer gheclouē wille **En**
wil die segghē had ena
daermen alle gheesteluc
hē en synlich; bi vstaet
alleen die vrucht ghege
ten inden paradijs **En**
adam niet daermen
die irden bi vstaet het
en hadde niet ghesmēt
Alsoe gheliker wijs wat
in spreken v die synlic
hē gheest sonder die grā
se wille d' irden dat en
draghet niet op doot
sonden **Dat** dende dat
een scade doet is dat
si niet en cōtē wege
wat ~~sonden~~ rouwe is
rouwe is eē duecht
die den mensche sin
sonden of neemt des si
niet beschenden; is **D**
baernaer dus seit dat
onbescheiden rouwe
gode misghaghet **Die**
quade caym had oec
rouwe mer sond' wise

of bescheyde; want hi
sprac mi boeshe; is mer
dan gods barmhertiche;
Iudas had oec rouwe mer
dat leet wesen was oec
delic **Alsoe** romē sommige
mensche mee oghedec
dymert leet wesen of
rouwe **Hoe** dat si hem
seluen misghopen ende
gode mistrouwe **En**
spreken n m hē selue
Wel wat soude ic ye ge
boeren **En** waerom
en sterue ic niet ende
des ghelikes **En** ver
toeren god dich wil
hier meer mede dan
nuten sonden **Daer**
d' wie recht rouwe heb
bē wil die sel hebben
oetmodiche; m hē selue
en eē misghaghe d' son
den en eē gans betrou
wen m gode want die
ewighe wijshe; sprecet
mī lant m dīnē liden
en selstu di selue niet v

sin seer onstuer teghē
gode **En** dat comt vā
desen dien bitterē liden
Daer si a tot allen ty
den in staen **En** en sin
niet wel ghecofent m
allen liden ghemeeenlic
hem is gheschiet als eē
yonghe voele diem cen
ie carren ghespaet is
die is seer onstuer eer hi
vrouwen en v moept
wort **En** dat hi oet ma
ghet wort wāneer hi
dan siet dattet niet beter
wesen en mach **Hoe** laet
hi sine moet syncke **En**
beghint dan satelic te
ghebeeren **Alsoe** ghesaet
des mensche alsoe lan
ghe als si noch eē verch
ten daer teghens heb
ben **En** si hē niet en bu
gheu onder den wille go
des **Hoe** gheschiet hem
see wee **En** si moeten
hē liden cheut die ont
farmlertiche god aen

107
siende weet mit yena
den horen arbeit en
vuldich; en hi weet
dattet nuet is **Dat** hise
vloffe en ontbyde daer
of **Daer** en en behoert
niet meer daer toe dā
si hē oetmodelic m dat
liden laten **En** ghenen
hē impientlike daer al
hoe langhe dattet god
van hē hebben wil ge
leden en vduidelic hulpe
van hē begheere **Ende**
dat gheliet van goede
mensche **Dat** vis dese
mensche wille verlore
lusten na dat in spreke
des duuels **En** willen
hē antwoerde **En** wed
staen mit bestherden
hē en reden **En** willen
daer teghens dispute
pentieren **En** daer vo
souden si hē hoeden als
voet den doot want vā
den wederstaen soe sint
ken si daer m sonder

hulpe. **E**n daer o alsoe
hacst den gheesteliken
oren wort in gherint.
Doe sel hem een mensche
altelant sonder alle
sande kere op dat hem
maest is te sien dat hi
sien of horen mach recht
of hi tot hem spreken
woude heb du in spreke
bidi selue. **E**n gaet my
wet an. **D**u biste oer
te quaet daer toe dan
ic di hier op antwoerde
souden. **H**iet dat gesiet
eyghenelike sonder alle
tornel hoe een sinte
myacht hoe hi daer eer
van vlost wort dat sel
hi soe langhe doen dat
hi een volcomen of ke
er daer of wint. **E**nde
dele reden en can men wat
wel istaen da die aldu
daughen liden beuelt
heest. **D**at vi is hoe die
tijt heiligher is en hogh
is en hoe hem die mensche

lieuer tot gode keuen
sonde hoe dan dat lide
meere is. **A**lsoe dat si niet
een pater noster of een
aue maria ledich en mo
ghen spreken sonder al
sulken inual. **D**oe come
si bi wilen in ee omoet
en werpen dat ghebet
en wech en spreken tot
hem seluen waenstu dat
dit ghebet helpe dat
aldus vomet wort. **E**n
doen daer an orecht wat
waen si dat doen. **D**oe
wallen si den diuel gan
selic volghen. **E**n die
en soect niet anders.
Dan dat hi den men
schen seer verret ende
hindert an gheestelike
oefenynghe. **E**n si en
weten niet dat hoer ge
bet mit allen dien in
ual die hem leet si soe
recht wel swaert ende
alsoe ghenaeu is voer

ten oghen gods wat
sint gregorius seyt
dat dat menschelike
ghemode dicke comt
in alke sulke liden dat
een mensche hem sel
uen niet helpen en
Oer het is een teghen
woerdicheit des leets en
des liden. **E**n die inual
en wederwoerdich; we
pet voer gode en bidet
mynentliken voerden
mensche. **E**n die luterh;
sins liden wort voer
Oghen
sinen gheleert in ee luf
tich ghebet. **E**n dringet
dicke vorder dan ee an
der ghebet dat puer en
duer beet is. **E**n is oer
vdiensliker. **E**n daer
om en sel gheen goet
mensche enich goet wert
of kerrigant after late
noch oefenynghe noch

108
ghebet. **D**at den boese
gheest sonderlinghe teghe
is want wat den mensche
want sonder luterheit
des ghebedes of gaet.
Dat comt hem wed te
baten die waerdicheit
des liden. **E**n daer om
ist seer bequamen voerde
oren gods recht als ee
sieck mensche die cume
sprieket daer hoert men
naunver na dan na ene
ghesonden mensche wat
tet alsoe vander heiligher
scriften dat an desen sa
ken gheen sonde en licht.
Hoe is ee vraghe waer
o die ontfarmhertige
god dus swaer liden op
ghenghet ouer sulke
mensche. **E**n sompghen
eenuoudighe mensche
die niet en hebben an
rouste of an lerynghe

hier of heuet blakke
en syn veel wel inden
waen dattet niet alle
van hoere stont comt
en dat en is niet waer
want menich mensch
wort swaerlic hier in
besocht en heuet ghe
weest dat wi alle daghe
sien en inder heiligher
scrist vnde En dat
dirt wil boese en onre
ne mensche en elken
ledich syn **O**eculent
sommighe mensche in
hoere knutlich als si
noch sonder grote stont
syn waer oec den men
sche die liden n an ghe
comen na sinen waen of
ind waerhz na sine ston
de **H**oe soude hi gode
mynenlike danken
myne en loue daer o
ond alle and dughen
ind scriste soe is dit ee

groet teyke d mone
van gode **D**at hi die
sonde int sulkerwys
hier des liden doet de
mensche boete en bet
re **H**aer waer d dat god
mit als dughen ghe
lic den sommighe dier
meede dughen ghet dat
mit ander dughen
Dat is vborghen in ghe
heymelich dat wi al
dus vnaen en neme
wat alre mensche her
te en wisen en gemoe
de swendich en wt
wendich alre best be
kent en weet **H**oe
doet hi als ee trouwe
arfater **E**n ee trou
we vad en voeghet
ene yghelike toe dat
hi bekent dat he best
is **I**n mochte yemact
vraghe wat goets i
de se dughen mochte

legghē hier op ant
moete ic dat ee groet
sprekelic goet enen
mensche hier i leyt **D**at
ee is dat het si somp
ghe mensche **D**ie van
natuer houerdich si
die en mochte mimer
meer bet noch vbor
ghenclik geneycht
werde tot oetmodich
Die mer is ee beghin
alre ducht en si en sel
le niet weete of die m
val dreyen is dat daer
d also die sode is wat
die mensche i ene wel
beuallē sijn selues
Godhe dootlik ende
lelik sondig voer gode
dan of die alre boeste
mensche myne duseut
werf waer gesthet
Dat is kenlich and
ouste enghel die daer
o wel behagē sijn sel

109
ues en nre alsulke in
val en hadde alsoe ge
schiet noch sommighe me
sche **A**ls si he selue met
en bekenē **E**n houaer
dige gedachte hebbe
die waer d he selue be
kenende i dese liden
En die te voere ander
mensche beertte oentle
en vsmade die dūt dat
si billie vande lide voer
teit en vsmact sonder
wese wat wat mochte
de mensche mit wesen
of genanger wech tot
gode make dā dit daert
nauwelic wt wort ge
worpe **H**et is omogelic
dat enich oetmodich me
sche vloze soude bliue
En daer o waerlic nad
scriste en nad waerheit
Hoe soude sulke mensche
op hoer knye valle en
sonde die dmatelic lide

o ghelide en des menschen
ken dancke wat si di
mede tot alle duecht
comen en dat selue liden
neemt se vanden hellen
en sette mit hemelike en
behoert de mensche voer
vallen en voer veel ander
sonde want mit die liden
ghewone si alre veel te
doen Dat si alle pcellen
vgheten Dat is he veel
en muete en si si oer te
willigher en te gereder
tot alle duechte want
den mensche is alsoe
recht weede daer mede
Hoe dat si soeken alle
weyhe mit uerste dat
he hoer liden mede mocht
of gheuome warden dat
tet he alle onmoghele
te doen Verlaet se god
dichste en them nad
vsminge veel goeder
werke Dat die mensche

en voluat warden van
alle duechte en d'ge
nade **E**n meret hoe
recht wasselic die ewi
ghe wijsz alle duit
can ordineren dat die
mensche warden dat si
groet elien hebben da
an dat he god nodigt
tot also groet oerba
en salich kerit **E**n het
muet oerhoer weyhe
mer en brengt he groet
loef **I**n wane dat si bo
se sin **E**n si si goet **I**n
wane dat si groet son
daers si **E**n si si voer
gode martelaers want
het doet d'natuer d'ue
werne meer weede tot
alre tijt ghemartelut
da mit ene slage dat
hoof te vlesse **E**p dat
ichet worte soe int nad
heiliger scrifte en groet
mijne teyke onatelic

li genade **E**n groeter
hemelich die he d'ue
na comen **E**n hier d'
selle wijsz vromelicheit
wilt he comen nad' bit
terhe die ewige salich
Also ge stiet een
id'frouwe i ene cloen
die had oer deser liden
en **E**n doe si gestoude
was de openbaer
de si hoer wed' ende
seyde dattet hoer ve
ghenuec hier g'weest
hadde **E**n dat si souden
mudde van gode ont
fichte waer i dat ewi
ge leue Daer biyde
de die m'p' d' iermin
Die genuec d' salich
en die twee mid' ge
lachen **E**p ihe

Te epe van
tyrus en sidon
qua ee rana
neensch w'p **E**n sei

110
te alre epe **E**n daande
soe ontfarmt **I**n dit
ameens w'p die ho' d'ue
vade vade seer geuollet
was betryke ene p'licheit
mensche die wille ende
wotede i doot sonde leyt
en leeft wies? iel swaci
lic vade vade mid' boeg
w'w'g besete is **E**xer
w'w'le i oim' d' lichte
ge d' genade gods tot he
nyge cot en hulpe be
greit **H**oe cot hi w'w'
esde van tyrus en sidon
die also veel bedude als
ee v'g'ich en ee iacht
daer hi n'g'etelike w'ise
i cot wat die gebenedide
god als ee bofocht medi
cus soude he gaerne mit
crachtiger medicie te
gronde meisteit en
tot recht volcomenlyc
trekde Daer d'laet hi
he dicwyl i groet ban

guld i vlerstheide vero
ryghē valle daer hi te
voere met of en wiste
en ontdeckt hē vmylke
deuotie en gheestelike
smaet Also dat dat licht
dat hi te voere had ver
dunstert wort en sūwe
ge waerde n mit doren
alō en om alsoe beset
Doe dat hē dinst dat
hi vā gode vworpen is
En mit scryue en iocpe
seit hi mitte pphet wa
o hebstu my vgheten
En waer o gae ic aldā
dromd voert als my
die mant vvolcht En
alsoe wort hi vā gode
ghelate dat hi met dit
met veer van wanhoep
en is en ker met ende
claget 216 iob seit wa
o is den osalige dat licht
ghygeue vuarē moet
die dach daer ic op go

gheboze by En hi schijnt
alsoe vhaat te wese dat
hi vā sūme vdomenisse
ghene ion en hiet En
wāt hē dūct dat hi van
bīne en vā bute vande
hoefde totte voere en
iridit wed sake gods is
En hi gode altoes on
redyt doet so cryet hi
al sūllē wed seggē op
hē selue waerde hi gode
met te vtoerne hi brody
te hē selue vāde wege
En daer i wort hi i hē
selue also te met gedro
ge dat hi mit ene beuoc
like smaet sūs bestrit
tot ene ioningē gemo
de En bughet hē ond
die almachtige hant
gods En iocpt ic heb
gesondicht boue de ge
tal des sanc dat bi der
see leit en mī soē sūm
alsoe menichuoudich

dat ic niet weet en
by de hemel ante scou
we wāt ic dū toer ver
diethēb Hōtut so wert
hi des clagens en trane
bevoest en daer wert
hi noch heitelik i gepūt
wāt hi geuoelt hē vol
alre quaetly en alre d
duetlyc ledich En dra
get al sūllē storminge i
sine gemoede dat hē dūct
dat hi vā bīne barste
wil wāt a die ee side hē
uet hi ee begere sūs sel
ues wt te gaē En ou
te geue ond die almach
tige hāt gods telide
soe wat god op hē ge
staē wil an die and side
geuoelt hē ee stardre
houer die en ee bitter
vmetelly hier en tuf
schē wort hi geoeft
en gepūt en cōt tot al
sūllē vduetelich dat

111
hi hē selue ee odracht
boze is En wt vā hē
selue meer vuarē dā
vā alle die viande vā
d helle En dat waer hē
ee groet vlichtnisse de
st hi vā sūre eygere cō
sciente hē selue dde
alle creatuere sū hem
pūlit bi te wese dat
bernēde vuer sūe ciges
mishage vteert alle
vuchtich sūs lichaē
Ic vmode dat aldusen
myte bāgich vā bīne
boue alle oefenige meest
pūlit sū En quetselic
En dat stalle die crach
te des lichaē en d siele
meest vteert En ic ver
mode dat ee mēsche die
hier i staet liec die swa
ste martelie d martelaers
te lide hadde dā i bāgich
en iachtē te staē in dien
staet hi is hi alles bevoest

dat hi vā gode dāvech
hoep geloue en mīne
sond' alleē dat hi gode
ōgee lide vā d' werlt mit
voer sette wille soude v
toerne. **En** dese mēge
stude geualtet sōtne dat
dat dat vherde d' droech
de gemoeide des mēsche
wed' mit wūweliken
tranē beghuet wort en
dat is hē wat v'lichte mē
se. **En** dā seic hi mitten
whort op hē waerō slaep
stu en v'worp mī doch mī
mit eynde. **In** en v'maect
uiet alleē die fonteyn ot
farnhertich die god sel
uer is dat hi sinne ont
fer. **O**er oet mede die en
gelē en die heilige. **Die** he
mel en die eerde v'maect
hi en bidt dat si ot farnher
tich mī hē hebbē. **En** v'er
wāde seic hi totte hemel
o ghy hemelē sidi yscie

geworde. **En** ghy aerde
sidi stee geworde bi ir aller
die v'maledide borch van
gelboer. **O**ner noch dū
noch regt open valt. **En**
du hē doch god het is doch
dū prop' wese te ont farnie
en te spāre. **Dā** v'ist alma
chtich hoe machdi mī
boerh; alda v'toerne dat
du dū ont farnhertich; alda
v'sluueste. **Alle** die claghe
die i die gegeseldē grino
te wegt op te mē waer
d'mogelē wt te spreke. **In**
aldus dāmyer wse word
die hermelike v'ide go
des also lāge germyer en
ghedreue thēt die her
melike hoelē des gemoeide
vā alre eygēth; dāer si
hē selue gheerne i behou
de soude gheledich en
geitpicht weide. **En**
mit hoer h' selue nāt
hē werde si also v'slūt

112
dat si nōmeer dāers dā
cranch; vā hē selue ver
moet en dāer. **Die** dat
hier i geofet wert die
weet dat v'waer dat hi
al na bi des brudgoms
dore is. **En** clappet hi
daer an en volheret
hi mit enē doer liden
hisel conelie i sine hei
melike slaep tamer ge
late werde. **Die** heilige
gheest daer hi wil ple
ghet sōmyhe vā sine
vriendē wel dwer lichter
weyhe i te lēre. **O**er
die tott' hoerthē volco
mēh; gheidepe si die
moete d'roestelē ellen
dighē wege bouwe
Des moet ons heluē
die alre soetste brude
gō ihs xps hier

die ~~daer~~ ~~daer~~ ~~daer~~
dat dat

sich voer sich
dich trou
is weynich

van lieue sueter myn
thelie die op dese tyt
onbelichtelt myn
en mit

112 Lll.

